

Ročenka

XVI.

JIRÁSKOVA HRONOVA

Spolek Besed
Horní Stakory

1946

PAMÁTNÍK Ú. M. D. O. Č.

62

Ruský krém krásu všem

- Ve všech lékárnách
- drogeriích
- parfumeriích

Výrobce :

Dr. Eduard Sedlář a spol.,
továrna kosmetických přípravků v Přerově.

T. HRUBÁ,

továrna na cukrovinky,
čokoládu a ovocné konzervy

v Přerově

Tiskneme

VEŠKERÉ TISKOPISY
PRO KANCELÁŘE
I PRŮMYSLOVÉ PODNIKY
PROVÁDÍME
UMĚLECKÉ NÁVRHY

Tiskopisy, JEŽ SPLNÍ TO, CO OD NICH
OČEKÁVÁTE, ZHOTOVÍ VÁM S ÚSPĚCHEM

KOLDA A CAIS, LITOMĚŘICE,
NÁR. SPRÁVCI FY NUNHARDT • UL. 28. ŘÍJNA • TELEFON 5

TĚLOSPORT

výzbroj a výstroj pro každý sport

Litoměřice, Tř. Dr. E. Beneše 16.

Divadelní nakladatelství a knihkupectví

MARIE ŠVEJDOVÉ, dříve F. Švejdy, Praha I., Celetná 25

Účet Psp 34.863 — Telefon 646-72

Slouží přátelům českého divadla ochotně, přesně, pohotově.

Navštivte textilní a módní závod

fy **A. PERGER, MOR. OSTRAVA**, Hlavní tř. 1 - Tel. 36-37

vždy Vás dobře a levně obslouží
a též Vám dobře poradí.

Všechny divadelní hry, kdekoliv

vydané, obdržíte v Divadelním

knihkupectví a nakladatelství

Otakar Růžička, Praha

II., Karlovo nám. 30. - Tel. 280-07

REFLEKTORY

- pro divadla
- foto a
- filmové ateliery

Továrna divadelních osvětlovacích a strojních zařízení
elektrických strojů a přístrojů

ANTONÍN VOHRALÍK, PRAHA VIII.,

v Zahradách 837/22. — Telefon 805-83.

Papír, kancelářské a školní potřeby • odborný závod

Karel Hyngar

Litoměřice, ul. 5. května 12 • Telefon 362

Velký výběr plnicích per a dopisních papírů

Hry, které zaručují plný úspěch
zastupuje a knížky má na skladě

„Lidové umění“

ústřední divadelní zastupitelství **Jarmily Freyové**

V Praze XVI. — Smíchově,

Pod Kotlářkou čp. 2198 • Telefon 421-96 • Seznamy her na požádání zdarma a vyplacené.

Hry K. Zajička

HOVOŘÍ K DNEŠKU

Novinka :

Nová vydání:

Královna Dagmar. (17m, 4ž)

K novým břehům. (9m, 4ž)

Hlas země požehnané. (5m, 4ž)

U všech knihkupců.

Stříbrná věž. (14m, 3ž)

Hráno na divadelních festivalech

v Kutné Hoře a Chlumci n. C.

Bratři

Margoliusové

továrna na likéry
a velkoobchod vínem

LITOMĚŘICE

Telefon číslo 178.

Albatros-bar

Ústí n. L., u radnice

Vše pro kancelář a školu

Bohuslav Kučera

národní správce fy J. J. Schweizer

LITOMĚŘICE Vrehlického 13/15

*Spisy Mistra Aloise Jiráska,
ilustrované Mistrem Ad. Kašparem, M. Alešem
Vlast. Radou, P. Laichterem, vydává*

**Nakladatelství Šolc a Šimáček, společnost s r. o.,
Praha II., Spálená ul. 29**

NAKLADATELSTVÍ

E. Beaufort, a. s.,

PRAHA II. - v národní správě

vydalo tyto pozoruhodné knihy:

Alb. Pražák: „O národ“,
poctěno cenou země České za Kčs 150,—

O. Odložilík: „Nástin čs. dějin“,
vyšlo již 5. vydání za Kčs 50,—

E. Synek: „Nová tvář světa“,
thematicky zajímavá kniha . za Kčs 105,—

A. M. Brímer-Orlovský:
„Lovy v SSSR“ za Kčs 120,—

**KNIHOVNA
LIDOVÉHO DIVADLA**

František Síla:

Věž trubačů.

Hist. hra 3 j. - 11 m., 3 ž.
Kčs 18,—

Antonín Smažík:

Těžký život dobrodruha.

Vesel. 5 obr. - 10 m., 2 ž.
Kčs 18,—

Viktor Nejedlý:

Mračna nad dědinou.

Hra 3 j. - 7 m., 5 ž.
Kčs 18,—

František Smažík:

Světlo ve stínu.

Hra 3 j. - 3 m., 2 ž.
Kčs 18,—

**U všech knihkupců nebo
v nakladatelství**

PRAGOTISK, Praha XVI.

**Družstvo DÍLO
pro divadelníky
a pro všechny přátele knihy.**

Zveme Vás ke spolupráci.
Družstevní myšlenka ji umožňuje.

Vydali jsme pro Vás
DIVADELNÍ KNIHY

Kornejčuk:
Zkáza eskadry. Brož. Kčs 45,—

Višněvský:
Optimistická tragédie, Kčs 30,—

Steinbeck:
O myších a lidech, Kčs 39,—

García Lorca:
Krvavá svatba, Kčs 33,—

Cirkus Plechový, Kčs 39,—

Zvláštní vydání, Kčs 39,—

Jsme lidové družstevní hnutí se zvláštními členskými výhodami. - Podíl se všemi právy jednou pro vždy 30,— Kčs.

Přečtěte si leták o družstvu DÍLO, který zašleme.

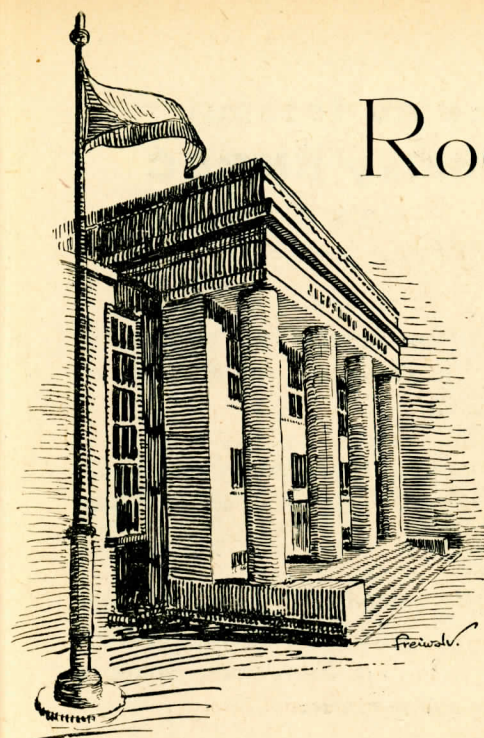
Nezávazné informace

DRUŽSTVO DÍLO
PRAHA II., JÁMA ČÍS. 10

Ročenka

**XVI. JIRÁSKOVA
HRONOVA**

1946

Jiráskovo divadlo o slavnostech hronovských.

*Stůl vždy je připraven, by hody skýtal
i přichozím, jež z neveliké dále
si ku tabuli hojně přisedali.
Tak prostřený je začasté již vítal,*

*než jednou do roka, kdy vzácná chvíle
sem svádí mnohé - a ne nahodile:
stůl, krmí obtěžkán, je očekává
a nejlepši jen okusiti dává. -*

*Nuž přistupte, kdo v svátečním zas šatě
jdeš zvednout číši, kterou vrchovatě
mož ohnivý již plní! Nítí zraký*

*a vnitřním žárem tráví čidlo citu:
Myšlenka vzlétá vzhůru do blankytu,
i duši nese kams až nad oblačky*

Jakub Rydvan.

Vydala ÚMDOČ v srpnu 1946
Uspořádal Jakub Rydvan
Vytiskl Grafický závod
A. J. Votruba a syn v Hronově
Štůčky ze zinkografie
Václava Hlaváčka, Praha II., Školská 8
Inserty dodala „Magistrálie“
rekl. a propag. podniky
Praha II., Hybernská 9
Na skladě má Div. knih. a nakl.
Ot. Růžičky, Praha II., Karlovo nám. 30

Nezapomeňte na letošní jubilejní podniky ÚMDOČ

14. a 15. září 1946 budou konány v Praze kursy pro školení spolkových činovníků a divadelních zpravodajů a posudkářů.

10. listopadu 1946 svolává Ústřední výbor československého ochotnictva v Praze první sjezd československého ochotnictva.

10. – 17. listopadu 1946 pořádá ÚMDOČ v Praze divadelní festival nejlepších souborů zemských z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska, souboru celostátního a hronovského vítěze.

V listopadu 1946 otevřena bude v místnostech Malostranské besedy, Praha III., ochotnická výstava

17. listopadu 1946 koná se slavnostní valné shromáždění ÚMDOČ v Praze.

Splňte ochotnickou povinnost splacením jubilejní daně Kčs 10.– z hlavy na zřízení ochotnického domova v Praze!

Připravujte představení ve prospěch zřízení ochotnického domova v Praze!

Přesvědčte se, odeslal-li již Váš spolek jubilejní daň ÚMDOČ Kčs 50.–!

Splněním příkazů vyhovíte duchu letošního valného shromáždění: „Ochotnictvo sobě a lidu“!

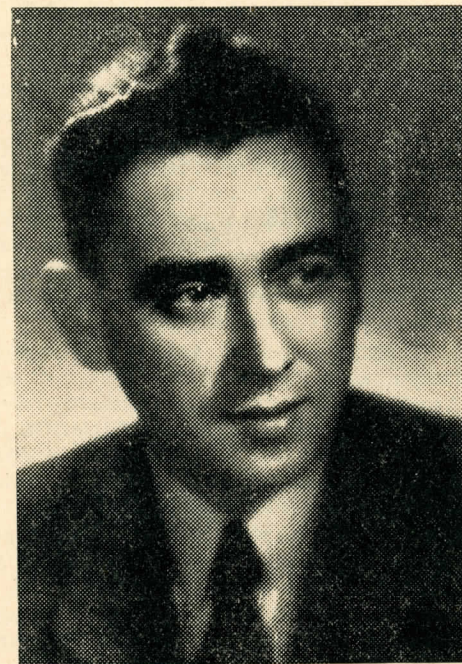
Josef Hudeček, starosta ÚMDOČ:

Úvodem k XVI. Jiráskovu Hronovu

Píšeme srpen roku 1946. Do Hronova se sjíždějí ochotníci z celé republiky. Otevírá se Jiráskův Hronov, pořádám již XVI. Co všechno se za těch 16 let změnilo! Změnila se náplň Jiráskových Hronovů, které rozšířeny o divadelní školy a divadelně odborné debatní večery, spojují slavnostní představení s pracovním pořadem. Nastupují soubory z Čech, Moravy, Slezska i Slovenska, aby veřejně prokázaly vyspělost lidového divadelního umění a vyjádřily jednotnost národně-politického smýšlení, jehož základem je a zůstane košický vládní program.

Hronov oživne hovorem o divadle, o divadelním zákoně, o snaze dělati jej bez nás, o poměru herectva profesionálního a ochotnického. Na přetřes přijde i otázka situace čs. ochotnictva a jeho spoluúčast na kulturní výstavbě naší republiky. — A zde bych si přál, aby nastal radikální obrat. Dnešek nás neustále přesvědčuje, že je konec tiché, nenáročné práce, která čeká v koutečku, až bude uznána, až se jí dostane spravedlnosti a zařazení do státně-kulturního života, kam svou cílevědomou, dobrou přípravou a svou úrovní nesporně náleží. Ochotnictvo, organisované v ÚMDOČ, si musí již jednou uvědomit jasné svoji práci, jakým způsobem ji vykonává, výsledky, kterých dosahuje, sílu a početnost členstva své organisace. Musí pozvednout hrdě svou hlavu, ze skromnosti stále pochýlenou.

Je tomu rok, co nás při své návštěvě v Hronově bývalý ministr školství a osvěty ujišťoval, že ÚMDOČ je nejlepší organizací, která nepotřebuje státního zásahu (jako tělovýchova); že je pro nás v Praze připraveno divadlo, které dostaneme, abychom mohli prokázat vyspělost mimopraž-

ských ochotnických souborů i před oficiální kritikou, která, až na řídce výjimky, k venkovskému ochotnictvu dosud nenalezla cesty. Slib, nám daný, nebyl splněn. Nevím, zda dnes při změně ve vládě najdeme většího pochopení. Čekat však déle již nechceme a nastupujeme proto novou cestu s heslem „Ochotnictvo sobě a lidu“. Povinná členská daň, zisk z povinných představení mají přinést finanční základnu pro Tylův dům, který by naší organizaci konečně splnil organizační i umělecké požadavky.

Nemůžeme být závislí na žádné politické straně, poněvadž lidové divadlo musí pracovat pro všechny lid bez ohledu na jeho politicko-stranickou příslušnost. Členstvo ÚMDOČ je tvořeno lidmi všech politických stran bez rozdílu a předpokládá proto mravní podporu všech stran v důvěře, že pochopí nutnost nadstranickosti ochotnického lidového divadla a umožní mu státně politickou výchovu lidu. V tom případě se ujasní i otázka jednotné ochotnické organizace. Lidové divadlo by provozovaly jen spolky, jejichž jediným a výlučným pracovním programem je a bude pěstování lidového divadelního umění, aniž by se jejich zájmy tříštily činností ať tělovýchovnou, sportovní nebo jinou. A k tomuto cíli musí směřovat naše organizační práce s předpokládanou součinností všech politických stran. S touto pomocí podaří se nám přesvědčit příslušné úřady o nepostradatelnosti tohoto lidového umění naší republiky, které pro své jedinečné místo na světovém fóru ochotnického divadelnictví bude i kulturně propagačním činitelem.

ÚMDOČ směřuje k tomuto cíli již dlouhou dobu. Proto je provedena reorganizace ÚMDOČ, proto byla provedena i reorganizace soutěže pro Jiráskovy Hronovy. A proto bude v příštím roce provedena další reorganizace celostátní soutěže, neboť ÚMDOČ mimo stránky organizační, umělecké a propagační přistupuje ke splnění dalšího požadavku: k postupnému národohospodářskému pozdvižení krajů soustředěním zemských soutěží do jednotlivých měst.

Každý ročník Jiráskova Hronova přinesl něco nového a každý znamenal krok nebo alespoň krůček dopředu. XVI. Jiráskův Hronov nechť je nástupem k nové cestě, po které půjdeme s pevným vědomím, že nemáme důvodů k nemístné skromnosti, že požadavky naší ÚMDOČ jsou spravedlivé a podepřené 60letou vytrvalou, nepřetržitou prací.

Věříme v lidovou demokracii naší republiky, která nedovolí, aby 250.000 organizovaných členů ve 2500 divadelních spolcích bylo z nepochopení nebo zaujatosti ve své práci omezeno anebo dokonce z ní vyřazováno. Jsme ochotni k spolupráci se všemi, kteří to s lidovým divadlem myslí poctivě, snaží se zvýšit jeho úroveň a finanční hodnoty, získané divadlem, vrátit opět divadlu, k jeho zdokonalení, aby mohl dále a lépe sloužit našemu lidu. Chceme přátelskou spolupráci s herectvem profesionálním a vždy budeme ze všech sil podporovat jejich umělecké poslání. Profesionální herectvo musí však pochopit, že ochotnictvo má u nás své úkoly, že je jejich rovnocenným partnerem, který doplňuje jejich práci a dovede profesionálnímu divadlu přinést technické hodnoty, bez kterých by se nemohlo obejít zvláště na venkově.

V listopadu letošního roku sjede se čs. ochotnictvo v Praze, aby konkrétně vyjádřilo své požadavky a předneslo svůj program další činnosti. Těší se, že uvítá kromě všech zájemců z kruhů divadelních i povolání oficiální činitele, kterým leží na srdci kulturní úroveň našeho národa, aby

nejen viděli práci mimopražského ochotnictva, ale slyšeli pravdu, která se tak často zkrusluje v neprospěch ochotnictva.

XVI. Jiráskův Hronov má heslo „Od Tyla k Jiráskovi“. Od doby Tylovy práce ochotnictvo až po dobu Jiráskovu a pokračuje dále, posilováno duchem obou národních velikánů a doplňováno zásadami dramatiků nové doby. Nalezlo vždy uplatnění, neboť koření hluboko v duši a srdci našeho lidu a je napájeno jeho myšlenkami a smýšlením. Nalezne proto své místo i v budovatelské práci naší nové republiky. Směřuje k novým metám a věřím, že jich dosáhne, zůstane-li věrno ideálům obětavosti, nezištnosti a lásky k národu a vlasti.

Karel Minařík,

velkoobchod jižním ovocem

a zeleninou

Praha II.,

Bolzanova ul. 3.

Telef. centrála 344-63

RUDOLF PŘIDAL,
velkozávod železářský
V PŘEROVĚ

Vše pro továrny, dílny,
hospodářství, kuchyně
a moderní byty ● Kamna,
sporáky a jízdni kola ●
Žbráně - stěhivo ● Sportovní
potřeby

ÚSTAV STOLETÉ DŮVĚRY
NAŠICH ZEMĚDĚLCŮ

**První česká
vzájemná
pojišťovna**

(zal. r. 1827)

PRAHA II., SPÁLENÁ 14

Zkušebním kamenem ochotnictva

je drama J. Kárneta: **BLOUDĚNÍ**.

Hra, která byla přijata do repertoiru Městského divadla na Král. Vinohradech, zaslouží Vaši pozornost.

U všech knihkupců.

Cena Kčs 45,—

Nakladatelství **MLADÁ FRONTA**, Praha II., Panská 8.

● **DIVADELNÍ DEKORACE**

● **REFLEKTORY**

● **TLUMIČE**

● **SVĚTLA**

Vám dodá firma

PEPA MÁCA,

výroba jevištního zařízení

ÚJEZD u Sokolnice Telefon č. 20.

Hra odvážné mládeže,

kteřou s velkým úspěchem hrál dlouhou dobu
Divadlo Mladých Pionýrů:

J. Vaňátko: **MALÝ PARTYZÁN**.

Hra pro velké i malé, kterou získáte přízeň svého publika.

U všech knihkupců.

Cena Kčs 33,—

Nakladatelství **MLADÁ FRONTA**, Praha II., Panská 8.

Dar i uznání

Zemská rada osvětová v Praze, dne 24. července 1946

Titl.

Ústřední Matici divadelního ochotnictva českého.

P r a h a II., Spálená 11.

Zemská rada osvětová v Praze, jako ústřední orgán státní péče osvětové země České

1. v ocenění neúnavné, nezištné, obětavé a vysoce významné práce divadelních ochotníků pro kulturní rozvoj našeho českého národního života,
2. v ocenění vskutku zdařilé a mravně krásné práce Ústřední Matice divadelního ochotnictva českého v uplynulých 60 letech jejího trvání a záslužné činnosti,
3. pro zdůraznění společné pracovní základny cílů divadelního ochotnictva — ÚMDOČ a úkolů zemské rady osvětové v intencích státní péče osvětové —
4. a na důkaz veřejného uznání ÚMDOČ a českému divadelnímu ochotnictvu, zápolícímu v nejvyšší ochotnicko-divadelní soutěži tradičních „Jiráskových Hronovů“,

z a k l á d á letošního roku, tedy u příležitosti 60letého jubilea ÚMDOČ a „XVI. Jiráskova Hronova“, k návrhu své divadelní komise

„PUTOVNÍ CENU ZEMSKÉ RADY OSVĚTOVÉ V PRAZE“

pro nejlepší ochotnicko-divadelní soubor země České, zvířezivší na Jiráskově Hronovu

- a) Putovní cenou ZRO v Praze, která je dílem umělecko-průmyslové školy v Jablonci n. Nisou, bude každoročně po dobu 10 let odměňován na důkaz veřejného uznání nejlepší ochotnicko-divadelní soubor země České, v soutěži ÚMDOČ „Jiráskova Hronova“.
- b) Jméno vítězného ochotnicko-divadelního souboru bude pro věčnou paměť vryto do čestného štítu na „Putovní ceně ZRO v Praze“.
- c) V desátém roce trvání „Putovní ceny ZRO v Praze“, t. j. v roce 1955 získá vítězný soubor „Putovní cenu ZRO v Praze“ trvale pro ÚMDOČ v Praze.
- d) V roce 1956 založí zemská rada osvětová v Praze novou putovní cenu.
- e) Předávání „Putovní ceny ZRO v Praze“ vítěznému souboru buď v Hronově nebo při slavnostním ochotnicko-divadelním představení v Praze bude prováděti zemský osvětový inspektor - divadelní referent ZRO pro zemi Česko u.
- f) V letošním roce provede předání zemský osvětový inspektor - divadelní referent ZRO v Praze, Norbert Pitthard.
- g) Putovní cenou ZRO v Praze poctěný český ochotnicko-divadelní vítězný soubor bude po celý rok jejím držitelem. Pro věčnou paměť obdrží současně pamětní list ZRO v Praze.

- h) Statut „Putovní ceny ZRO v Praze“ vypracuje z rozhodnutí divadelní komise ZRO zemský osvětový inspektor - divadelní referent ZRO, Norbert Pitthard a předseda divadelní komise, Josef Hudeček.

Zemská rada osvětová v Praze oznamuje Vám toto své rozhodnutí pro veřejné ocenění práce divadelního ochotnictva a ÚMDOČ v pevně víře, že jí založená „Putovní cena“ bude nejen oceněním záslužné práce vykonané, ale mocným podnětem pro další, mravně odpovědné, výchovné, kulturní a budovatelské úsilí českého divadelního ochotnictva, jemuž přejeme plného zdraví a nejkrásnějších úspěchů!

Za: **Zemskou radu osvětovou v Praze**

Zemský osvětový inspektor a div. referent ZRO:
Pitthard Norbert

Předseda ZRO v z.
F. Ryneš

Část slovesná:

Pozdrav Kladsku

Rám prasklý, z něhož obraz vytrhán!
Jízba bez oken, kam fíčí ze všech stran
severák drsný, drsná cizí řeč,
kde i strom měl bouři zkrnět v kleč...

Vy, hory Rychlebské a Bystřické a Soví —
hráz, kdo se k nám chtěl prodrat hloub.
Trojmezi české, skály, vody, křoví,
tři českých zemi čep a pružný kloub...

Jste po hluboké ráně nezhojenou jízvou,
nerv obnažený, jenž se tetelí;
v křížovatce dějin jítřivou jste výzvou.
Čas přišel! Čas, jenž rány zacelí!

Náchodská, Hronova jste věrná česká hláska.
Jsou visky v dolinách, jak děcka na klině.
Ty vrátíš se zas k nám, ty, zemi Kladská!
Tvář tvoje podobna je tváři matčině.

Znak český nad branami, v chalpách české zpěvy.
Bukovina —? Černá —? — Která zná jich víc?
Tak jako u nás doma: Slzou přes ásměvy...
Spí v dómě vašem světec: Arnošt z Pardubic...

Staletý chorál zpívá srdce kladské věřic,
plampačky veselé i smutné na poli.
Tam-! Vidiš-? Procesí dnes táhne do Vambeřic.
S ním silnici jak šly by topoly.

S veřeji českých vytrhaná bráno!
Prostřílená rukou cynickou a zlou.
Po dvoustaleté noci svítá nové ráno...
Jen nezmarnit, co jde k nám spirálou..!

Mračna se trhají a slunce zhltné stíny.
Zjasní se obzor, včera zatmělý.
Ty krásy Divých Ďour a Boru, Hejšoviny
jsou exulantů slzy, jež v nich utkvěly.

Tys bylo středem velké říše Karla.
Kol tebe Slezsko stálo na stráži.
Dějiny žijí! Práva? — Nezestárla:
K nám vrať se zas, buď naše zápraží!

Zas je tu možnost spojit se a splynout.
Po druhé — slyšíš? — za těch dvě stě let!!
Pojď v matčin klín si, Kladsko, odpočinout,
než vlny vrhnou jantar v moře zpět!

Dva buditelé

(K letošnímu 90tému výročí úmrtí Jos. Kaj. Tyla)

Pět let bylo Aloisu Jiráskovi, když se v červenci 1856 roznoslo, že v Plzni dokončil svou životní pouť Josef Kajetán Tyl, a ta truchlivá zvěst vyvolala po celé české zemi hluboký žal. Ani Hronov nebyl v tom pravdivle výjimkou, ale přesto sotva by bylo lze tvrdit, že smutek, jenž přepadl nad skolem národního bojovníka i zdejší vlastence, mohl mít nějaký rozhodný vliv na malé děcko a že tady snad tkví zárodek budoucí činnosti Jiráskovy. Těžko by bylo dovozovat, že tenkrát už snad začalo klíčit v prostém hronovském synkovi semínko tylovského odkazu, a kdo vůbec ví, zda o něco později si Jirásek uvědomil smysl jména překladatelova, když jako školák vystoupil v dětské úloze Deinhardsteinovy oblíbené veselohry „Vdovec“, jež právě zásluhou Tylova svěžího překladu i přizpůsobení našemu prostředí získala na českých scénách takové obliby? A konec konců dala by se i položit otázka, zda Alois Jirásek v době, kdy už stejně jako Tyl se stal svým dílem miláčkem národa, si uvědomil, že je z téhož rodu jako předběžný buditel a že, ujav se jeho odkazu, vystupňoval tylovskou buditelskou tradici, dovršil ji a zajistil jí život věčný. Věčný přesto, že tato tradice byla neuvědoměle a krátkozrace na sklonku jeho života prohlašována za uzavřenou, doznělou a tedy náležející minulosti.

*

Minulost — to byla živná půda tvorby Jiráskovy i Tylovy, a ten i onen navázal tu vědomě na tradici, založenou dávno před nimi. Poukazováním na slavnou minulost pozvedal z malomyslnosti české lidi už Balbín a minulost jako sílicí prostředek, jako životadárná injekce byla hlavním prostředkem křisitelů českého národa na sklonku století osmnáctého. Letos tomu bylo sto šedesát let, co vyrostlo na Koňském trhu první naše divadlo — Bouda, a tu při pročítání skrovných záznamů o činnosti této scény poznáváme, že hlavní váha a hlavní zásluha tkvěla v hrách, čerpaných z české minulosti, ať už mythické, ať husitské. Středověk našel také svého oživovatele v Tylovi, který mohl už víc a mohl jít dál, než bylo lze Thámovi i než dokázal Klicpera, kvící ještě v zajetí romantismu. Ani Tyl ovšem nebyl romantismu prost, jak to ukazují zejména jeho historické povídky a v dramatech nejedna zápletky, ope-rující pomstami a intrikami. Ale vedle toho ožívá se už i prvek další, zmnožující poslání národně buditelské, prvek sociální, který se s národním prolíná. Dokladem nejvýmluvnějším jsou zvláště dvě dramata — o kutnohorských haviřích a o Husovi. Zde nastoupěna cesta, již už česká literatura v budoucnosti neopouští: prostřednictvím minulosti je přítomnosti ukazován cíl v budoucnu. Naše próza historická i drama, čerpané z minula, hlásí se pak takřka napořád k této koncepci, Tylem objevené,

a Alois Jirásek jeví se v tom směru přívržencem nejvýraznějším. Myšlenka je mu nad formu, třebaže se řadí k vyznavačům historického realismu, idea národní a sociální má vždy u něho vrch a proti svým předchůdcům i vrstevníkům, zvláště proti Svátkovi a Beneši-Třebízskému, dává přednost hnutí kolektivnímu před vypjatou individualitou. „Snažil jsem se oživit naši minulost“ — pravil Jirásek v roce 1911 — „přiblížit ji k jasnějšímu názoru a porozumění. Nečinil jsem tak jako snilek, který má oči jen do minulosti obrácené a nedbá těžkého zápasu svého národa v době nynější. Právě proto, že jsem s celou duší prožíval ten boj, cítil jsem, že také třeba pohlédnout do naší minulosti, neboť dnešku plně nerozumí, kdo nezná včerejšku“. Toto kredo, vyřčené Jiráskem v den jeho šedesátin, krylo se plně s kředem Tylovým, vysloveným rovněž, byť ne tak zhuštěně. Jako u Jirásky, tak i u Tyla bylo vědomí, že „v řetěze života jsou články nynější doby spjaty s články minulostí“, u obou je přesvědčení, že „není všechno mrtvou minulostí, co bylo“, u toho i onoho je znovu a znovu podáván názornými příklady důkaz, že boj o zásadní otázky, problémy — národní či sociální — trvá a že z rukou mrtvých bojovníků třeba brát zbraň k dalšímu zápasu, který bude trvat tak dlouho, dokud se spravedlivé věci národa nedostane konečného vítězství.

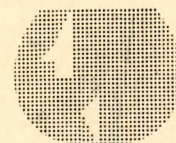
*

Národ: to je u Tyla i Jirásky pojem, totožný s pojmem lidu. Oba, z lidu čerpající a v lidu spatřující záruku budoucnosti, záruku vítězství národní i sociální idee, se také svou tvorbou k lidu obracejí. Tyl řekl to o divadle, že je životem a jde zase do života, ale tato zásada platila v celé jeho tvorbě literární, a totéž heslo měl i Jirásek a dovedl je uskutečňovat. Že ono uskutečnění bylo zdárné, toho třeba hledat hlavní příčinu v úzkém vztahu obou k nejširším vrstvám, v pochopení jich, v žití v nich a ve sžití s nimi. Lid je oběma inspirací, z výrazů jeho citění, ať básnický čirých, ať nesmiřitelně vzdorných, čerpají podněty k své tvorbě. Není náhodou a vedle zmíněné již inspirace minulostí je dalším výmluvným dokladem spříznění obou buditelů skutečnost, že tu i tam hraje tak důležitou roli lidová poesie, vtělující se do pohádek a pověstí. „Strakonický dudák“, „Tvrdohlavá žena“, „Lesní panna“ u Tyla a „Lucerna“ či „Pan Johanes“ u Jirásky napájejí se z nejčistších zdrojů lidové básnivosti a nesou typické znaky charakteru národa, nejen lyrismus, ale i zdravou tendenčnost a touhu po právu, spravedlnosti, lidskosti, po svobodě.

*

Tyl i Jirásek, buditelská dvojice, zrozená devatenáctým stoletím, měla rozdílné osudy životní, ale oba dospěli k téměř cíli, byť jim mnohdy upírán jejich vrstevníky anebo generací, jež šla po nich. Nebylo jim vždy spláceno vděkem a ten i onen musil za svého života slyšet kritiku, ne vždy lichotivou a často i bagatelisující. Jejich koncepce poslání spisovatelova v životě národa bývala nazírána jako přežilá a jejich buditelství odkazováno mezi mrtvé relikvie. Zvláště v prvním desetiletí naší samostatnosti daly se zjišťovat shovívavé úsměvy a často i úsměšky a daly se čist bilance, jež tradici buditelskou ukládaly ad acta k věčnému spánku. Náleželo to do serie omylů, k nimž svedla osvobozený národ falešně chápaná touha po světovosti, domněnka, že osud národa je znamenán napříště šťastnou hvězdou a že tradice buditelská je už toliko jímá-

vým dokladem minulosti, která měla ve znaku malost, domáckost. Ale léta příští tvrdě vyvrátila tuto domněnku, a byl to právě Tyl a Jirásek, jejichž díla byla nejvyhledávanější jako útočiště v dobách zlých a jako posila. Buditelský duch obou ožil za těch šest krutých let, a tu znovu potvrzena jako zázračná moc, a tvrzení přežilosti vyvráceno dokladem věčné síly. Ač bez oficiálního udělení čestného titulu, přec oba — Tyl i Jirásek — žijí v srdci národa a jím také byli prohlášeni národními umělci dávno dřív, než tato pocta byla stanovena obnoveným samostatným státem, jehož koncepce vrátila čest buditelství a pojem vlastenectví zařadila mezi pojmy základní.

Výroba rámu

asklenářství

Rudolf

Lexa

Praha II., Nekázanka 20.

I Vaše obecenstvo pobavíte

a zaujmete uvedením některé ze 2 společenských detektivních komedií

HLEDÁ SE PACHATEL

8 m., 5 ž., 1 dekorace

PODSVĚTÍ ZASAHOJE

9 m., 7 ž., 1 dekorace

nebo dobové frašky:

ČINŽAK SLÁVY

vesměs úspěšných her
V. R. Coufala,

které dosáhly nejen na jevišti, ale i v knižním vydání plného úspěchu.

**Terminujte, objednejte
ještě dnes, zavděčíte se.**

EMNA,
edice našich autorů

Praha II., Karlovo náměstí 24 n.
telefon 311-12

J E V I Š T Ě

STOJKOVÉ DEKORACE DODÁ VÁM

JOSEF POKORNÝ - PRAHA XIII.

Jungmannova 14

Telefon 440-83

Žádejte prospekty. - Navštívíme Vás a předvedeme Vám naše scény!

Jakl & Štěřík,

akciová společnost pro průmysl chemický

Kolín

RAFINERIE pivovarské smoly.

TOVÁRNA na olein, stearin a glycerin,
strojní tuky, mazadla a průmyslové oleje,
pivovarské těsnicí tuky.

BENZIN - NAFTA - PETROLEJ.

SPECIELNÍ OLEJE - PARAFIN - AUTOOLEJE.

Telefony 201 a 277.

Uladimir Kolátor:

Historické drama

1. Významně přetvořené poměry vynucují si stále více otázku: K čemu historie na jevišti? Historické drama zdálo se být pochováno již po první světové válce. Ale ještě jsou mnozí, ukazující cesty, jimiž se může brát moderní divadlo. Historická osoba nemusí být nudná, neboť nejde ani tak o osoby, jako o dnešní problémy, které se v určitém minulém ději skrývají. — Ve velkém rozpětí posledních let objevují se znovu a znovu na jevištích vynikající postavy středověké i novější minulosti: Alžběta, Žižka, Napoleon. Právě dramata těchto postav mohou osvětlit mnohou z otázek moderní historické hry.

Úspěch Brucknerovy Anglické Alžběty zahýbal značně problémem renesance historického dramatu. Byla to nádherná hra několika osob, charakterově skvěle odlišovaných. Osou dramatu je milostný zápas anglické královny se španělským Filipem, který je motivován sexuálním podvědomím královny. — V tomto dramatu byla touha po velkých osobnostech, korespondujících s dneškem. Proto vracíme se do historie, neboť i na historickém pozadí možno vytvořit drama živých lidí. Nejde o přesnou historii a není třeba dovolávat se určitých dokumentů historických. Drama není dějepis a umělecké dílo nepotřebuje ověřování historických detailů. Monografie a historické práce mají působit na dramatika právě v silném přiblížení hry naší době. Nezaleží na věrnosti dobových skutečností, jako spíše na věrnosti duchovní atmosféry. — V obdobné činohře Jossetové „Alžběta, žena bez muže“ nenalézáme boje protestantství a katolictví, ale v souhlase s dobou vzniku jsou tu zachyceny události skoro soukromé, v nichž jméno Filipovo se objeví jako zlověstná výčitka. Na historickém pozadí je to spíše hra o lidské vášni, zradě, lásce a bolestných komplikacích sexu, jaké stejně nacházíme i v dnešní době. Nemluví Alžběta za všechny mocné světa, říká-li: „... já, obklopena skvělými a vášnivými muži, při prvním špatném kroku na lůžko byla bych jako vládkyně ztracena a nikdo by ve mne neměl důvěru. To by mi rázem vzalo moc“. — A volá-li Essex své královně ve tvář hrůzně otázky: „Máš nějaké ošklivé tajemství? Tělesnou vadu? Nejsi schopna soulože? Máš nějaké nepřírozené sklony? Ženy, zvířata?“, zdaž stejně se neptá veřejné mínění, přátelské i nepřátelské, po intimnostech a možných tajemstvích kteréhokoli významného jedince? I Jossetova Alžběta je dílo silné námětovosti, věčně aktuální a věčně se promítající na dnešek a jeho určité problémy. Vedle těchto prací zcela zaniklo alžbětinské drama Lenormandovo.

2. Ani v nejrušnější historii není pro určité lidi napínavých situací, obdobných detektivním scénám. Jenom divadelní ignorant může mít po dramaticky bezvadné, tříhodinové historické tragedii „pocit přerážených údů, spojených s bolením hlavy“. Spíše by se tato věta dala říci o ně-

kterých nevážných moderních hrách napoleonských, zpotvořujících historii až po meze, kdy děj přestává být vůbec historickou událostí.

Zcela dnešního rodu byl Milionový Marko, v němž O'Neill přidržel zrcadlo amerikánskému životu a opustil uměleckou nepohodnost, se kterou mísil prvky ibsenovské s básnickými ideami Goetheovými a neutěšenými výhledy dramát Strindbergových, Lenormandových a pod. Opakem toho je féricky členěná báseň kapitalistického založení Američanů, transponovaná do minulosti v setkání Marca Pola s chánem Kublajem. Marco Polo nevšímavě šlape po květině lásky, princezně Kukašin, která marně nabízí srdce tam, kde není žádána láska, ale materiální prospěch. Krásný básnický projev a čistá fantastická revue orientální krásy, historie toho druhu je stále živá.

3. A tak stále se zachraňuje drama v historii, vedeno k tomu touhou po velkých osobnostech i invenční neschopností autorů, usnadňujících si práci, mohou-li pouze zpracovávat historii daný děj! To je stejný pramen, jako při přebásňování klasiků. Hustý výskyt historické hry nedá se však odvodit ze snahy po obrazové formě divadla, neboť i v moderní době známe historické hry, které ukazují jednotu místa (Dyk).

Vodák razil poučku: „Jeho (t. j. dramatikovo) poslání netkví v tom, aby dějiny předělával a měnil, po svém opravoval a bájl, nýbrž aby je dramaticky zpracoval, dal jim dramatický útvar — což je úloha, která jeho tvůrčí sílu věru s dostatek vyčerpá. Jeho věrnost k historické události a historickým osobám, myšlená dramaticky, musí být jinak táž, jako věrnost historikova ve stručném povahopisném nebo dějepisném náčrtku, sic by nebylo lze pochopit, proč volil zrovna předmět historický, když nehodlá historie dbát a chce nám namlouvat dětinské historické pohádky“. Tyto věty jsou v ostrém rozporu s řadou historických děl. Poučkou odmítl Vodák četné hry, jako Krupičkovy Vršovce, které oceňoval se stanoviska národního dramatu, majícího zůstat v blízkosti historické pravdy. Vršovci jsou romantickým dramatem, komponovaným na staré motivy, kde si nesmíme uvědomovat, že jde o národní historii, ale spíše o báji, v níž je Svatopluk postavou legendární. Je to hra dramatická, méně již národní hra historická. Podobně mohla se odmítnout Tetauerova hra „Zpovědník“, kde autorovi nešlo o přesné zjištění historické pravdy, ale použil motivu žárlivosti, více legendárního nežli historického, i tematu zpovědnického. Vedle skutečných historických her (Jirásek), na které možno použít měřítko Vodákova, objevují se tak hry, využívající jen atmosféry doby, aniž by se chápaly velkých historických postav, i hry, které používají historii daných námětů i známých osobností, přetvářejíce události i postavy po svém, takže jevištní zjevy jsou pouhými varianty s všeobecným označením a drama není vlastně typem historické hry, dosti příbuzno pracím, které se opírají ve svém přihlížení k historickým faktům toliko o krásné, ale umělecky překomponované a tudíž nepřesné monografie (viz případ Stracheyův a dramát o Alžbětě). Dykův Posel zdá se být rozpolcen v obojí výše vzpomenutý tvar historického dramatu, má-li být titulní hrdina skutečně Albrechtem z Valdštiny.

4. Požadavek historické hry, aby v ní nebylo míst unavujících a nic nepovídaných, aby každá scéna měla své oprávnění a vše šlo bez po-

bočných a zbytečných scén k rychlému závěru, není předností Ibsenových historických her a zvláště dramatu „Nápadníci trůnu“, napojeného jinak jistě ze zřídél Shakespearových a Schillerových. Je to drama, přidržující se dosti přesně historie v požadavcích tehdejší doby, které pro vysvětlení všech historických episod podlamovaly tragickou únosnost a dramatický spád. Také Ibsen dramatisuje určitou historickou epochu nám neznámých dějin a výsledkem je spíše legendární mythos nežli historické drama. Pro nás je u Ibsena historická přesnost docela vedlejší, neboť vzdálená historie bude působit vždy spíše jako napínavé drama osob, usilujících o velké cíle, nežli je drama národní. — České drama je poplatno velkému Norovi nejen jménem Hilbertovým, nýbrž i Vrchlického českou trilogií a Dvořákovým Králem Václavem IV., který byl velmi nakloněn historickému dramatu Ibsenovu, ačkoli brojil proti jeho občanským hrám, aby jim posléze podlehl ve velmi nedokonalých dramatech současnosti.

Na opačném pólu tohoto dramatu je historicky pokřivený pohled Shawův a rozhodně bude blíže Nápadníkům Dvořák (Husité i Václav IV.) a Lom (Svatý Václav a Karel IV.) a ideově drama historické (včetně her popisné biografických), nežli Krupičkovi Vršovci (námětu dosti podobného), nebo jinak protichůdná historická dramata Jiráskova. Od dramatu, napojeného norskou ságou, vysledovali bychom i cestu k modernímu dějepisnému dramatu baladickému.

Vypravují se opět staré historické hry, upravují se hlubokými zářezy do autorova díla a ještě nevznikne plnokrevné drama! Na četné z nich padají soudy z Vodákových Kapitól o dramatu i z Hilbertovy studie O dramatu. Měli by se mnozí autoři poučit na nedostacích historické hry a vstřípit si dvě poučky Vodákovy: „... dlužno jednou jasně a důrazně připomenouti, že prudké... otřásavé účinky dramatické nejsou zásadně nic špatného, že jsou naopak přímo od dramatu neodlučitelny a že drama, jež jich nemá, nevydává příznivého svědectví o svém původu i jeho dramatických vlohách“. A druhý názor zní, že drama „... je sestavováno a robeno lidmi podstatně rozumovými, spíše filosofickými a psychologickými ochotníky, nežli tvůrčími duchy, mudráky, neschopnými původních, velkých a silných vzruchů, neobdařenými přirozenou vlohou, aby bez přispění úvah přímo a mocně procítili hrůzné, slavné, památné i krásné akty životní“. Tedy klasikové historické hry jako škola pro naše dramatiky k seznání kladů i záporů autorových i vlastních!

5. Může se zdát, že bude v odporu s výše uvedenými větami i špatným přirovnáním, řekneme-li, že po určité stránce je Jirásek v blízkosti Lomova Karla IV. Pohledme důkladněji! Hra zachycuje život velkého panovníka od příchodu do Čech až po smrt, tedy úsek, který nelze zvládnout ve formě plně dramatické a proto se o to autor pokoušel epicky a ve tvaru obrazovém, aby tak snáze zachytil profil panovníkův i atmosféru doby. Stejně u Jiráskova. Jan Žižka z Trocnova, provedený tak neblaze nedávno v Praze, není požadovaným dnes dramatickým promítáním minulých dob na dnešní pozadí, ale historicky věrojatným jevištním přepisem velké epochy, shrnuté spíše epicky do zlomků života táborského hrdiny. Ale u Loma ještě více převažuje statická disputace a proto hra má větší význam jako první pokus o vpád divadla do histo-

rické epochy, nevyužité dosud skoro vůbec, nežli jako skutečný přínos dramatický. Nebylo-li z osobní Karlovy dramatickosti využito mnoho ani v momentech, přímo se nabízejících a jevištně předváděných (Milič, Rienzi), nutno přiznat, že Jirásek tyto hlavní úseky volil s obezřetností mnohem dokonalejší. Také v Žižkovi je základem dramatického napětí věčné husitské soupeřství, známé z časově dřívější i pozdější husitské epochy (Hus-Sigmund, Roháč-Sigmund) a umožňující celé úvodní brněnské dějství bez osobní přítomnosti Žižkovy, ale v silném pronikání jeho ducha. A stejně ostatní obrazy, v nichž oba soupeři se nikdy nesetkají, zvláště Praha ve stínu kruciaty, Sigmund na útěku od Kutné Hory, pokus o vraždu na Žižkovi, Žižka před Prahou atd. — Jestliže moderní ideové drama historické opomíjí zhusta všechny vzrušené zápasy, nabízející se z dějin, a postrádá tragického vzruchu, pak poslední nedostatek nalezneme i u Jirásky v prvních dvou husitských hrách, kde ovšem toto minus je vyváženo vybraným podkladem dějovým, v němž snadno zapomínáme na románopisecký původ dramatika Jirásky.

Stejně působivým shrnutím významných obrazů je Jiráskův Jan Hus. Ani v tomto případě nesouhlasíme s názorem, projeveným v této sezoně vůči Žižkovi, že husitské hry Jiráskovy jsou retrospektivami, které těžko obstojí na českém divadle. U obecnstva je však každá z těchto her plně oblíbena a mohly by jí závidět mladší výrůstky dramatické Musy, ale musíme jí být právi, nesmí se v ní vidět více, nežli v ní je, ale také ne méně s patřičnou dávkou pohrdání. První případ je režijním omylem poslední pražské inscenace, která pak samozřejmě nevyjde, když herecká interpretace vychází z onoho druhého stanoviska! V každém případě je však lépe Jirásku nehrát, nežli takto poškozovat v obojím směru, neboť tak či onak je to přece jen vždy podceňování autora! Boj myšlenkové závažnosti s dramatickou úderností se u Jirásky vyvíjí zcela jinak, nežli v Lomově dramatu o Žižkovi. Je na režii, aby v obojím případě vyhmátla autorovu sílu, nikoliv nedostatky a rozhodovala tento boj ve prospěch dramatické závažnosti! Hry o dlouhém životě Žižkově, Husově, Karla IV. nemohou dosáhnout tragických met, jichž by dorostly v uzavřenější životní episodě, v kteréžto podobě mohla by srážka konservativních prvků s novými světovými proudy vytvořit drama skutečně živelné. Stejně však má Jirásek nárok na přední místo v klasifikaci historických her i vedle českých moderních dramát s náměty národní minulosti.

Tento úsudek potvrzuje zvláště třetí díl husitské trilogie „Roháč z Dubé“, kteréžto dílo oprostilo se od popisného historismu a spěje opravdově k dramatickému sváru a vzruchu úvodním lipanským obrazem až k sionskému vzdoru a smrti Roháčově. Nebudeme daleko od pravdy, řekneme-li, že právě toto historické drama je v těsné spojitosti s dramatickou úrovní neméně hodnotného Gerona a dodejme také, že všechna Jiráskova dramata vyžadují významných herců, což je požadavkem — i když se to zdá být přehnaným — také historisující Kolébky. Bez splnění tohoto předpokladu je ovšem úspěch jen poloviční. Dokonalí herci jsou také podmínkou obnovování Jiráskových historických her. Plné pochopení režiséra i herce k historickému dílu Jiráskovu bude dalším přínosem ke správnému hodnocení, neovlivněnému názory, které nejsou v souladu se správným oceňováním národních statků, ale nebezpečně

se blíží šovinistickému kritériu a podceňování, vycházejícímu z dílny německých literárních „badatelů“. Jiráskovo historické drama ještě postupem doby nevyprchalo a těžko ztratí na hodnotě, neboť jeho ideje jsou věčné a scény dramaticky působivé, podnětnější mnohdy, nežli mnohé práce moderní, které jsou po této stránce spíše krokem zpět, nežli kupředu.

6. Je mnoho autorů, kteří se postavili do velké řady dramatiků, jimž k pevnému výrazu nestačí současnost. S touhou po velkých lidech objevují se na jevišti Oidipos, Hus, Caesar, Žižka, Juarez, Alexander a z jejich života hledané paralely k dnešku. Nemusí být správný názor, hlásaný ve spojitosti s těmito jmény, že „v tragedii musí být proti sobě dva ideové dobré názory, z nichž jeden podlehne“. Praxe v oboru tragédie mluví zcela jinak; stačí jmenovat z Jirásky Husa, Roháče, Gerona.

Na různých typech dramatu poznáváme, že historická hra není takovou nemožností na moderním jevišti, mají-li autoři smysl pro dnešek. Historické drama bude vítězit touhou po velkých osobnostech, událostech a hereckých výkonech.

Jakostní cukrovinky

Trion

**SUKNA
PÁNSKÉ
DÁMSKÉ
LÁTKY**

C.M.ŠIMEK

**PRAHA I.
Melantrichova 2.
PLZEŇ
Nám. Republiky 37.**

Stavební práce provádí nyní firma Arch. Vojtěch FORMAN (dříve Forman a Šmída) HRONOV Palackého třída. Telefon č. 69.	P Ů J Č O V N A masek divadelních obleků a národních krojů atd. ODBORNÝ DIVADELNÍ A MAŠKARNÍ VELKOZÁVOD BOHUSLAV PETRÁNEK, dříve Fr. Petránek Kolín II., Prokopova ul. 40 Telefon čís. 270. - Založeno 1901
• <i>Spořitelna</i> • <i>v Litoměřicích</i> • <i>slouží všem</i>	EDUARD ŘEZNÍČEK nár. správce firmy A. Schöttner koloniál LITOMĚŘICE
KAVÁRNA - RESTAURACE <i>„Zdar“</i> ÚSTÍ NAD LABEM, náměstí Dr. E. Beneše 42. Telefon 731.	<i>Ochotník ke studiu rolí musí hodně číst!</i> Vhodné knihy dodá Severočeské knihkupectví HUBERT NAVRÁTIL Ústí nad Labem
J. TISCHER, velkoobchod koloniální Ústí nad Labem Revoluční 10. Národní správce L. Malý	GUSTAV ŠPIS textil oděvy výroba prádla galanterie • HOŘOVICE Zal. r. 1822. - Tel. č. 312.

Dr. Josef Pešek:

Výhledy s pomezí do-kraje

Boženy Němcové a Aloise Jiráska

(Prostých motivů: vzpomínek a dokladů část III.
Předchozí části viz v Ročence J. H. 1942 a Sborníku J. H. 1945)

8.

Přinesl-li rok 1860 sblížení manželů Němcových, znamenal rok následující vrchol manželské tragédie velké spisovatelky. Otvírala se jí naděje, pravda, klamná, že bude moci žít samostatně, bez manželových příspěvků z milosti. Litomyšlský impresor Ant. Augusta totiž jí projevil ochotu vydat sebrané spisy Boženy Němcové.

Němec měl sice rád svou choť, ale po svém. Jinak sotva bychom si vysvětlili, že se v létě r. 1860 z Bydžova, kde byl návštěvou, vypravil do České Skalice a Ratibořic, do míst, která i pro něho měla svoje kouzlo. Ale nedostatek peněz, rozpory v názorech na směr a cíl výchovy dětí, rozhodnutí manželčino vydávat u Augusty sebrané spisy zavinily hroznou krizi, která přinutila Němcovou, že dne 13. září 1861 opustila Prahu.

Národ tehdy jásal, že se těžké mraky absolutismu rozptýlily, že nastává i v našich zemích utěšený život, ale srdce Boženy Němcové usedavě plakalo; krvácelo z tolika ran.

Na cestu poskytla Boženě Němcové něco peněz choť Pavla Jos. Šafaříka a tak po prudké srážce s mužem se v poledne dne 31. července 1861 vydala na cestu z Prahy. Jela vlakem do Labské Týnice, odtamtud chatrným povozem do Chlumce, kde dávný její přítel Jos. Daněk ml. převzal po smrti otcově r. 1861 nájem panského pivovaru.

Josef Daněk se svým milým synovcem, Jaroslavem Gollem seděl právě před pivovarem na lávce. Bylo to ve středu večer. Tu se před nimi zastavil venkovský vozík a s něho s obtíží vystupovala nějaká vetchá paní. Daněk pomohl jí z vozu vystoupiti a nechtěl svým zrakům věřit, že je to Božena Němcová, kterou přece znal jako paní svěží, pružnou a jarou. Poznala ho a hned se vyznávala: „Příteli, jsem churava na duši i na těle!“ Tento výjev hluboko se vtiskl 15letému studentu královéhradeckého gymnasia Jar. Gollovi, takže naň vzpomínal ještě v předvečer smrti v červnu 1927 v dopise svému nejmilejšímu a nejbližšímu žákovi, prof. Jos. Pekařovi. Byla to informace k slavnostní Pekařově řeči, kterou měl proslavit při odhalení pamětní desky svého učitele na obytném stavení panského pivovaru v Chlumu, kde se dne 14. července 1846 Goll narodil.*)

Němcová si studenta Golla oblíbila, nazývala ho svým „šohajem“ a viděla v něm „čiperného, velmi slušného hochu“, který se choval k vzácné spisovatelce velice pozorně, přinášival jí, pokud v Chlumu byl, čerstvé

*) Slavnost se konala k výročí 81. narozenin Gollových. Pekař nebyl jí nadšen. Stala se jen místní slavností.

maliny. O pobytu svém u Daňků psala Němcová dceři Doře hned druhého dne v 10 hodin ráno: „Právě jsem přišla z procházky, a na stole mne čeká kus chleba s čerstvým máslem. Ráno snídala jsem mléko. V předvečer měla jsem koroptvičku s dušenými višněmi.“ V rodině Daňkových byla jistě Němcová zahrnována pozorností, takže mohla upřímně své dceři napsat, že se má „jako pánbůh v ráji“. Když pak r. 1913 Vincenc Vávra vydal knižně „Korrespondenci a zápisky Boženy Němcové“, četl Goll se zájmem i to, co autorka „Babičky“ psala z Chlumce. V uvedeném dopise Pekařovi psal o korespondenci Němcové z té doby takto: „Goethe vypsal kus svého života; nápis je ‚Wahrheit und Dichtung aus meinem Leben‘. Také ty dopisy Němcové z Chlumce dceři jsou Wahrheit und Dichtung, ale je v tom již něco chorobného. Její fantasie přidává věci zcela lhostejné.“

Němcová se zdržela v Chlumu déle než zamýšlela; Jaroslav Goll opustil Chlumec dříve, než mohla tak učinit ona. Snad ji tam úmyslně chtěl Daněk zdržet, snad bylo pravdou, že nemohl vzácného hosta odvézt dříve, ježto bylo třeba posíci pšenici a oves. Počasí bylo nejisté a v pátek 2. srpna se strhl prudký lijavec a sjízdnost cest znemožnil. Němcová psala o všem dceři podrobně: S Daňkem „mluvili jsme o leccems, ale vždy jen, když paní přítomna nebyla. — V neděli ráno dal zapráhnout a sám pomohl mi do kočáru a podáváje mi ruku, položil mi zapečetěný list do ruky se slovy: Přijměte to, paní Němcová, na důkaz mojí vážnosti a upotřebte k Vašemu brzkému uzdravení a co příspěvek na cestu do Slovenska.“ Němcová tehdy zamýšlela skutečně vydati se na Slovensko po páté za účelem národopisným. Stav její však Daňkovi prozrazoval, že se tam slavná spisovatelka již nevypraví.

Němcová se chystala užít t. zv. „selských“ lázní v Mlíkosrbech, ne daleko Chlumce. Měla bydlet u tamního faráře Františka Šafránka, s nímž asi již r. 1859 vyjednávala o pobytu na faře. Rozmočené cesty přinutily vozku, že musil objíždět a tak se Němcová dostala do Mlíkosrb až odpoledne. Brzy tam sešli se na faře hosté a zůstali až do večera. Němcová bavila se s nimi.

Němcová se dlouho v Mlíkosrbech nezdržela. O tamním jejím pobytu se dověděl její bydzovský příbuzný Jos. Němec, řezník a hostinský „U zlatého anděla“, a hned si pro slavnou tetičku přijel.

Němcová v Bydžově okřála na těle i na duchu, ale bývalá svěžest se nevracela a vrátit nemohla. Bydžovští přátelé o ni pečovali, lákaly ji procházky, Cidlina ji vábila do svého měkkého náruči, ale ruka byla těžká, nevládla tak bezpečně brkovým perem, vyplakané oči musily být zesilovány koštěnými brýlemi. Hostitelé připravili vážené tetičce v podkrovní pokojiček s malým stolečkem, kam si zanesla vypůjčený exemplář svých pohádek, opravovala je a nově upravovala i poznámkami opatřovala, co vzato z úst lidu a co sama přidala, změnila. Snad u tohoto stolku vznikla i její nedokončená povídka „Návrat z pouti“. Přátelé snažili se tetu pokud možno rozptýlit. Tak ji 11. srpna vzali s sebou do divadla, kde byla provedena „Slepá“ a „Husička z Podháje“, vesele užili bydzovského posvícení v polovici měsíce a těšili se na slavnou, starobylou studentskou merendu, která byla stanovena na 26. srpen. Přátelé pozvali k ní i děti Boženy Němcové, Doru a Jaroslava. Byli přítomni volbě pantáty a paňmámy studentské merendy, slavnostního průvodu s praporem a notovali

spolu s ostatními rozradostněnými účastníky vlastenecké písně; večer si mládež zatančila. Druhého dne navečer mládež uspořádala před hostincem „U zlatého anděla“ velkolepou kasaci; hudba hrála, zpívaly se vlastenecké písně a deputace studentů vzdala slavné spisovatelce svůj upřímný hold. I na večerní akademii ji uvítali ve svém středu, v ozdobeném sále pozdravili fanfárami a uvedli spisovatelku „Babičky“ na čestné místo, odkud si s pohnutím vyslechla přednes své nadějně apostrofy „Českým ženám“.

Němcová slzela, když slyšela a viděla, že lidé ji mají rádi, že jí rozumějí a zuboženou duši její plnila naděje, že i jí vzejde ještě jednou slavné ráno...

Měsíc srpen uplynul a děti Němcové se v září vrátily do Prahy a matka sama se připravovala k odjezdu do Litomyšle, aby tam řídila tisk svých sebraných spisů. Manžel jí v cestě zbraňoval. Aby ji odvrátil od úmyslu, přijel za ní do Bydžova. Němcová se od plánu odvrátiti nedala. Němec vrátil se tedy domů a dne 11. září se slavná spisovatelka vydala na cestu, která jí přinesla nové zklamání, nové utrpení, smrt hladem...

Němcová jela z Bydžova bez zastávky přes Chlumec do Labské Týnice, pak vlakem na Pardubice, Choceň, odtud povozem přes Vysoké Mýto do Litomyšle, která se jí stala osudnou: místo oživení, vzpruhy k životu zastihla ji tam rána smrtící.

Josef Němec, zvěděv o hrozném stavu své choti, zajel do Litomyšle, odkud uštvanou a zuboženou velkou českou ženu přivezl do Prahy. České dámy zahrnovaly ji všestrannou pozorností, věhlasní lékaři snažili se zachrániti spisovatelku českému národu — marně. Sloužila Čechii a dosloužila. Dne 21. ledna 1862 dotrpěla... Spadla hvězda s jasné výše... Hvězdy házejí požáry. I Božena Němcová, tato hvězda první velikosti na českém nebi, opravdu rozžehla svým dílem veliký požár...

Božena Němcová vyrostla v líbezném koutě severovýchodních Čech, tam tkvěly kořeny její duše, která náležela však všem českým krajům od Krkonoš, Šumavy k Tatrám. —

A co lze dodat o Josefu Daňkovi ml.? Jako nájemce panského pivovaru v Chlumu nad Cidlinou zkupoval v blízkém Novém Městě usedlosti, jež byly nahodile na prodej. Roku 1868 vzdal se nájmu onoho pivovaru a počal hospodařiti na zceleném svém zboží v Novém Městě. Jaroslav Goll rád sem k svému strýci zajížděl; jezdívali spolu na koních. Josef Daněk ml. podle svého synovce byl Tolstojovcem před Tolstojem. Nebylo však myslitelné, aby zprávy o Jasné Poljaně pronikly v těch časech do Čech. I vznikla tak samostatně „Jasná Poljana“ Daňkova. Daněk se rád se svými sousedy stýkal, jim radil, je poučoval, příklad dával. Jistě pracoval v duchu buditele českých rolníků, idealisty MUDra C. Kampelíka, lékaře ve Stěžerách a pak na Kuklenách, rádce Jana hraběte Harracha, podporovatele rolnické organizace t. zv. „Zemské hospodářské jednoty“, jež pořádala schůze se vzdělávacími přednáškami, navštěvovala ve svých „krajských“ odbočkách vzorná hospodářství, výstavy, zvláště pak v Praze ve dnech svatojanských (16. května). Daněk ml., lidumil a člověk ušlechtilý, dočkal se ještě hospodářské školy ve Stěžerách, odkud jako „zimní“

Kroje Vám dodá Václav Třešňák, Pardubice č. tel. 3399

Projekční a technická kancelář
Arch. JAROSLAV ŠAFRATA, stavitel
 stálý soudní znalec krajského soudu v Litoměřicích
ÚSTÍ NAD LABEM, Masarykova 30. • Telefon 440.

byla přenesena do Kuklen. Jistě také uvítal vznik hospodyňské školy ve Stěžerách. Zemřel roku 1890 a zanechal po sobě světlou stopu...

Jaroslav Goll, autor významných prací o Jednotě bratrské, knihy „Čechy a Prusy ve středověku“, který vytvořil významnou historickou školu, zemřel 8. července 1929 a pochován zcela tiše v hrobě svých rodičů v Praze na Olšanech.

Prameny a literatura: Mapy „speciálky“. — Spisy Boženy Němcové (vyd. M. Gebauerové). — Vincenc Vávra: Korrespondence a zápisky Bož. Němcové (v Praze, 1913). — Jos. Klik: Dopisy přátelství a účty (vzájemná korrespondence Jar. Golla a Jos. Pekaře [nakl. Vyšehrad v Praze, 1941]). — Sborník Bož. Němcové (v Praze, 1912). — V. Tille: Božena Němcová (I. vyd. v Zlatorohu, VI. vyd. redakci a s doplňky Mil. Novotného, v Praze, 1938). — Jos. Lelek: Bož. Němcová (v Praze, 1920). — Arne Novák: Přehled dějin literatury české (v Olomouci, 1936—39). — Jar. Goll: Moje vzpomínky na „Lumír“ (Lumír, 1906), Básně (1871, II. vyd. 1930). — Jos. Pešek: Goll jako básník. „K 60. výročí jeho narozenin“ (Ratibor, 1906).

čokoláda • cukrovinky • kávoviny

ERICH PÖSL, továrna speciálních razítek, barev a strojů ke značkování **Rosice n. L.**

† Josef Hurdálek:

Červený Kostelec se svým okolím v díle Mistra Aloise Jiráska

Když se před lety Mistr Alois Jirásek dověděl, že sbírám mezi lidmi pověsti, zvláště pověsti o bájně hoře Turově a jejím okolí, pozval mne k sobě a požádal, abych mu svěril k přečtení dosavadní výsledky své sběratelské práce.

Při mé návštěvě potom se rozhovořil se zářícíma očima, i když už stařec, o celém našem kraji a jeho přechetných zkazkách a nepřeborném materiálu, který bude možno ještě v budoucnu zpracovati. Zvláště se skutečným zájmem promluvil o našem dialektu, o přechetných jaderných slovech, v němž se vyskytujících, a projevil radost z toho, že jsem i já v některých pověstech dosti dobře jej uplatnil.

Pro výběr pověstí zaslal sám ještě předložený materiál prof. dru Tillemu. Zakrátko mi sdělil svůj posudek sám prof. Tille, nejlepší znalec českých pohádek a pověstí: „Je to dobré, uveřejnit v tisku tak, jak jsou pověsti v konceptu, jen porádí upravit“, byla jeho krátká odpověď.

Ta zpráva zvláště Mistra Jiráska potěšila. Když pak kniha vyšla a první výtisk na zvláštním papíře jsem mu dodal, byl i úpravou rozradostněn a znova se rozhovořil o předmětech, místech a dobách našeho kraje, který jsme už tehdy nazývali krajem Jiráskovým. Z těch jeho nadšených slov bylo patrné, jak sám s celou svou básnickou duší se chopil všeho toho, co kolem dávalo podnět k spisovatelské práci. Není snad jediné obce, osady, samoty, aby o ní nepsal. Byl sám také nejlepším znalcem kraje, který prošel křížem krážem a tak pronikl každé místo prakticky rozumem, citem i obrazností, že se mu stal předmětem velké, svaté umělecky práce. Vždyť ten kraj je přímo nabit historickým děním, v němž tolikrát poctivé české srdce krutě zabořilo.

Ovšem, že Mistr Jirásek věnoval nejvíce času rodnému Hronovu, jemuž také zasvětil své nejmilejší dílo „U nás“. Avšak již v tomto díle, více však v jiných dotýká se bezprostředně i našeho města a celého jeho okolí.

Pročítáme-li bedlivě toto skvělé dílo i s jeho dodatkem „Z mých pamětí“, najdeme zde pěkné vzpomínky spolu s popisem cesty, kterou Mistr, když ještě studoval na gymnasiu v Hradci nad Labem, jezdil bryčkou neb chodil i pěšky z Hronova přes Zbečnick, někdy také přes Hájek, Horní a Červený Kostelec na červenokostecké nádraží. Píše, jak toužně vždycky vyhlížel, když od Hradce přijel na červenokostecké nádraží, kdy uvidí staromódní bryčku s jedním koněm, kterou jej obyčejně odvážíval sám jeho otec do Hronova. Zmiňuje se však také, jak mu bývalo smutno, když vyhlížel zcela marně a musil potom vyšlápnouti per

pedes apostolorum dlouhou cestou přes Končiny nebo přes Horní Kostelec, zvláště v době zimní, kdy za celou cestu sotva koho potkal. Když jej otec po svátcích vyvázal na saních na červenokostelecké nádraží, vydávali se na cestu obyčejně časně ráno, a ty ranní jízdy ještě za tmy a mrazu do kopce za Zbečnickem kolem Maternice lesa a pak tichým zachumeleným údolím před Kostelcem mu zvláště zůstaly v paměti.

Zejména zajímavé jsou zmínky v kronice „U nás“ o dvou představitelích tehdejšího kulturního života na Hronovsku, a to o hrdinovi románu P. Regneru-Havlovickém a strouženském pastoru Bergmannovi.

Podle líčení Mistra Jirásky sešli se tito dva představitelé dvou tak různých náboženských směrů v zájezdní hospodě u „Černého koně“, kde se P. Havlovický pravidelně na svých cestách do Havlovic ke svým příbuzným zastavoval. Tu také jednou při svém vstupu do velké hostinské světnice spatřil pastora Bergmanna s jeho čtyřmi hezkými dceruškami. Přisedl, porozprávěl, dcerušky pohládl a podaroval a pak ještě, když se loučili, snad i tesklivě se po nich ohlížel.

Tato epizoda je však jen čistě romantická větévka kroniky „U nás“. Je dobře známo z podrobné studie prof. B. Profelda o Regneru-Havlovickém, že se nikdy tento typický představitel katolicismu s Bergmannem nestýkal, že však s ním měl časté spory. To ovšem se již vymyká rámci našeho článku. Jisto však jest, že Mistr Jirásek neobyčejně krásným způsobem vsunul postavu Bergmannovu, která by snad jinak zmizela v neznámu, zvláště když monografie o Bergmannovi jsou tak málo rozšířeny a prostému čtenáři i málo přístupné.

Stejně ryze romantickou vložkou jest i kapitola o červenokosteleckém faráři Františku Kernerovi, příteli a zpovědníku Havlovického. Je to stať pro červenokostelecké občany, kteří znali P. Knera, tak trochu bolestnější. Mistr Jirásek zde líčí červenokosteleckého faráře jako krajního odpůrce Havlovického a jako muže povahy neupřímné, úlisné, jako uduvače, který škodí svému spolubratru na jeho kněžském postavení a hledí mu zkazit postup.

Zde však nutno si jasně uvědomiti Jiráskovo stanovisko jako romanopisce. Mistr Jirásek potřeboval proti postavě Havlovického postavití muže-kněze aspoň stejného nadání, stejného vzdělání, kazatele, národohospodáře a pod., jako byl sám, aby postava Havlovického dostatečně vynikla. Nemohl proto soupeřem postavití prostického faráře rtyňského nebo dokonce snad dobráčka a trochu slaboduchého faráře boušinského Ondráška (vl. Vyhnálka). Tak také odpověděl některým Červenokosteleckým, když se tázali, proč byl P. Kerner vyličen v tak značně nepříznivém světle: „Psal jsem román“. A tím je dostatečně celý jeho postup vyjasněn i omluven.

Skutečná pravda však byla, že P. Kerner byl osobním přítelem Havlovického a také i jeho zpovědníkem. Oba byli stejného stáří, t. j. narozeni r. 1796. P. Havlovický však měl více služebních let jako duchovní, protože P. Kerner studoval po absolvování gymnasia nejprve medicínu a když se mu nedostávalo finančních prostředků, vstoupil do semináře. Jeho vzdělání však bylo jistě vyšší o dvě léta medicíny. Proto také v hodnostech šel Havlovický vpřed, i když neměl velké přízně na diecesi, avšak velmi oblíben byl na zámku. U P. Knera byl to opak. Jako du-

chovní byl mnohem oblíbenější u svých církevních představených, než sám Havlovický, jeho jednání nebylo snad tak společensky vybroušené, proto také u zámeckých dam neměl té obliby, jako P. Havlovický. Sporů však o místo vikáře nikdy mezi nimi nebylo a vzájemně se rádi navštěvovali. O sporu není žádných zpráv ani od pamětníků, ani z nějakých písemných pramenů. V hodnosti osobního děkana, později vikáře následoval Kerner za Regnerem podle služebních let. P. Kerner však pro svou opravdu vysokou inteligenci, ušlechtilost, národohospodářskou činnost, školské reformy stává se skutečným kanovníkem a dostává medaili Krásoumné jednoty pro Čechy. I jeho stanovisko národnostní proti P. Havlovickému nutno přísně uvážiti.

Z jednotlivých poznámek, kterými Mistr Jirásek dokazuje románově krajně nepřátelský poměr obou duchovních, je na př. zmínka farářovy matky, když jedou Kostelcem kolem fary do Havlovic, kdy se ptá matka, zda se farář nestaví u Kosteckého, a tu Havlovický odpovídá: „Aby mne tak pan farář sladce vyzpovídal, co a jak a kam, co farská správa a sedláci, vrchnost — a při tom ukápl pelyňku — To je přítelíček“. O něco dále naráží na Knera, že prý řekl, že se Havlovický stýká s Bergmannem, s tím apstatou a že je Josefinistou.

Na str. 21., díl IV. o pohřbu kněžny Zaháňské říká výslovně Mistr Jirásek, že Havlovického neměl Kerner rád. Jinde vkládá Mistr Jirásek do úst slatinského kantora Šolty poznámku, že prý by mohl být Kerner na překážku Havlovickému ve vikářství.

Na str. 363 téhož dílu je poznamenáno, že se Kostecký už dlouho neukázal (rozuměj v Hronově), že nepřišel vyzvídat, ale až se teď dozví o přádelních školách, to zas bude kroutit očima a litovat, sladce píchat a mít starost o padolskou faru a kolaturu. Tuten náběh je hodně nepřirozený. Kerner byl v Kostelci, kde bylo tkalcovství domovem daleko víc, než v Hronově. Jak víme, staral se o zřízení přádelní školy velmi pilně, že se dostala dřív do běhu než v Hronově a potom, vždyť byl představeným farních škol, nemusil tedy vyzvídat, byl o všem uvědoměn úředně. I při zřízení přádelní školy se sám účastnil jejího otevření jak v Červeném Kostelci, tak i v Horní Radechové.

Z jiných poznámek, které se netýkají poměru obou duchovních, je zde poznámka o choleře r. 1832, kdy prý v Kostelci na cholery zemřel jakýsi Linhart a na zámku byli potom poučováni všichni rychtáři, jak se mají zachovati v případě rozšíření cholery. Rychtář-svobodník Vít byl o tom poučování velmi rozloben, že je vrchní má za . . . , jako by prý zcela ničemu nerozuměli. K tomu je také zajímavé dodat, že na kostelecké kolatuře hlavně přičiněním faráře Knera, jeho kaplana Ehla a učitele Purma zemřelo na cholery pouze 13 osob, na hronovské však přes dvě stě.

Na str. 87. III. díl se praví, že při onemocnění boušinského faráře poslali pro lékaře do Kostelce. Snad tam dlel jen náhodně. Stálého lékaře do r. 1837 tu nebylo. Toho roku byl do Kostelce ustanoven lékař Frant. Šupich. Onemocnění boušinského faráře se stalo r. 1833.

Jedna otázka budí k přemýšlení. Proč se Mistr Jirásek nezmiňuje o pobytu Barunky Panklové, provdané Němcové v Červeném Kostelci,

když tolikrát v této knize na její rodiště navazuje? O svatbě mluví, o příbuzných a pod.?

Při zmínce o prvních hronovských světácích, kteří vyjíždějí do světa s několika věbami na trakaři a teprve za několik let vyjíždí první forman Dušanek s jediným koněm, a že prý si mnozí pláteníci v Kostelci velmi pomohli, musíme dodat, že dávno před prvními světáky hronovskými měl kostelecký Frant. Mach svou první fabriku na červený kanafas, že vozil své zboží po celé Evropě a dokonce měl i tři lodí, jimiž vyvážel své plátenické zboží daleko za velkou Atlantickou louží. Když vlivem politických poměrů tento vývoz musil ustát, jezdili právě v této době z Kostelce již plátenické karavany, vedené Machem a mívaly i sedm vysokých formanských vozů, naložených zbožím až do vrchu a vyvážely je na Balkán i dále.

V „Mých pamětech“ se zmiňuje Mistr Jirásek, že z broumovského gymnasia s ním vyšel i kostelecký Gothard Burdych, dále z hradeckého gymnasia jezdil na svátky domů se staršími spolužáky: Frant. Zimou z Horní Radechové, pozdějším představeným kláštera na Slovanech v Praze, dále s Ant. Schreibrem, pozdějším děkanem ve Žlebích a Vinc. Koletou a Adolfem Hanušem.

A konečně ještě dvě zajímavé poznámky o Kostelci. Když v kronice „U nás“ popisuje vojnu r. 1866, poznamenává, že pruské vojsko odtáhlo směrem ke Kostelci a s dalším proudem že jel do Kostelce i korunní princ Friedrich.

Ve „Skalácích“ spěchá Baltazar Užďan-Salakvarda do Kostelce, aby si na dragonech, kteří tu „leželi“, vyprosil svého nejmilejšího koně Medušku.

Tolik asi o samotném Kostelci. Nás však zajímá i celé okolí, které Jirásek zabral do svého díla. Zvláště je tu Boušín se svou krásnou farou, která Mistru Jiráskovi opravdu „udělala“ a s ní nejvíce však starý hronovský mozounník D o u b e n u s, jak kráčí s četnými vzkazy od Padolí přes Končiny, Kostelec, Mstětín, přes řeku Úpu vzhůru ke kostelu, aby vyřídil vše, co vzkazuje hronovský farář boušínskému Ondráškovi (Vyh-nálkovi) „věličky, dušičky“ a také potěšil jeho stale tak starostlivou a stonavou hospodyni Aninku. Ta boušínská fara je skoro jako naše vlastní červenokostelecká a žádný si nedovede tento krásný koutek od Červeného Kostelce odmyslit.

Líčení Boušina a drobných příhod na faře, ve škole v přifařené obci Slatině n. Ú., o učiteli Šoltovi-Faltovi, jeho čtveračinách a chudobné jeho rodině, o schůzkách učitele ve slatinském mlýně se starým panem otcem Kilarem, tvrdým evangelíkem, a jak se tu scházeli i s farářem Havlovickým, a dál o dřevěném mostě u mlýna, kapličky s malovaným obrazem výjevu zachránění knížete Piccolominiho při zřícení mostu, o Justince, kterou na Boušín přivede Doubenus, aby zde byla chráněna před zlými souvěrci, to jsou příhody mistrně vyličené, k nimž se vždy s láskou vracíme.

O Havlovicích se děje jen malá zmínka, letmá, jak tam jezdil Havlovický ke svým příbuzným.

Zato velká obec Olešnice u Červeného Kostelce má zde již poněkud větší místo. Ve statí o pašerácích je jmenován jako jejich kápo Čarabár

Hanuš z Olešnice, který chodíval cestou do Slaného přes Horní Radechovou a zde se stavovával pro dva další pašery. K tomu však nutno dodat, co snad Mistru Jiráskovi ani z vypravování lidí nebylo známo, že s ním chodívala pašovat i jeho velká a silná dcera, která prý byla jako kyrysar. Měla také lidové jméno tak trochu po tátovi. Říkalo se jí totiž Čarabunda. I ta prý jako její otec měla tolik síly, že chytila dva „strnady“, každého do jedné ruky a tloukla jimi vzájemně o hlavy až do omráčení. Když potkali pohraniční strážníci tlupu pašeráků za vedení Hanuše Čarabára nebo jeho dcery, nikdy se neodvážili je zastavit.

Ti pašeri se baví při čekání na zboží různými historkami. Tu také na str. 51., III. d. se vypráví o zříceninách hradu Homole, odkud prý jdou chodby až na zříceniny hradu Vizmburku, který leží na sever od České Skalice. Zde ten topografický záznam nutno trochu poopravit. Zříceniny Vizmburku leží pouhé 3 km vzdáleny od Červeného Kostelce za Devíti kříží, do Úpice jest 5 km vzdálenosti, kdežto do České Skalice plných 14 km.

Jiná zmínka děje se v této knize zároveň o obci Olešnici a lesích trubijovských. V těchto lesích prý o panském honě přistihli pašeráka Prouzu z Volešnice a páni od něho koupili za dobré peníze všechny jeho pašované doutníky.

Z obce Olešnice u Červeného Kostelce je však také z krajního statku Baltazar Užďan, Salakvarda. Matka jeho totiž v tomto statku sloužila a otec ji unesl odtud do nedalekého vojenského tábora. Po čase se však vrátila do statku s dítětem a zemřela, když dítě dosáhlo 16 let věku. Chlapec se potatil. Dal se také na vojnu. I Liduška s babičkou Bartoňovou jsou z Olešnice a později hospodaří na Skalce.

Také obci Lhotě za Červ. Kostelcem popráno zde jisté místo. Z této obce totiž byl zedník Lokvenc, svého řemesla pecák (opravoval a stavěl pece), který mnoho vypravoval a rád si „zahrdlouhal“. Mistr Jirásek jeho vypravování rád poslouchal.

Více místa zaujímá již obec Horní Radechová s osadou Dolními Rybníky, kde měl svůj statek svobodník Vít, kterému říkali odedávna zeman. Na str. 21. „Mých pamětí“ poznamenává Mistr Jirásek, že zeman Vít, z 15 svobodníků na náhodském panství nejpřednější, se neobyčejně rozlobil, když uviděl, že hronovský dvorský Jirásek za sebe poslal na čtvrtletní mši za paní kněžnu svého nedospělého synka. Měl prý už také za sebe poslat skotáka.

Rychlonohý hronovský krejčí Fidél Hanuš, někdy pěšák od Rohanského regimentu, pospíchá do Horní Radechové hrbolatou a přikrou cestou Vyniklicí, aby odvedl nový kabát radechovskému rychtáři. Vypráví také, jak v Horní Radechové u Rambousků usekl mladší bratr staršímu prst, aby nemusil na 14 let na vojnu.

Jinde však uvádí Mistr Jirásek také o sedláku z Horní Radechové posměšnou, hodně satirickou písničku:

Jeden sedlák z Radechovi
koupil si brslenky nový.
Pak se napil podmáslí,
až se brslenky třásly.

(Místo brslenky zpíval můj dědeček „praštěnky“. Byly to koženky, na které se uhozením dlaní pěkně pleskalo, až to praštělo). Zde však snad Mistr Jirásek neznal již druhou sloku této lidové písně:

Žena jeho pyšná selka
byla parádnice velká.
Krinolinu, špenzr, čepec
a s tím se vším vlezla na pec.

Jinde se zmiňuje Mistr Jirásek, že dvě třídy za ním na gymnasiu studoval z Horní Radechové Josef Kaněra, který byl za světové války správcem ministerstva školství a byl povýšen do stavu rytířského.

Z této obce také byl školní učitel Jan Nývlt, který přeložil z němčiny Tellerův spis „O lnu, setí a předení podle způsobu prádelních škol v Adersbachu“ na přání svého představeného, vikáře Havlovického, a k tomu Mistr Jirásek dodává, že přičiněním Havlovického jako vikáře založena prádelní škola v Horní Radechové a v Červeném Kostelci.

Více řádků věnuje Mistr Jirásek na str. 348 náboženskému reformátoru Janu Balcarovi z Horní Radechové, který prý bydlil na samotě Hájku u Hronova. Správně mělo být napsáno v Horní Radechové v čp. 131 (horní konec obce a nikoliv na Hájku, který je však také na katastru H. Radechové. V chalupě čp. 131 se dodnes říká „na faře“).

Balcar, pokud ještě za mládí zedničil, disputoval dlouho s Khomem (Burešem) o náboženských otázkách, že Bureš později se dal na víru evangelickou jako Balcar, když dřív na doporučení evangelíka Hejnyše z Kostelce vykonal pěšky cestu až do Kláštera u Opočna pěšky k tamnímu evangelickému faráři.

Balcar přistoupil k evangelické církvi reformované r. 1855 a setrval v ní až do r. 1868 (nikoliv 1864). Poněvadž měl za to, že tato církev nemá dosti přísné náboženské kázně, založil vlastní malou „církve“ a to svobodnou církev evangelickou, které se obecně říkalo balcarovci (hrubě „balcaráci“). R. 1873 opustil sbor v Hronově a stěhuje se do Ržů u Nov. Města n. Met., kde r. 1880 staví modlitebnu s pomocí skotskou. Podrobiv se předepsané zkoušce, stal se kazatelem ve svém sboru a to velmi přísným.

Krásná obec Rtyně v Podkrkonoší je zvěčněna v románě „Skaláci“ se svým rychtářem, svobodníkem Nývltem a jeho selským gubernem, jeho účastí na deputaci k císaři pro zmírnění roboty, účastí na slavnosti, když nastupuje na panství náchodském nový kníže Piccolomini a pak zvláště v rebelii proti vrchnosti, kdy sedláci z panství táhnou na zámek, aby si vymohli listinu ke zmírnění roboty. V té spojitosti je zde uváděn i slatinský rychtář Václav Řehák, který donášel vrchnosti zprávy o gubernu a byl pak od sedláků krutě trestán.

Posvátný Turov je Mistru Jiráskovi horou, k níž se častěji rád ve svých vzpomínkách vrací, proto se Turov objevuje nejen v kronice „U nás“, najdeme jej častěji ve „Skalácích“, v divadelní hře „Pan Johanes“ i v povídce „Divý rod“. O Turově prý slýchal již za svých mla-

— UMĚLECKÁ DŘEVOŘEZBA — nejceněnější ozdobou.
— Informace: BOHUMIL BEK v Kučné Hoře. —

dých let, mnohem dříve ještě než o Blaníku. S Turovem úzce souvisí blízký velký les Maternice i Martinovská samota ze „Skaláků“.

Turov přirostl Mistrovi k srdci tak, že jej velmi často navštěvoval. Když v pozdějším věku býval stále churav, dal se častěji na jeho temeno dovézt, aby se pokochal pohledem na krásu kraje, jím tak opěvovaného. A tím spíš a častěji jej navštěvoval, když na jeho temeni byla postavena krásná chata, která byla pojmenována jeho jménem.

Malá obec Bohdašín, někdy místo, kde se hojně dolovalo, má též v jeho spisech své místo. Je ostatně těsně v sousedství Turova a Maternice. Tam se odstěhoval hronovský P. Šulc, aby tam jako fundatista trávil svou smutnou pensi.

Veselá vzpomínka z doby válek napoleonských v kronice „U nás“ vypráví, kterak tkalci z Kostelce se velmi radovali, že na sv. Maří Magdalenu byl veliký vítr. To bylo dobré znamení, že tkalcovně se bude dobře dařit. Proto již na budoucí výděly se sešli, vesele popili a dobře prý udělali. Dlouho vydělávali slušné peníze a tkalcovské bidě bylo na čas odzvoněno.

Jedné však obci na Červenokostecku věnoval Mistr Jirásek celou delší povídku. Je to obec Červená Hora, vlastně její hrad, nyní už nepatrné zříceniny. Je to povídka „Obětovaný“. Za časů Přemysla II. byl zajat v boji proti Uhrům syn kumánského knížete Alpry jménem Al a n. Po vítězství u Kressenbrunnu jej přivezli Češi jako zajatce na Červenou Horu. Zde byl delší čas držen, později dán na vychování do Opatovického kláštera, aby se stal mnichem. Odtud však uteče a po čase se vrátí jako vůdce nepřátel, spálí hrad a celý rod je při vpádu nepřátel vyhuben.

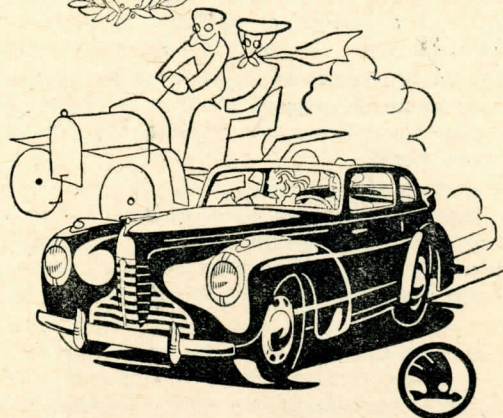
Drobné zmínky o Červené Hoře najdeme však častěji v kronice „U nás“.

Ale i povídka „Gardista“ má svůj děj v okolí Červeného Kostelce, totiž v obci Slatině a sousedním Mečově, ač Mistr Jirásek tento děj přeložil na Hronovsko. Ve skutečnosti se stala celá líčená událost takto: Červenokosteletští gardisté jdou k podzimu r. 1848 se spojití s gardisty na Hoříčkách, aby potrestali některé slatinské zloděje. Cestou brali na pomoc i některé lidi nuceně. A tak musí s nimi jít tkadlec Kliment, kterého vytáhnou přímo od tkalcovského stavu někde na Lhotských Končinách. Pro něho, nezvyklého krvavému řemeslu, je ovšem strašlivé pomyšlení, když musí státi hlidku u zkrváceného a zmučeného zloděje Falty a proto se z celé té hrozné cesty těžce roznemůže.

Hospodářské družstvo
SKLADIŠTNÍ A VÝROBNÍ
v Pelhřimově největší družstevní a zemědělský
zapsané společenstvo s obm. ruč. podnik okresu pelhřimovského

50

let v čele
technického
pokroku —

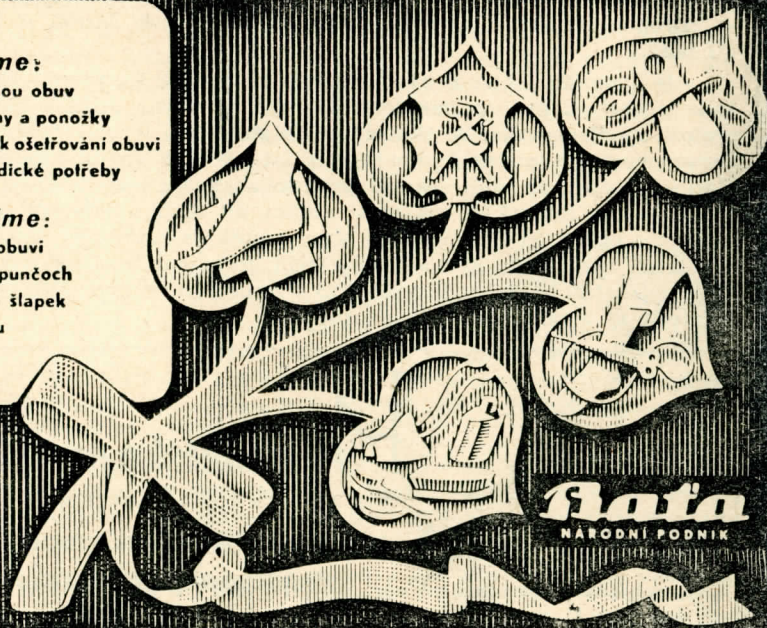
AUTO ŠKODA

Vyrábíme:

hodnotnou obuv
punčochy a ponožky
potřeby k ošetrování obuvi
orthopedické potřeby

Provádíme:

opravy obuvi
opravy punčoch
našívání šlapek
pedikuru

J. K. Zachoval:

Jak jsem se poznal s Aloisem Jiráskem?

Bylo to v r. 1910, před první světovou válkou. To jsem už v Náchodě pátý rok vesele novinařil. Tehdejší vydavatel „Náchodských novin“ uvázl v sítích obludné šternberkiády a tak Mladočeši, k nimž se otevřeně hlásil i padolský Alois Jirásek, se připravovali vydávati pro průmyslovou oblast náchodskou vlastní časopis. Přípravným pracím stál v čele starosta města i okresu náchodského, populární Sokol dr. Josef Čížek, oddaný osobní přítel Jiráskův, v jehož kanceláři jsem byl po řadu let rovněž vedoucím úředníkem.

Alois Jirásek přicházel zejména v době letních prázdnin, které se svou rodinou trávil v rodném Padolí, často do této kanceláře, a poněvadž v té době tiskl jsem mnoho věcí v pražském denním tisku také i o jeho vzácné osobnosti a jeho drahém kraji, brzy jsem se s ním i osobně seznámil.

Od prvního okamžiku měl jsem k němu velkou úctu. Když jsem se stal r. 1911 vydavatelem a odpovědným redaktorem nově založených svobodomyšlných „Náchodských listů“, byl Alois Jirásek jedním z prvních jejich předplatitelů a pozorných čtenářů. Záhy se mi podařilo vyprositi si od něho i sem tam drobný příspěvek, zejména z hronovské oblasti. Když u Justynčina hrobu na starém hronovském hřbitově u kostela skáceli starou smuteční vrbu, byl Alois Jirásek velmi pobouřen — a dnes mohu snad s dobrým svědomím porušit redakční tajemství a vyznat, že ten prudký článek o tom do „Náchodských listů“ napsal Alois Jirásek. Byl velkým přítelem stromů a tyto všade chránil.

Když vypukla první světová válka, i Alois Jirásek byl duševně velmi zkrušen. Jeho starosti vzrostly, když musil na vojnu i jeho syn Jaromír, tenkrát už doktor práv a úředník pražské Živnobanky. Je známa jeho pouť za ním do posádky kdesi v Uhrách.

Válečné události Alois Jirásek pozorně sledoval — a byl hluboce dotčen, když na nátlak známých válečných štváčů byla zatčena řada našich vlastenců, také z řad našich básníků a spisovatelů, a když nad některými z těchto byly vyneseny rozsudky potupné smrti. Bedlivě také sledoval činnost tisku. Živě pamatuji, jak byl rozhořčen, když se v českých časopisech objevil první policejní článek z pražského rakouského tiskového ústředí proti zahraničnímu odboji: nemohl pochopit a nechtěl uvěřit, že by něco takového mohl napsat český člověk — a velmi se mu ulevilo, když jsem mu do Hronova přivezl originál tohoto policejního článku a spolu úřední příkaz k povinnému otisku: byl zřejmě celý šťasten, že to nebyl dobrovolný český projev, jen komando násilníka.

Když Alois Jirásek se rozhodl jeti za svým synem na vojnu do Uher, musil k tomu mít úřední povolení od okresního hejtmána v Náchodě, a poněvadž v té době byl v Náchodě okresním hejtmánem opravdu ušlechtilý český člověk, Bohumil Bayerle, šlo vše hladce. Vděčně vzpomínám, jak jsem doprovázel Aloise Jiráska z kanceláře pana starosty dra Jos. Čížka na okresní hejtmánství, kdež jsem jej uvedl k panu hejtmánovi a jak tento hejtmán mu ihned a srdečně rád posloužil.

Velké události čtyř těžkých válečných let 1914–1918 všechny nás srazily újeji k sobě, v úzkostných chvílích hledal jsem vždy první posilu u rozšafného a vlídného Aloise Jiráska, který právě v těchto zlých dobách své letní pobyty u nás prodlužoval — a právě v jeho společnosti jsem se úzce sblížil i s jeho zetěm, slovutným básníkem drem Hanušem Jelínkem a zejména se svým krajanem, ušlechtilým K. V. Raisem. Do Náchoda jsem pozval a k svému listu připoutal i moravského Aloise Mrštíka a vídeňského básníka J. S. Machara — a z těch dob mám velmi bohatou a krásnou korespondenci s nimi.

Takový byl počátek mých osobních styků s Aloisem Jiráskem, tak jsem se s ním osobně poznal.

Alois Jirásek byl stálým předplatitelem „Náchodských listů“ až do své smrti a ve svém archivu chovám dnes přes šedesát vlastnoručních jeho dopisů a různých příspěvků, mimo orig. obrazový materiál a mám všechny jeho velké knihy s vlastnoručním jeho věnováním — na památku.

Byl to velký člověk a velký duch. V stínu jeho osobnosti bylo mi dobře.

HOTEL „RADNICE“ V HRONOVĚ

Telefon č. 47

Restaurace - Kavárna - Rodinná vinárna

Elegantní čisté pokoje - ústřední topení
Studená a teplá voda v pokojích
Sprchy - Garáže

O hojnou přízeň a návštěvu prosí

Jar. Koudelka, hotelier.

† Akad. arch. Ing. Jindřich Freivald:

Jirásek a divadelničení v Hronově

Mistr Alois Jirásek sám v době svých studentských let účastnil se v Hronově pilně ochotnické práce divadelní. Pomáhal všude: při uspořádání představení, výpravě her, také hrál. Byl iniciátorem vzpomínkové oslavy 50leté činnosti prvních hronovských ochotníků, hodináře a kostelníka Knahla (Kalina) a starého Lindra, archiváře zámku libochovického, který jako stařec v Hronově dožíval. Jiráskovi bylo tehdy 26 let. V půvabné kronice „U nás“ a „Z mých pamětí“ zachoval nám podrobná výstižná líčení a milé vzpomínky na počátky hronovského divadelničení. Sledujme tedy Kroniku i Paměti.

Prvý zájem o divadlo přivezl do Hronova tehdy mladý Kalina, který se učil v Praze hodinářství. Tam pilně navštěvoval česká představení, jež ho nadchla i všestranně zaujala, zvláště výprava kusů a všelijaké jevištní zázraky. Po vyučení v Praze doma — hlavně o přástkách u Krůčků — rád vypravoval, co viděl v Praze. Přečtěme si o tom úryvek z kroniky:

Starý Frýdek sice skoro pokaždé zatočil věc na daleký svět a hlavně na Prahu; ale všichni byli spokojeni. Učitelův se jí rád pochlubil . . . to je vodil do divadla, to byl jeho ráj, vykládal jim divy pražského jeviště, jak udělají hned zahradu a hned zase hřbitov, jak se zjevují duchové a hned se zase spropadnou do země, a někdy také co se zas nasmáli, to když hráli česky v divadle u Teisingrů Klicperovy kusy.

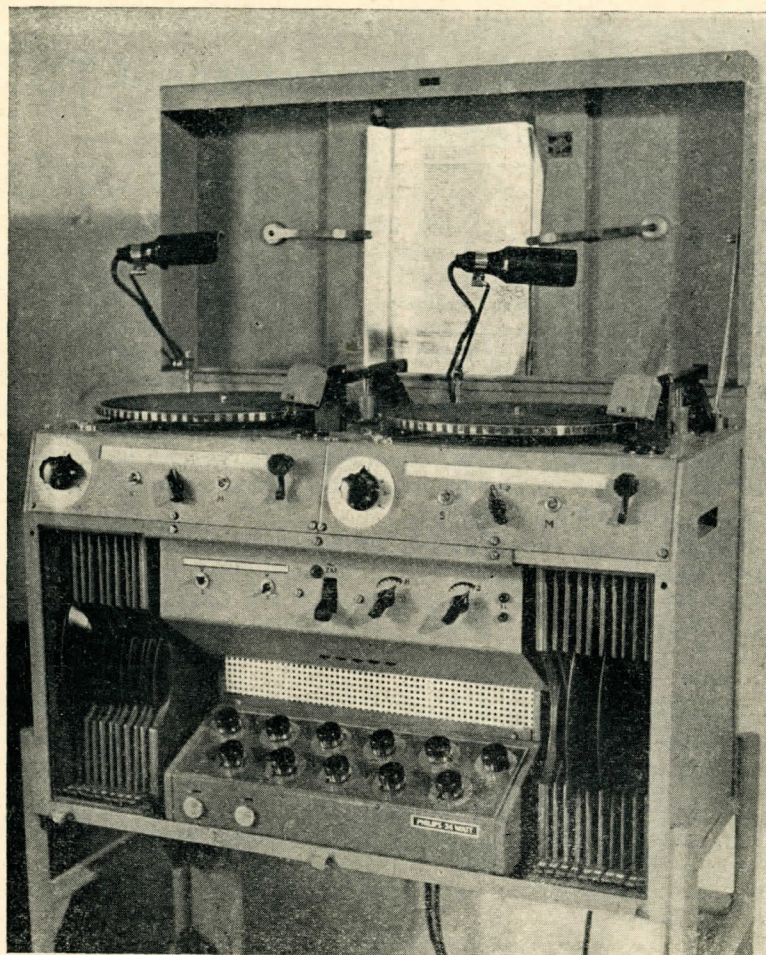
A sháněl divadelní knížky, které mu také jemnostpán Regner (Havlovický) rád opatřoval, pilně je četl a rád předčítal ostatním. A přišel mu pak do Hronova jiný pomocník a také z Prahy. Byl to Krůčkův syn, který se vrátil domů z učení kupeckého, také nadšený pro divadlo. V druhém dílu čteme:

Za jiných večerů se smáli, někdy až chechtali, když Kalina četl něco veselého. To vždycky sám, neboť to uměl nejlépe, a také že neměli kusy ve dvou knížkách jako ty „Loupežníky“ . . . z těch tichých veselých večerů zklíčilo pak spiknutí. A všeho kápo byl mladý hodinář . . . Kolikrát už zatoužil, kdyby mohl tak na podium vystoupit, zahrát si to ono, zvláště teď, když měl tu podporu, mladého Krůčka, jenž mu rozuměl . . .

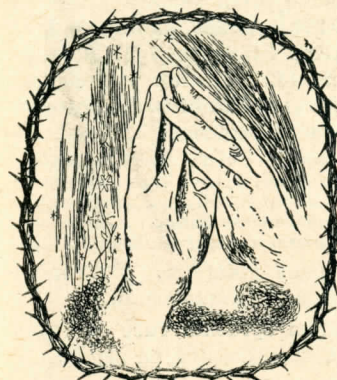
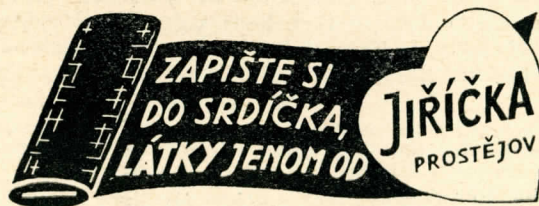
A teď se dovíte, kde byly první čtené zkoušky, kde se sprádalo první divadelní představení. Bylo to v chaloupce, dnes ještě stojící, hodináře Knahla a jeho Justinky, to již pokřtěné Marie. (Milá, památná chaloupka byla by jistě bezcitně zbořena, kdyby nenáležela rodině Kudrnáčově). Tak čteme:

Stará učitelka se ve svém výměnku někdy až mrzela, když některé večery . . . dvěře venku na síň pořád vrzaly . . . a slyšela ze síně kroky, hluché hlasy, smích . . . Mrzela se časem a přece se šla vždycky podívat na „průbu“ . . .

Veselou příhodu s Doubenusem si přímo přečteme z knihy na str. 265 a 266 původn. neillust. vydání. A také, kde a jak se po prvé v Hronově

NOVĚJŠÍ TECHNICKÉ VYMOŽENOSTI JIRÁSKOVA DIVADLA V HRONOVĚ.
Kotenův přístroj k vytváření zvukové kulisy.

ŽALUJI

Pankrácká kalvarie

I.—II. díl Kčs 450,—

Každé pozastavení nad touto knihou, kterou nelze číst bez hlubokého dojetí, je nám připomínkou hrozného utrpení českého národa právě tak, jako je obžalobou oně velikášské říše, která ztratila čest a právo počítat se mezi kulturní národy světa. Kniha „Žaluji“ měla by být přeložena do světových jazyků a povinně by ji měli číst všichni, jejichž země nebyly obsazeny Němci.
„Národní Osvobození“ 16. VI. 1946.

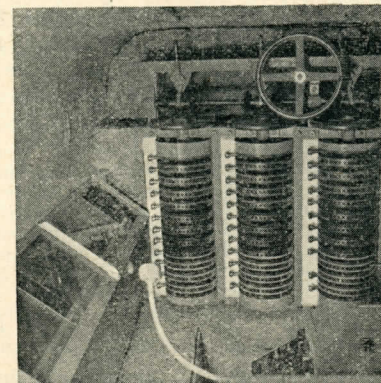
Kniha jest mohutným, oříšajícím dokumetem, dosahujícím monumentality uměleckého díla. Nese v sobě pečef věčnosti. A tím strašnější obžalobou podlých hitlerovských vrahů jest tato kniha, obžalobou, která jest tu, vyrytá do těl a do duší našich nejlepších českých lidí, kteří v ní mluví k národu dávno po smrti a kteří zapísalhají národ, pro který položili své životy, aby nezapomínal.

Dílo jest doplněno rozsáhlým materiálem fotografickým, dokumentárním (fotografie škrabek, obžalovací spisy, statistiky popravených atd.), jest velmi systematicky uspořádáno a dobře vypraveno.

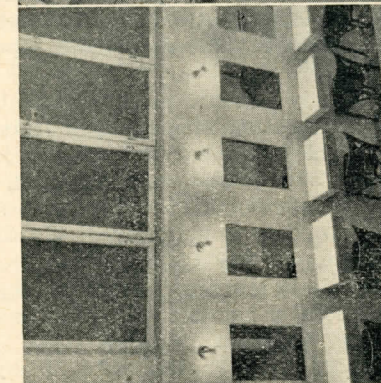
Jsmé si vědomi plné odpovědnosti, když i při výše uvedené ceně prohláujeme, že tato kniha by neměla chybět ani v jedné české rodině a nemělo by býti ani jediného Čecha, který by ji nepřečetl od prvé stránky do poslední.

„Hlas osvobozených“ 7. VI. 1946.

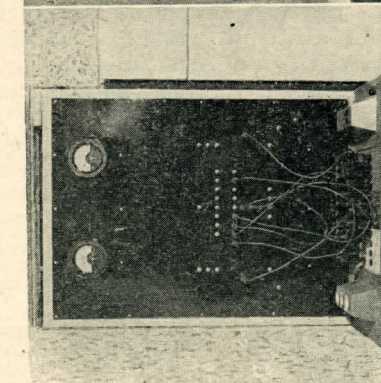
Nakladatelství ORBIS, Praha XII, Stalinova 46.
U knihkupců.

Osvětlovací kabina
Regulátor, nahore výhled na jeviště,
vlevo rozhlasové zařízení do všech
pracovních míst a šaten.

Šatna

Osvětlovací kabina
Rozvodná deska. (Na obrázku patrně
přepínací zařízení.)

NOVĚJŠÍ TECHNICKÉ VYMOŽENOSTI
JIRÁSKOVA DIVADLA V HRONOVĚ.

Foto-kino Lyer, Hronov.

hrálo. Do podrobností je všechno to ochotnické první snažení a vše, co s tím souvisí, Jiráskem věrně na str. 269 až 277 vyličeáno. Dobře i špatně skončilo v Hronově první divadelní představení Štěpánkových „Berounských koláčů“ první neděli postní léta Páně 1827. Jirásek v další kapitole líčí, co z toho bylo v Padolí, mezi herci i patálii s direktorem Essentrem na zámku v Náchodě. Přečteme si to zkráceně:

Ještě druhý den i děle se mluvilo po všem Padolí o divadle. Samá chvála jen zněla a smích, jak se rozpomínali na to představení ti, kteří byli ve škole. Nejvíce se mezi mladými povídalo o divadle a u Kalinů zas už plány strojili . . . Už i kus vybirali, už i úlohy rozvrhovali a také se již o jednu milovnickou tahali . . . Spor ten, kterýž Kalina darmo hasil, rovnou a rázem zkontol a přetl zámekský poslíček . . .

Donesl nejen psaníčko od náhodského pana vikáře, ale i Kalinovi obsílku a hned tu byl i Doubenus, že má přijít k jemnostpánov.

U Kalinů z toho leknutí mladé, panímáma spráskla ruce „ale pro Boha, Anton, co je —“ Což, na faře to dobře dopadlo, hůř na zámku.

Než i tu Havlovický pomohl předcházející přímluvou. A tak to celkem bez úrazu dopadlo. Ale splnilo se Havlovického: „To dostanete, Toničku, na pamětnou. A máte po divadle, aspoň na dlouhý čas. Tak zas budete jen číst“.

Tak tedy skončila první počáteční činnost hronovských divadelníků před dobou života Mistrova, jak ji krásně a podrobně vyličuje Jirásek v proudu děje kroniky. V Pamětech je pak vzpomínáno další divadelní generace, vedené studentem Prouzou, jeho bratrancem. Do té již také Mistr sám později náležel. Přečteme si o prvních divadelních zážitcích malého Lojzika, o pimprlovém divadle a debutu jeho ochotničení na str. 17—18, 170—178 Pamětí“ díl I.

Nebude škodit pro poučení zmínka o Jiráskově četbě, jež předchází divadelničení v kapitole XIX. Tam je dojmavě, krásně psáno o prvních knížkách kvartána Lojzika. Jak u kočujícího herce Červíčka uviděl sešit spisů Karla Hynka Máchy, jak od herce Ludvíka (později ředitel divadla v Americe) se dozvěděl, kde by si je mohl opatřit. Když si kvartánek ušetřil a uskládané poslal, dychtivě čekal — a zde do všech podrobností u něho tak významný okamžik popisuje, jak „náš strážník a zároveň poštovní sluha Kocian“ přinesl balíček, jak dychtivě letěl s ním do své světničky, nedočkavě a na přeskáčku hlal krásné verše „Máje“, „Cikánů“, začátek „Křivokládu“: „Nový svět se mi otevřel a nová řeč mně zazněla, jiný, krásný zvuk“. A jak četl dychtivě v sedniče, pod olšemi a „makoukou“ v zahradě. Knížky mu také rád půjčoval učitel Ságner, kterého vděčně vzpomíná a bratranec Adolf. A co, co toho za prázdny přečetl! A píše dále o divadle:

Kromě čtení zabavovalo mne nejvíce divadlo. Naši ochotníci . . . pilně hráli. Hlavní péči o divadlo měl bratranec Adolf; středisko zůstávalo pořád „u Knahlů“, třebaže starý pan Knahl tou dobou na jevišti už nevystupoval. Ale malovat pro divadlo nepřestal; bylo-li třeba nějaké dekorace nebo části její, opatřil to. Také úlohy ještě rozepisoval svým pěkným čitelným švabachem.

A dál píše, jak také jako studentík „vystupoval“. A o tehdejších besedách, vlasteneckých zábavách, jak Dobeš přinesl z Hradce nový tanec „besedu“. V těch letech to bylo, kdy se u nás „počaly duše hrát ohněm národního vědomí“. Studenti družně se sousedy pěstovali divadlo, zpívaly se vlastenecké a národní písně, do Hronova přicházely první noviny: „Posel z Prahy“ a „Národní Listy“.

Kroje Vám dodá Václav Třešňák, Pardubice č. tel. 3399

A ještě jedna milá vzpomínka z let šedesátých zachována v Pamětech. Na dcerku Tylovu, která jako sirotek byla nakrátko v Hronově. Jirásek o tom píše:

Přivezl si je kupec Červíček, bezdětný, jenž měl přibytěk nedaleko nás, v samém sousedství spáleniště. Osmahlé děvčátko hubené, asi osmileté, mělo přistřižené vlasy, až po týl mu padaly. Aby děvče mělo ostříhané vlasy, bylo u nás tenkrát pohoršením, jakož se tenkrát také ještě smáli tomu kdo měl brejle. Děvčátku však . . . se nikdo nesmál a nedotkl se ho nešetrně ani slovem. Že je po Tylovi spisovatel, povídali, že je sirotek, její otec, ten spisovatel že umřel a že měl mnoho dětí, těch že se lidé ujali, a tuto holčičku že si vzal Červíček. Mezi nás děti nepřišla. A my se k ní ani neodvážili, nevím proč, i když jsme ji viděli na dvorečku neb když vyšla před stavení. A dlouho v Hronově nepobyla. Pojednou zase zmizela . . . Marie se jmenovala a zemřela . . . v dvacátém roce věku svého v Morkovicích na Moravě r. 1868 při herecké společnosti. —

Dávno, dávno jsou za námi časy oněch začátků na všelijakých prknech jevištních. Za života Jiráskova byl uskutečněn příkladný vývoj činnosti ochotnické v Hronově, končící metou jistě záviděníhodnou: vlastní budovou divadelní.

Mistr Jirásek byl vždy věrným podporovatelem hronovských ochotníků, jsa také čestným členem jejich spolku. Vykonal poklep na základní kámen nového divadla, jehož stavbu se zájmem sledoval. Žel, nedočkal se již slavnostního otevření. Jeho pohřeb v Hronově konal se z vestibulu budovy, ne zcela dokončené.

Nad vchodem do prostor divadelních dali Hronovští napsat v rukopise slova Jiráskova, jím pronesená při poklepu základního kamene: „A dílo to budiž požehnáno“.

Budiž požehnána, jako všechna láska, věrnost a oddanost, která prolíná velkou rodinu ochotnickou.

Veselohry - Drama - Komédie - Pro mládež - Aktovky - Zpěvohry

Hledáte vhodné hry pro svůj soubor?

Obráťte se na

**Literární a divadelní jednatelství „ALFA“
Praha II., Jindřišská 22. — Telefon 231-12.**

Textila • Vladimír Labounek • Přerov

VELKOOBCHOD SUKNEM

Vrba & Pražák

Přerov

Za důvěru — jakost HOTEL „ČERNÝ OREL“ A. Rytíř, hotelier LITOMĚŘICE Masarykovo nám. Tel. 42.	KOČÁRKY - HRAČKY JOSEF MÜLLER národní správce JOSEF KLÍMA Litoměřice, Masarykovo nám. 20.
PAX nakladatelství Nové doby F. Hnyk, knihkupectví Litoměřice, Vrchlického 7. Tel. 291.	KAREL KUDRNA obchod obuví Litoměřice, Masarykovo nám. 17.
VILÉM VIGNATI, obchod textilním zbožím nást. F. Vignati PŘEROV	JOSEF HERŠKOVÍČ <i>národní správce-fy Helfer a Zirnig velkoobchod papírem, kancelářskými a školními potřebami</i> Litoměřice, Masarykovo nám. 26.
Sport - Berger - Litoměřice	
<i>Cukrárna kavárna</i> Jaroslav Vosáhlo Litoměřice, Třída Dr. E. Beneše 35. <i>Telefon 475.</i>	
Komanditní společnost PIVOVAR A SLADOVNA ● NOVÝ BYDŽOV	

František Kopáček.

člen Mířlöhnerovy dram. sdruž. „Vlast“ Praha-Vršovice:

Věrný účastník Jiráskových Hronovů vzpomíná...

•

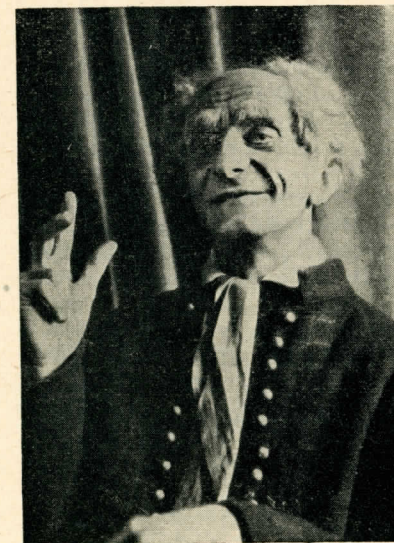
Spis. Jakub Rydvan napsal v jedné své ročence (r. 1940) o Hronovu:

„Toť Tvůj, Mistře, domov a Tvých horských lidí,
 tvrdých na pohled, jimž do srdce však vidí,
 kdo v něm umí číst a hledá smysl pravý.
 I když Tebe vzdálen, přece v tobě žiji,
 stále zniš mi tou svou známou melodií:
 Rodný Mistrův kraji, duše má tě zdraví.“

A má plnou pravdu. Každý z nás, komu je možno do Hronova se podívat, nikdy a nikde nemůže zapomenout. Vrací se stále rok po roce v jeho známá místa, kde prožil tolik krásného v životě soukromém i divadelním.

Při začátcích Jiráskových Hronovů v letech 1931, 32 a 33 jsem neměl možnosti, abych se alespoň návštěvou slavností, o nichž jsem slyšel tolik chvály, zúčastnil. Avšak má touha stále vzrůstala, přímo jsem dychtil po vystoupení na prknech Jiráskova divadla. Podle vypravování těch, kdož měli příležitost účinkovat na Jiráskových Hronovech, byl to pocit výsostný, když mohli promlouvat k divákovi a předvést mu svěřenou roli na tak velkém a vzorně vybaveném jevišti. A tak v roce 1934 vyplnil jsem přihlášku pro účinkování v celostátním představení a byla mi svěřena zesnulým režisérem M. Ledererem ve hře Al. Jiráska „Jan Roháč“ role Mistra Jana z Příbramě. Ve snaze nejlepšího podání učil jsem se roli z paměti, jak mi čas dovolil, neboť jsem věděl, že teprve v Hronově poznám ostatní účinkující, za kterými jsem nechtěl být pozadu.

Konečně v zaslíbeném Hronově! Nemohu zapomenout prvního večera pod hostinnou střechou tohoto města a prvního krásného rána, když jsem vyhlédl z pokojíku, který mi byl přidělen v Jiráskově Padolí. Jen jsem se trochu zamyslel a

FRANTIŠEK KOPÁČEK
v úloze „speváka“ Hrušky z Jiráskovy
„Vojnarky“.

již vystupovaly před mými zraky jako ve snách postavy, které Jirásek zvětčil ve své nové kronice „U nás“.

V dopolední seznamovací zkoušce jsem byl překvapen tím, že jsme si nebyli cizí, ale všichni jako z jedné rodiny, a hned se vytvořilo milé a příjemné ovzduší, ačkoliv bylo mnoho těch, jež byli z nejrůznějších končin naší vlasti. Druhého překvapení se mi dostalo od samého režiséra Lederera: Naučenou roli nazpaměť mi vzal a klidně pravil: „Tu roli, co jsi se naučil, nebudeš hrát, budeš hrát roli Aleše Vřeškovského z Risenburka, správce Království českého. Tady máš knížku a můžeš-li, tak si tu roli opiš!“ - Nebyl jsem připraven, že budu hrát roli, kterou byl pověřen zesnulý již B. Suchánek, jenž z rodinných důvodů (domácí karanténa z dětské nemoci v rodině) nemohl do Hronova přijeti. Zprvu jsem odmítal, ale režisér mne klidně a přímo s důrazem upozornil: „Já vím, že se to naučíš, to mi nemusíš povídat“ a klidně ode mne odešel. Jírova hora a Jiráskův buk jsou svědci, kam jsem každého dne časné z rána chodil a opsané roli se pilně učil.

Moji spoluúčinkující byli se znalostí svých rolí daleko napřed, poněvadž se je učili právě tak dlouho, jako já tu, kterou jsem měl

původně hrát. Snažil jsem se proto nejdříve pině ovládnout text a pak spolu s režisérem roli vytvářet.

Po 14denních zkouškách jsem byl připraven k prvnímu vystoupení dne 26. srpna 1934 na divadle hronovském v masce Aleše Vřeškovského. Připadal jsem si jako malý nepatrný červíček oproti prostoru a výšce jeviště. Představení bylo slavnostní jak osvětlením, tak i hudbou. Stál jsem za kulisami s přítelem Rud. Andréem z Plzně, který hrál roli pana Ptáčka a spolu s ním jsem měl vystoupit, jakmile nám bude dán pokyn. Několik minut před naším nástupem přišel k nám známý hlasatel pražského rozhlasu, pan Havel a řekl nám: „Panové, hezky nasadit, vysílá se to do Prahy a dále“. A tak jsme nasadili a věc se zdařila.

Při tomto svém prvním vystoupení vzpomínám dobrých a drahých kamarádů, které jsem poznal a s kterými se dodnes setkávám, zvláště v Hronově. Jsou to: Rud. Andrée z Plzně, Ladislav Fiala z Týnce, Josef Sunek z Mnichova Hradiště, V. Volánek z Olomouce, Macháček z Nymburka, dr. R. Antihon z Olomouce, V. J. Hrdlička tehdy v Mostě, Václav Knytl z Nového Města nad Metují a mnoho jiných přátel z Ochotnického spolku v Hronově. Nemohu však také zapomenout prvního seznámení se se zesnulým starostou naší Matice, Jul. Mitlöchnerem, jeho reprizační postavy, s myslí nemizející, který tak uměl ochotníkům do duše promluvit a který byl ke všem tak laskavý, rovněž zvětš. gen. taj. ÚMDOČ V. Šlégla, tajemníka Šťastného a vždy ke každému vysvětlení zajímavosti Hronova ochotného Inž. Sommera-Rydvana.

Jiráskův Hronov v řadě IV. byl ukončen. Slíbil jsem všem, když

† BOHUMIL SUCHÁNEK
Z JIČINA,
věrný účastník Jiráskových Hronovů
(těžce nesl, že mu do jubilea první desítky Hronovů jeden chyběl, o němž je zmínka v dolejším článku).

jsme se loučili, že se sejdeme za rok zas. To se také splnilo. V slavnostním představení V. Jiráskova Hronova jsem byl pověřen prof. Mináříkem, který představení režíroval, provedením role kostelníka z kláštera polického v Jiráskově hře „Emigrant“. Tentokrát jsem jel vesele, poněvadž jsem nejel již sám, ale splnila se má tužba, aby také manželka se Hronova zúčastnila a již byla svěřena role Ženy z Bezděkova. V prof. Mináříkovi jsem poznal velmi dobrého učitele po stránce režie, který se pokoušel s družinou čelných ochotníků, vybraných z různých spolků a jednot, zasadit děj Jiráskovy hry v jeden harmonický, dobře sehraný celek. Nemohu zapomenout spolupracovníků z „Emigranta“: † př. Suchánka z Jičína, Smutného z Jaroměře, Soumara z Náchoda, † Mareše z Plzně, Dra Flégla z Prostějova a mnoho jiných, kteří se družili k

těm, jež jsem poznal v roce 1934.

Jiráskův Hronov se stal mou každoroční povinností. Vždy jsem s velkým zájmem sledoval jeho přípravu i provedení. V VI. J. H. účinkoval jsem v roli pana France Jiráskovy „Lucerny“ opět za režie prof. Mináříka. - A pak již následoval rok za rokem. V roce 1937, kdy Jiráskův Hronov konal pod heslem „Armáda Jiráskovi“, obdržel jsem ve hře „Bratrstvo“, kterou zdramatisoval Dr. Kudrnáč a kterou režíroval prof. Stránský z Poličky, roli Mikuláše Frnčaly z Kozic. Zde byla opět velká příležitost poznat jiného režiséra v jeho tvůrčí práci, kterou s námi účinkujícími bylo nutno podniknout. Jeho pochopení věci a myšlenky autorovy i upravitelovy. A opět noví kamarádi se přidružili k těm již mým známým: kpt. Vančura z Pardubic, př. Staněk z Hořic, Moravec z Nového Města nad Metují,

PRO VŠECHNY PŘÁTELE DIVADLA

napsali svá vyznání a zpovědi:

Bedřich Karen, EPISODY

Růžena Nasková, MALÁ KRONIKA DNŮ

Eva Vrchlická, CESTOU NECESTOU

Přichystejte jim radostné uvítání.
Na knihkupecký trh je do konce roku
postupně uveďte

ČESKOSLOVENSKÝ KOMPAS

Praha XVI., Plzeňská tř. 66.

Humplík z Opavy, př. Krinkeová z Plzně atd.

V VIII. J. H. v roce 1938 účinkoval jsem, opět za režie prof. Stránského, v Jiráskově „Panu Johanesovi“ v roli hospodáře a moje manželka v roli kořenářky. Partnery a partnerkami mi byli: př. M. Sochorová z Dvora Králové, Jedličková z Plzně, Neblecha z Plzně. V následujícím IX. J. H. vytvořil jsem roli aktéra Roubínka ve hře „M. D. Rettigová“ za režie př. Zimy z Mladé Boleslavi a v X. J. H. ve hře „Otec“ roli Vašiny za režie prof. Minářika, kteréžto představení pak bylo provedeno týměž souborem, jako v Hronově, na scéně Městského divadla na Král. Vinohradech.

V době největšího násilí, spáchaného na našem národě německou okupací, se konal ještě XI. Jiráskův Hronov v r. 1941. Režii slavn. představení byl pověřen opět prof. Minářík, který uvedl Jiráskovu hru „Vojnarku“, ve které jsem absolvoval roli „speváka“ Hrušky. Roli tu jsem měl tak rád a vytvořil jsem ji doista aspoň obstojně, když pak mimo Hronov jsem ji ještě hrál 11krátě jak v Praze, tak i v jiných městech.

Po tomto Jiráskově Hronovu konaly se Hronovy jen v tichosti a já — pokud mi čas a povolání dovolovalo, účastnil jsem se aspoň návštěvou na jeden neb dva dny. Až roku loňského, v roce našeho osvobození se konal již opět veřejně XV. J. H., v kterém jsem účinkoval jako Votruba v Stroupežnického „Valdštejnské šachtě“ za režie př. Kavana z Červ. Kostelce.

Po celou dobu, kdy jsem byl účasten Jiráskových Hronovů, jsem byl pevně spjat s Jiráskovým divadlem tím, že jsem celých 12 let bydlil u p. Poláška, div. mistra, který měl byt přímo v divadle.

Chemická čistírna, barvírna a velkoprádelna
„KARBUS“ v národní správě
LITOMĚŘICE
Telefon čís. 380.

Stal se mým dobrým přítelem, na něhož po jeho odchodu do Liberce nemohu zapomenouti.

Hronovské oslavy staly se svátky v mém životě ochotnickém. Po každé návštěvě jsem si odnášel z Hronova mnoho zkušeností pro činnost ochotnickou jak po stránce herecké, tak i spolkové administrativy. Vzpomínám všech dobrých přátel, o kterých jsem se již zprvu zmínil a k nim přidružuji další: maskéra Roučka z Jaroměře, Dra Košťála z Dašic, Dra Jirka z Pardubic, bratry Zimy z Mladé Boleslavi a mnoho jiných, mezi nimiž nutno také jmenovat p. starostu Hronova Jiráska a zesnulého Ing. Freiwalda. Doufám, že i při letošním XVI. Jiráskově Hronovu, konaném v rámci 60 let trvání naší ÚMDOČ, se opět setkám, třeba již zase o rok starší, se svými drahými kamarády ochotníky, kteří každoročně do Hronova putují a Hronovu věrní zůstávají. Vždyť při našem rozchodu si to slibujeme hymnou hronovskou, že „... sejdeme se za rok zas a zas“.

Mnoho zdaru XVI. Jiráskovu Hronovu a naší ÚMDOČ!

Při zájezdu
do Litoměřic
neopomíňte navštívit

KAVÁRNU

„CORSO“

na náměstí

Obědy - večere - koncerty

Růžička Jaroslav, kavárník

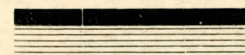
Telefon 144.

Revise - balance - daně
kalkulace - účetnictví
odborné porady

Ferd. Kout,

národní správce fy Ervín Gampe

LITOMĚŘICE

Tůma
a
Ondrák

obchod textilním zbožím

LITOMĚŘICE

Ulice 5. května č. 12

Telefon 341.

Železářství
galanterie
kuchyňské potřeby
sklo - porcelán
hračky a sport. potřeby

Národní správa

ZAMETZKY

LITOMĚŘICE

Masarykovo náměstí 3.

Ochotnický spolek, Semily

V sobotu dne 10. srpna o 20. hod. večerní
V neděli dne 11. srpna o 15. hod. odpo. a o 20. hod. večer

JOSEF KAJETÁN TYL:

JAN HUS

Historická hra o osmi obrazech s epilogem. - Upravil Jindřich Honzl. - Režie: Bohuslav Halberstadt. - Výtvarník: akademický malíř Josef Němec. - Scéna: Jos. Kopecký. - Světla: Emil Holub - Mir. Seidl. - Inspicie: Ladislav Brunclík. - Hudba: Jindřich Hybler. - Kostymy: Vichroň, Růždol

OSOBY:

Zikmund, císař Německé říše	F. Pfeifer
Václav IV., král český, jeho bratr	K. Kovařík
Zofie, manželka Václavova	M. Langhamerová
Petr Angeli, kardinál a legát papežský	F. Vlach
Albík z Uničova, pražský arcibiskup	J. Pavlíček
Štěpán Pálec, mistr bohosloví	J. Vyhlídko
Michal z Českého Brodu, prokurátor pražského arcibiskupství v Římě	F. Prajzler
Jan Hus, mistr svobodných učení, kazatel v Betlémské kapli	J. Srba
Hanuš z Chlumu, královský dvořenín	L. Maizner
Vok z Valdštiny, královský dvořenín	K. Buriánek
Páter Blažej z řehole Minoritů	E. Bém
Markéta, matka Husova	V. Maiznerová
Lupáč } žáci na vysokých školách	G. Ponc
Havlík } J. Veselka	
Šembera, pražský měšťan	J. Vojtíšek
Háta, jeho žena	M. Španielová
Martin Křidélko, zvoník v Betlémské kapli	F. Kovanda
Robert, žalářník	* * *
Panoš	V. Maizner

Kardinálové, mniši, říšská šlechta, lid pražský, žoldnéři.

Obrazy:

1. Před Betlémskou kaplí. 2. Husova světnice. 3. Královská síň. 4. Na Staroměstském náměstí. 5. Královská síň. 6. Před Betlémskou kaplí. 7. Síň koncilu v Kostnici. 8. Vězení Husovo. - Epilog: Na horách. - Po 6. obraze přestávka.

Bohuslav Halberstadt, režisér:

Tylův „Jan Hus“ v podání ochot. divadelního spolku Semily

Jedeme do Hronova!

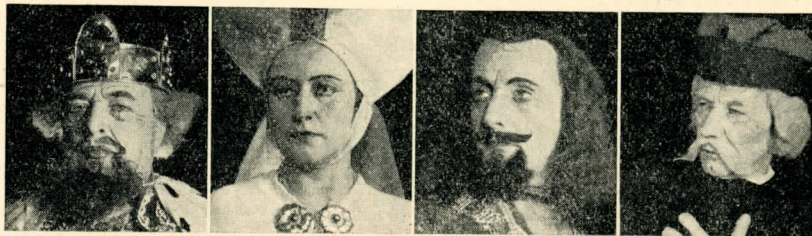
Tato zpráva se roznesla našim horským městečkem tak rychle, jako oznámení, že skončila druhá světová válka. A nejen u všech ochotníků, kteří divadlo milují a dávají se mu bez výhrady, ale i u všeho občanstva neznala radost mezí. Všichni od nás, z kraje Dra Frant. Lad. Riegra, Antala Staška a Ivana Olbrachta, vždy jsme upínaly zraky k Jiráskovu Hronovu nejen jako k městu, kde se schází každoročně ochotníci ke svému svátku, ale jako k městu, kde všem Čechům drahý Mistr Alois Jirásek žil a kde svoji osobitost vdechoval do celého města, když před tím načerpal tolik svých poznání právě z tohoto kraje.

Jedeme do Jiráskova Hronova!

Udivuje nás to všechny a udivuje to i mne, neboť když jsem si vybral pro svou první režii ve svobodné republice hru J. K. Tyla „Jan Hus“, nepomyslel jsem si ani, že se s ní náš spolek probije přes okráskovou do krajské a dále do zemské soutěže UMDOČ, aby potom bylo mu dopřáno zahrát si na nejtoužebnějším místě všech čes. ochotníků, na jevišti Jiráskova divadla v Hronově. S počátku nebyla také hra mnou režijně stavěna pro tento účel a zvolil jsem si ji zvláště proto, že jsem ještě z doby naší nesvobody v duši stále slyšel znít Husova slova: „Být člověkem a nesmět cítit, mluvit, jednat jako člověk, nesmět práva člověčenského užívat: to jest za živa být zakletým“. Po dlouhou dobu války až dodnes připadá mi revoluční husitská doba jako první jiskra k tomu, co teprve po 5. květnu 1945 bylo nám dopřáno a zadívám-li se do dějin, zdá se mi, že náš národ byl skutečně prvním národem, který ústy svého lidu již tehdy promluvil. A přidružím-li k tomu, že roku 1848 náš největší ochotník J. K. Tyl byl ve své duši přinucen povahou tehdejší revoluční doby promluvit dramatem „Jan Hus“, cítím, že právě i do dnešních dnů náleží jeho místo a že silně jsou pravdivá slova bývalého ministra školství a osvěty Dra Zdeňka Nejedlého, která pronesl dne 5. července 1945 na Staroměstském náměstí: „Nebylo doby, kdy by se český národ obracel vroucněji, s celou duší, s celým srdcem k největšímu zjevu svých dějin, k Mistru Husovi. Měnil se svět, ale neměnil se

BOH. HALBERSTADT,
režisér představení.

MASKY Z TYLOVA „HUSA“ V PROVE-

Císař Zikmund
(F. Pfeifer)

Královna Žofie
(M. Langhamerová)

Král Václav IV.
(K. Kovařík)

Hanuš z Chlumu
(L. Maizner)

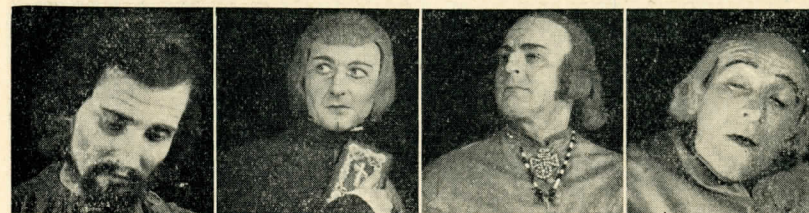
Husův ideál, Husův program“. Proto jsem si vybral za svou režii drama, napsané v revoluční době 1848 na dobu revoluce husitské, neboť jsem v něm nejvíce nacházel slovo „člověk“, které jsem nespatořoval jenom v hlavní postavě Husa, ale ve Václavu IV., v královně Žofii, v Hanuši z Chlumu a přímo v bojových postavách Martina Křidelka, Lupáče, Háty a celého komparsu. Ústy těchto postav byla a jsou podněcována všechna velká revoluční hnutí za práva člověka, za skutečnou lidskost a za opravdový humanismus, ať už tato hnutí nabývají forem bojů náboženských, národních, politických nebo společenských.

Že jsem si potom vybral místo původní hry J. K. Tyla „Jan Hus“ hru, upravenou Jindřichem Honzlem, stalo se proto, že touto úpravou nebyla setřena kouzelná řeč Tylova, byl tam její krásný původ plně ponechán a touto úpravou jen postava Husova vzrostla, stala se nám lidšší a bližší. Nemyslím také, že Hus před koncilem byl vznosná postava Brožíkova obrazu, myslím, že to byl člověk spíše zlomený dlouhým vězením, myslím, že to byl revolucionář, který byl zatčen a který stál před soudem pro svou čistotu a pravdu tak, jako tisíce našich lidí pro ni umřelo v posledních dobách. To nebyl člověk s hlavou viditelného mučedníka, to byl umučený člověk čistého srdce a pravdy, který dokonce podle Palackého dějin před koncilem pronášel svá slova s pláčem k okolostojícím. A kdo mohl více pravdy zachytit, než-li sám Palacký, drže se slov Petra z Mladenovic, jenž v Kostnici byl přítomen? Proto také epilog v úpravě Honzlově stává se nám tak blízkým, že v něm jest vlastně citován pravdivý dopis Petra Bakaláře, který by však býval nesměl Tyl r. 1848 vyzvednouti na prkna českého jeviště. Pociťoval jsem proto v Honzlově úpravě více pravdy a jak je to krásné, můžeme-li si dnes tuto pravdu plně připustit!

Jedeme tedy na XVI. Jiráskův Hronov s revoluční hrou J. K. Tyla „Jan Hus“!

Jsme všichni rádi, že právě tato hra přichází našim prostřednictvím na letošní Jiráskův Hronov, na ten Hronov, který prvně ve svém trvání jest sestaven ze spolků, které musily projíti třemi soutěžemi — na Jiráskův Hronov, ve výročí 60letého trvání naší nejvýsostnější organizace Ústř. Matice div. ochotn. českého a dokonce v roce, kdy celý národ s pohnutím vzpomíná 90tého výročí úmrtí našeho největšího ochotníka, Josefa Kajetána Tyla.

A nezdá se Vám, že v duších cítíte nesmírné blaho při pomyšlení,

DENÍ OCHOTNICKÉHO SPOLKU - SEMILY:

Mistr Jan Hus
(Jos. Srba)

Štěpán Pálec
(Jos. Vyhlička)

Kard. Petr Angeli
(Frant. Vlach)

Kardinál - soudce
(Eli Bém)

že velká osobnost Mistra Aloise Jiráska, jehož „Jan Hus“ byl na prknech českých divadel tolikrát hrán, nechává vejíti do svého divadla hře Jos. Kaj. Tyla? A nezdá se Vám, jako byste z dálky viděli přicházeti šedovlasého pána s hůlčičkou v ruce k divadlu, který Vám přes zamžená sklička svých brýlí děkuje za to, že konečně Jos. Kaj. Tyl přichází na jeviště jeho divadla, na jeviště toho Mistra Aloise Jiráska, který duši Jos. Kaj. Tyla tolik rozuměl a nemohl se s ním až do dnešního dne ve svém hronovském divadle seznoubiti? Zajisté, podíváte-li se ve svém rozechvění v divadle na pravou stranu k Jiráskově loži, ucítíte, že vedle sebe tam svorně sedí dva velikáni: náš klasický zakladatel divadla, herec a dramatik Jos. Kaj. Tyl a náš moderní budovatel divadla, spis. a dramatik Alois Jirásek. A hle, oba se dívají na postavu Mistra Jana Husa, která je inspirovala k tomu, aby o ní nesmazatelně promluvili v dramatické historii českého písemnictví.

Jsme proto rádi, že právě v letošním, tak významném roce přicházíme my, prostí lidé z chudého Podkrkonoší a Pojizeří, na XVI. Jiráskův Hronov, abychom ve zdech Jiráskova divadla mohli promluvit ústy českého ochotníka slova velikého Jos. Kaj. Tyla o našem největším zastánci pravdy, Mistru Janu Husovi.

KOSTYMY, MASKY, NÁRODNÍ KROJE

půjčuje velmi levně divadelní a filmový závod

Aža Huňková

Praha I., Ovocný trh č. 17.

Telefon číslo 374-74.

FR. DLOUHÝ,

elektromechanik
žehličky - vařiče - lustry

PŘEROV

JAN SAGAN,

závod optický a hodinářský

PŘEROV,

Wilsonova tř. 13.

Divadlo Hanácké obce, Prostějov

V pondělí dne 12. srpna o 20. hod. večerní

V úterý dne 13. srpna o 20. hod. večerní

KAREL ČAPEK:

R. U. R.

(ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS)

Kolektivní drama o vstupní komedii a třech dějstvích.

Režie: Th. Leitner - Scéna: Jan Valášek-Jos. Kopecký -

Světla: Mír. Seidl - Inspicent: Jan Kubíček.

OSOBY A OBSAZENÍ:

Harry Domin, centrální ředitel

R. U. Robotů J. Zlámal

Ing. Fabry, gen. technický ředitel R. U. R. R. Urban

Dr. Gall, přednosta fys. a výzkum. odd.

R. U. R. B. Hanák

Dr. Hallemeier, přednosta ústavu

pro psychologii a výchovu robotů . . J. Šafařík

Konsul Busman, gen. komerční ředitel

R. U. R. B. Pastorek

Stavatel Alquist, šéf staveb R. U. R. . T. Leitner

Helena Gloryová V. Pleská

Nána, její chůva M. Novotná

Márius, Robot V. Dadák

Sulla, Robotka J. Sekaninová

Radius } Roboti F. Skácelík

Damon } V. Babák

1. } J. Sálinger

2. } Robot F. Čapka

3. } O. Dolínek

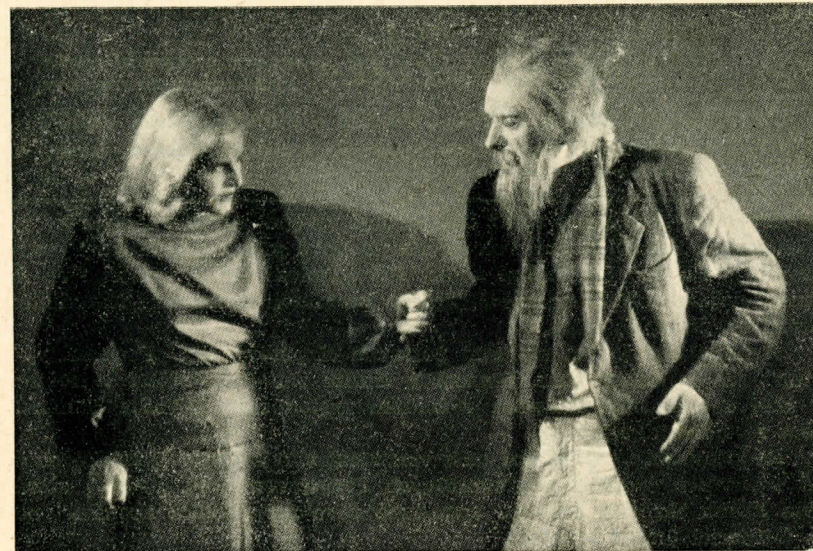
4. } J. Svoboda

Robot Primus A. Navrátil

Robotka Helena T. Jarská

Robotský sluha A. Rotter

Po předešlé a druhém jednání přestávka.

Čapkovy kolekt. drama „R. U. R.“ — v provedení Divadla Hanácké obce Prostějov.
Postavy: Robotka Helena (T. Jarská), stavitel Alquist (T. Leitner).

—nů:

Představujeme se

Soubor Divadla Hanácké obce v Prostějově, složený převážně z mladých lidí, oslaví v roce 1947 dvacáté výročí svého založení.

Zahájil činnost v r. 1927 Nerudovou jednoaktovou hrou „Prodaná láska“ a od té doby sehrál celkem 268 celovečerních představení, po většině her českých autorů. Činnost jeho vyvrcholila za okupace, kdy nově nastudovány a sehrány 62 hry, z toho 61 česká a 1 cizí (Liliom), s celkovým počtem 169 představení.

Od založení Divadla Hanácké obce vystřídala se v jeho hrách pohostinsky řada vynikajících umělců pražských scén. Byli to zejména: V. Vydra st., R. Deyl, J. Vojta, Zd. Štěpánek, K. Dostal, F. Kreuzmann, O. Korbelář, R. Hrušínský, V. Hlavatý, J. Dohnal, L. Pešek, V. Vejražka, M. Ptáková, E. Vrchlická st., L. Dostalová, E. Vrchlická ml., M. Pačová, R. Šlemrová, A. Letenská a j.

Nejvýznamnějším počinem Divadla Hanácké obce za okupace bylo slavnostní odhalení pamětní desky Františku Krumlovskému na nemocnici Milosrdných bratří v Prostějově, kde tento vynikající tragéd a druh J. K. Tyla zemřel. V předvečer slavnosti zahrálo Divadlo Hanácké obce

»Magistrála«

reklamní a propagační podniky,
společnost s ručením obmezeným,

Praha II., Hyberská 9 • Brno, Česká 26 • Olomouc, ul. 28. října 5

Po celé ČSR provádíme tyto druhy náboru: transparenty - plakátování - bioreklama - inserce - inserce v úředních telefonních seznamech

Götzovu hru „Soupeři“, v níž roli Krumlovského sehrál pohostinsky F. Kreuzmann a další hlavní role přední členové městských divadel pražských: J. Plachý, M. Nedbal a jiní. Při odhalení desky, která je dílem prostějovského akad. sochaře J. Třísky, promluvil dramaturg Národního divadla v Praze F. Götz.

Krumlovský je též ústřední postavou Křpatovy hry „Poslední výstup“, jež s hostem Rud. Deylem v titulní roli byla hrána v květnu r. 1944 a byla také skutečně posledním vystoupením Divadla Hanácké obce za německé okupace.

Radostné dny osvobození naší vlasti oslavilo Divadlo Hanácké obce již v prvních týdnech popřevratových Jiráskovou hrou „Gero“, která byla hrána 7krát a hrou ze španělské revoluce „Veliká zkouška“ od O. Černocho (hráno 11krát).

K jubilejní divadelní soutěži 60 let ÚMDOČ nastudováno drama K. Čapka „R. U. R.“ a v rámci oslav prvního výročí dne vítězství sehrána v květnu 1946 Jiráskova „Filosofská historie“.

Z uvedeného je patrné, že Divadlo Hanácké obce zůstávalo vždy — i za německé okupace — věrně hodnotnému repertoaru českému. Tyl, Stroupežnický, Jirásek, Vrchlický, Svoboda, Štech, Čapek tvoří kmenový repertoar Divadla Hanácké obce, jež zůstalo a zůstane věrně duchu, z něhož vzešlo.

Pražská prodejna uhlí

společnost s ručením obmezeným

Praha II., Krakovská 18

Moderní fotografie všeho druhu

Foto • Engelmaier • Přerov

Telefon čís. 504

V. Netopil a spol.,

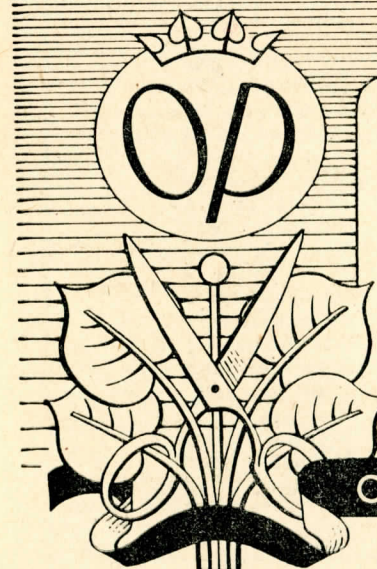
velkoobchod železem

Přerov

TISK • Jar. Strojil,

knihtiskárna a nakladatelství

PŘEROV - telefon 20.

STÁLE KUPŘEDU

Znárodněním oděvních závodů Nehera, Rolný, Sbor a Silesia byl vytvořen velký oděvní podnik, který se stává reprezentantem našeho oděvnictví.

ODĚVNÍ PRŮMYSL

NÁRODNÍ PODNIK • PROSTĚJOV

Spolek divadelních ochotníků, Hořovice

Ve středu dne 14. srpna o 20. hod. več.

Ve čtvrtek dne 15. srpna o 15. hod. odpo. a o 20. hod. več.

J A N B O R :

ZUZANA VOJÍŘOVÁ

Balada o 3 dějstvích v 6 obrazech.

Režie: A. Rob - Výprava: Vavřík-Večeř - Scéna: Jos. Kopecký
Světlo: L. Dvořák-Mír. Seidl - Inspice: B. Cech - Masky:

J. Bejček, vlásenkář a maskér Plzeň. měst. divadla -

Kostimy: Aža Huňková.

OSOBY:

Petr Vok, vladař domu rožmberského	Beneš Bohumil
Kateřina z Ludenic, jeho choť	Cedivodová Anna
Zuzana Vojířová	Robová Terezie
Zikmund, Zuzčin bratr, mlynář v Želči	Sedláček Jaroslav
Ondřej Zachar, Zuzčin ženich	Šnajdr Václav
Voršila, Zuzčina babička	Čechová Marie
Adam z Hradce, nejvyšší purkrabí	
Král. českého	Truxa Adolf
Tomáš Roh z Vlkanova	Kobylka Bedřich
Petr Dohalský z Dohalic	Mencl František
Jan Lazecký z Pisnice	Špis Gustav
Václav Kapoun ze Svojkova	Lukeš Rudolf
Tejnská Markyta, učitelka fraucimoru u Petra Voka	Koppová Věra
Alena,	Hofmanová Marie
Jana,	komornice Petra Voka
Kačenka,	Štěpánková Iva
Trpaslice Barbora, služebnice	Solfronková Helena
pí Kateřiny	Vlachová Eva
Kuneš,	Škvára Jaroslav
Poněšický,	rybníkáři
Šimon Věrník, kazatel Jednoty bratrské	Hrdlička Josef
Andreas Scholius, osobní lékař	Morávek František
Petra Voka	Basař Alois
Václav Březan, rodopisec a archivář	Dvořák Karel
Chůva Veronika	Stambergová Jožka
Bětka, služebnice paní Zuzany	Kámišová Marie
Jirka, ovčák	Cedivoda Jiří
Vojtek, pasák ovcí	Šmejkal Jiří
Pícha, sedlák, mleč	Stejskal František
Petr Vojíř ze Sabinova, zeman v Želči	Holman Antonín
Členové poselstva - Zemané - Urozené dámy - Měšťané a měšťky - Zbrojnoši - Hudebníci - Sluhové.	

Něco o „Zuzaně Vojířové“

Petr Vok z Rožmberka, vladař z rodu pánů růže pětistě, zavdal přehojnou látku našim spisovatelům k zpracování do povídek, románů i do dramát. Jeho pestrý, ba možno říci bujný a rozmařilý život byl bohat všelikými příhodami veselými i vážnými, dobrodružnými i romantickými, které budou stále vábiti fantasii básníků, prosaiků i dramatiků.

Lze různým způsobem nahlížeti na život Petra Voka jako hrdiny literární práce. Někomu se zamlouvají jeho dobrodružné kousky, jinému jeho lovecká vášeň, toho poutá Petrova rozmařilost, onen libuje si zase v jeho choutkách labužnických. Nejvíce však přitahuje náruživost Petra Voka po požitcích, které skýtá láska, ovšem láska, klonící se spíše k radostem tělesným, nežli k ideálnímu štěstí duševnímu. Petr Vok byl motýlek, který poletoval s květu na květ, vyssával jej a odlétal bez ohledu, co po něm z květu zbylo. Ale stejně tak byl zase vážným, důstojným obdivovatelem ženské krásy a připínal se k vyvolené ženě celým srdcem, plnoucím nejzářivějším ohněm opravdové lásky a dávajícím vše, co může štěstí a dobrá vůle vydati nejlepšího. Spisovatel má v Petru Vokovi opravdu široké pole, z jehož pestré úrody může si vybrati, co se mu hodí nejlépe pro tvůrčí práci.

Janu Jar. Borovi zatanul na mysli Vok z Rožmberka dobrý, šlechetný, schopný jen krásnější lásky. K zpracování vybrané látky podle povídky Frant. Kubky se odhodlal teprve v pozdějších letech své literární činnosti. Studoval sice divadlo hned z mládeži, psal různá pojednání a monografie o divadle, dramatu a dramatickém umění, o hercích a herečkách, pokusil se také o povídky, ale do vlastního díla dramatického se pustil teprve, když byl již zkušeným praktikem a hotovým vyškoleným dramatikem. Proto také jeho dílo dopadlo dobře.

„Zuzana Vojířová“ není hrou historickou a je viděti, že ji Bor takovou ani nechtěl míti, když ji sám nazval baladou. Historickým u ní je jediné jméno Petra Voka z Rožmberka a snad ještě osoba treboňského kronikáře a archiváře Václava Březana a nejvyššího purkrabí Král. českého Adama z Hradce, nehledě k prostředí děje, který se odehrává celý na různých statcích rozsáhlého panství rožmberského. Osoba Petra Voka ve hře není Petrem Vokem, známým z kroniky největšího tehdy šlechtického rodu českého, který si právem dělal naděje i na trůn královský. Ba, není ani hlavní osobou hry. Tou učinil spisovatel selské děvče Zuzanku z Vojířovic mlýna v Želči. Ale Vok dramatický děj balady uvádí, zaplétá, přivádí do katastrofy a rozuzluje po své smrti úmrtím hlavní hrdinky kusu.

Petr Vok sám není u Bora prostopášníkem, o kterém věřila část lidu, že sváděl i zaváděl svobodná děvčata a držel si vlastní hříšný fraucimor, ač žádá žena u něho nezdvouletila. Borův Vok chce prožiti život plný skutečné lásky, které nenalezl u své studené choti Kateřiny z Ludenic, zámožné šlechticny moravské, která oplývá učeností, ale v jejímž nitru manžel necítí srdce. Pravou lásku dává mu prostá selská dívčina, kterou pokládá za skutečnou svoji ženu, má s ní syna, kterého si marně přál

od své zákonné manželky, miluje ji celou duší a nabízí jí po smrti své choti i manželství, jež Zuzana nepřijímá.

Petr Vok je v Borově baladě milovníkem veselosti a náruživým lovcem, stýká se srdečně s prostým lidem, kterému přeje, má ušlechtilé tužby poznání dalekých krajů, lidských povah, cizích mravů, jižních rozohněných nocí, umění všeho druhu. A neostýchá se vyznati, že miluje ze vsí své síly nejzáračnější, co vyšlo z ruky Stvořitele — krásnou ženu; nejen pro její slícnou tvář a pyšný vděk nader, ale i pro něhu jejího hlasu, mluvu jejích očí, tajemství rtů, pro všechno sladké i kruté, čím hoří její krev. Však nejen to, Petr Vok děkuje Bohu a po něm svému praotci Vítkovi, že mu přisoudili žítí v jihočeském kraji, do kterého zarůstá stále hlouběji, ke kterému lne celou duší, neboť je přesvědčen, že na celém světě není krásnější země. Při tom všem je Vok silně zadlužen a prodává jedno zboží za druhým, aby upokojil své věřitele, kteří mu v Praze hrozí zatykačem. Ale z dluhů si ničeho nedělá. Je si vědom, že nemá pro koho šetřit, když je a patrně zůstane posledním svého rodu, a věří, že jenom ten je vpravdě bohatý, kdo dovede žítí bohatý život.

Tyto myšlenky a zásady, vyslovené ve hře ústy Petra Voka, měly vliv na pojetí hry a její provedení režisérem ochotníků hořovických. Borova hra byla zařazena do repertoáru proto, že má celou řadu scén dramaticky účinných, které udržují diváka v napětí. Předvádí lidi různých povah, milujících i nenávidějících, mstících se, těžících ze šlechetnosti a laskavosti Petrovy. A dosíci, aby tyto různé povahy se ukázaly na jevišti v pravém světle, bylo úkolem režie.

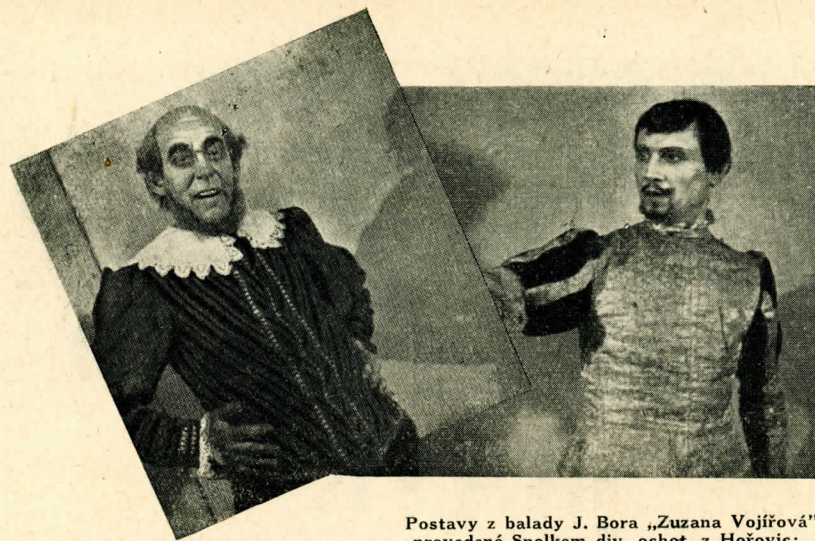
Děj celé hry rozbíhá se do značně dlouhé doby třiceti tří let (od r. 1587 do 1620) a je rozdělen v sedm obrazů a tři dějství. Po zkušenostech z prvních představení v Hořovicích zkrátili jsme kus vypuštěním šestého obrazu, neboť několik slov Zuzany v posledním obraze jasně napovídá a plně nahrazuje obraz vynechaný, bez porušení spojitosti celé hry. —

Nebudíž nám vykládáno za nedostatek skromnosti, jestliže ještě se zmíníme, proč jsme se rozhodli jít do soutěže ÚMDOČ na XVI. Jiráskův Hronov právě se „Zuzanou Vojířovou“.

Hronov je Mekkou všem divadelním ochotníkům, zaslíbeným městem, do něhož se snaží všichni alespoň jednou se dostat. Touha zahráti si v Hronově na Jiráskově divadle ozývala se v nás dlouho, až konečně jsme se rozhodli zúčastniti se letošní celostátní soutěže. Krátkost doby přihlášek činila nám potíže při volbě kusu. Soutěž byla vypsána právě když jsme chystali vánoční představení Dvořákových „Husitů“. S těmi jsme ovšem do soutěže nemohli pro nesnáze velkého počtu účinkujících a bohaté výpravy. K nacvičení nové hry zbývalo po vánocích velmi málo času, když hra měla být sehrána v soutěži nejpozději do konce ledna. Po delší úvaze napadla nás konečně myšlenka na „Zuzanu Vojířovu“, kterou jsme si před třemi roky předvedli se značným úspěchem v Hořovicích a v Rakovníku.

Dalí jsme se do nového studování hry a s ní jsme šli do soutěže, která nás vedla vítězně přes Rokycany a Plzeň do Hronova, dokazujíc, že předsevzatý úkol byl vykonán se zdarem.

Ukládala nám to dobrá pověst spolku, řadu let šířená po Hořovicu, prikazovala nám to společenská povinnost povznést kulturní úroveň města Hořovic co nejvýše.

Postavy z balady J. Bora „Zuzana Vojířová“,
provedené Spolkem div. ochot. z Hořovic:
Václav Kapoun ze Svojtkova (Rud. Lukeš) —
Petr Vok z Rožmberka (Boh. Beneš).

Dnes stojíme v Hronově před otázkou, zda se nám to podařilo.

Lneme k divadlu a k ochotnické práci čistou láskou a nadšením vede nás k nejsvětějšímu cíli všech poctivých Čechů: postaviti malý náš národ tak vysoko, aby celý svět se naň díval s obdivem a uznával jej mezi sebou za platného činitele.

Kéž bohyně Thalia drží nad námi ochrannou svou ruku!

RaRa

značka jemných desertů, bonbonů, čokolády

a prvotřídních druhů cukrovinek

Spolek divadelních ochotníků
„Karel Hynek Mácha“, Litoměřice

V pátek dne 16. srpna o 20. hod. večerní

V sobotu dne 17. srpna o 20. hod. večerní

KAREL ČAPEK:

MATKA

Hra o třech dějstvích. - Režie: F. Kout. - Výprava: Jos.

Kopecký. - Světla: Mir. Seidl. - Inspice: V. Pokorný.

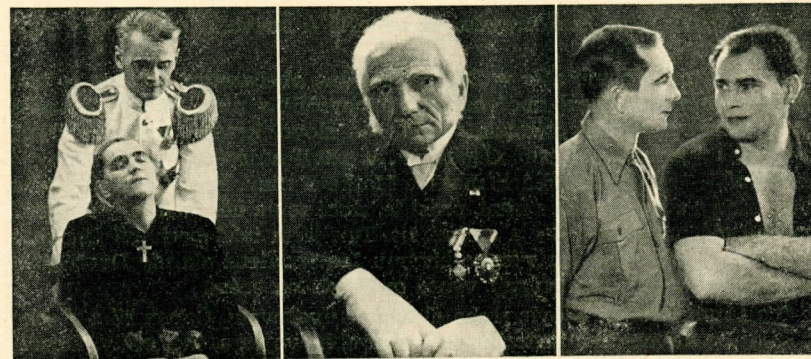
OSOBY A OBSAZENÍ ÚLOH:

Matka	R. Slabá
Otec	F. Kout
Ondřej	R. Jenč
Jiří	V. Šmejkal
Kornel	J. Slabý
Petr	F. Kolář
Toni	F. Cais
Starý pán	B. Nejedlý
Mužský hlas v amplionu	K. Legát
Ženský hlas v amplionu	M. Nováková

Šrámek & Severa,

oděvnictví

V PROSTĚJOVĚ

Spolek div. ochotn. „Karel Hynek Mácha“ — Litoměřice: Karel Čapek „Matka“. Hra o 3 dějstvích. Postavy: Otec (F. Kout) — Matka (R. Slabá) — Starý pán (B. Nejedlý) — Dvojčata: Kornel (J. Slabý) a Petr (F. Kolář).

Ferd. Kout:

K litoměřické „Matce“

Po celou dobu okupace těšili jsme se, litoměřičtí ochotníci, na návrat a po celou dobu jsme debatovali o tom, jaká bude asi naše první hra v osvobozených Litoměřicích. Karel Čapek byl náš oblíbený autor, rádi jsme ho hráli a proto jsme mysleli zvláště na něho. Těžce a pomalu probíhala válka i okupace a teprve ke konci řítila se budova nacismu tak bouřlivě, že nás konec německého řádění nenašel natolik připravené, abychom ihned začali. Přijeli jsme do Litoměřic a zajistili si divadlo. Bohužel, nevrátili se nám všichni naši osvědčení herci a režiséři. Přišli však noví, mladí, přišli s radostí a chutí a tak jsme sněmovali hned po prvé velmi vzrušeně. Výsledek sněmování byl šťastný: při volbě prvního kusu vyhrála Čapkova „Matka“, kterou jsme připravovali na 28. říjen 1938. Všem bylo jasno, že divadlo můžeme zasvětit jen autorem, který ve svých dramatech tak jasně předvídal konec nacismu a diktatur. Byl jsem první valnou hromadou pověřen režii. A bylo pro mne dost snadné obsadit role herci, které jsem tak dobře znal. Ale obtížnější bylo zařadit nové, mně neznámé. Po prvních zkouškách došlo k přesunům a koncem srpna se už rýsovala „Matka“ v konturách svěžích a jasných, zkrátka tak, jak jsem si ji představoval.

Volání pražského rozhlasu a volání rozhlasu v „Matce“ mělo v nás vzbudit tytéž pocity strachu i hrůzy, ale i nadšení a obětavosti. Hráli jsme a hrajeme „Matku“ s elánem i rozechvěním, hrajeme „Matku“ s pocitem svobodného máje 1945.

Můj poměr a poměr nás všech k Čapkovi je prostý. Říká nám ve všech svých dramatech pravdu prostě a srozumitelně, bez pathosu, lidsky. Sou-

sedsky a mile nám říká pravdu, že zahoříš a znovu a znovu si v jeho knížkách čteš

A i my proto svoje role v „Matce“ říkáme obecně, říkáme je tak, jako bychom byli mezi obecně a hovořili s ním. Žádné zbytečné gesto, žádný zbytečný divadelní efekt, jen slovo, krásné, prosté a jasné české slovo, přístupné všem. Čapek první oživil na scéně mrtvé, oživil je nenásilně — ve vzpomínkách matky. Matka s nimi žije v pokoji svého muže. Žije s nimi, hovoří s nimi, prosí je, zlobí se na ně. Jsou to její mrtví, jen ona má právo je vidět a s nimi žít. Tak jsem také pochopil Čapka a nečiníme rozdíl mezi mrtvými a živými. Jen vzdálené akordy Dvořákova „Z nového světa“ doprovázejí vstup mrtvých na scénu.

O ostatních rolích nebylo třeba dlouhého uvažování, Čapek říká všem — sám. Do nejmenších podrobností kreslí obě dvojčata, dva světy, zrcadlí v nich chaos lidských myšlenek, který ještě dnes hrozí způsobit zkázu celého světa. Neškrtl jsem z autorova textu ani slůvka, byl by to hřích.

Matka je v autorově i v našem podání matkou českou, která bojuje za své děti a brání jim umírat, dokud nenabyla přesvědčení, že tak musí být. Každá naše matka by tak jednala. Čapkovu matku donucuje k vydání syna strašné poznání, že nepřítel zabíjí malé, usmrkané děti. Vydává svého syna, aby je chránil.

Jako ve svých knihách, tak i ve svých dramatech přiblíží si Čapek svět jakoby zvětšovací sklem. A zvláště divadlu rozumí jako málokdo druhý. Ve své knize „Jak vzniká divadelní hra a průvodce po zákulisí“ umí Karel i Josef Čapek tolik říci o divadle, tolik krásných drobností, že neodoláte a budete také o divadle rozjímat. Karel Čapek je náš, náleží nám ochotníkům a proto jsme i jeho hrou zahájili česká představení v osvobozených Litoměřicích.

Adámek

knihtiskárna

PROSTĚJOV

Výroba papírového zboží - společenských her - maskárních čepic

Vzorný tisk provádí tiskárna

Obzor

společnost s r. o. v Přerově, Wilsonova 14.

Telefon 2.

**Stavosklo Walter a spol.
Pardubice, Stalinova 110**

staveb. a umělecké sklenářství,
výroba zrcadel, výroba náhrob.
desek, brusírna plochého skla.

Hronovský průmysl exportuje
do celého světa prostřed. firmy:
„ČECHOSLAVIA“

a. s.

HRONOV - NÁCHOD

ARNOŠT JONÁŠ — továrna plnicích per — MILEVSKO

DIVADELNÍ OBLEKY DO VŠECH HER

národní kroje české, moravské, slovácké
vzorně vypravené. Vám dodá

Divadelní závod **MARIE TVRDKOVÁ**

PRAHA XI., Grégrova 16. — Telefon 519-26.

Dámské pláště a šaty

HELEKAL, Prostějov

Rašínova brána

REIMANN & SYN pod národní správou

továrna na oděvy — zhotovujeme oděvy i ve mzdě

PROSTĚJOV.

KVĚTINY a květinové dary ke všem příležitostem

obdržíte u firmy

L. HÁJEK, Prostějov, telefon 269.

Vše pro dítě!

AL. KUNKALOVÁ, speciální obchod dětskými výbavami

Prostějov, Svatoplukova 8. Telefon 451.

Továrna na oděvy

Ferd. Hykel

PROSTĚJOV.

Slovenský spevokol
v Turčianskom Svätom Martine

V sobotu dňa 17. augusta o 15. hod. popol.
V nedeľu dňa 18. augusta o 15. hod. popol. a 20. hod. več.

J. GREGOR-TAJOVSKÝ:

STATKY - ZMÄTKY

Hra v štyroch dejstvách.

Režie: B. Gallo a B. Augustiny. — Návrh scény:
Dr R. Bednárík.

Scéna: Jos. Kopecký.

Svetla: Mir. Seidl.

Osoby a obsadenie úloh:

Tomáš Kamenský, kresár	Ondrej Dudáš
Kata, jeho žena	Mária Čapčíková
Eva	Ela Pokrievková
Zuzka	je ich deti
Ondriš	Vlasta Ilišová
Mišo Kaňúrik, Evin muž	Róbert Ritter
Ondrej Palčík, gazdík a rodina	Miloš O. Rumann
Katina	Berco Augustiny
Mara, jeho žena	Anna Halašová ml.
Jano L'avko, vozkár	Ján Laco
Žofa, jeho žena, rodina Marina	Mária Gallová
Ďurko, jejich syn	Sveto Hermann
Beta, suseda	Hilda Breštenská

Oyšehrad

List pro křesťanskou kulturu, red. A. Skoumal.

Vychází týdně a přináší poesii původní i přeloženou, beletrii, pravidelné referáty o knižních novinkách, hudebních a výtvarných událostech.

Cena jednotl. čísla Kčs 5,—, předplatné na čtvrt roku Kčs 65,—,
na půl roku Kčs 130,—.

U všech knihkupců.

Administrace v Praze II., Karlovo nám. 5.

Štefan Pasiar:

Jozef Gregor-Tajovský 1874 - 1940

Jozef Gregor-Tajovský patrí medzi tých slovenských spisovateľov, ktorým záujem a prospech národa kázal pero vziať do ruky a písať. Žil v čase, keď prejavovať národovectvo nebola ľahká vec. V Tajovskom bola však národná sila pestovaná od kolisky a postupne pribúdala nezvyčajná osobná húževnatosť, takže ťažkosti sa premohly a aj duch sa smelo prejavoval.

Rodné prostredie Tajovského (Tajov pri B. Bystrici) mocne vplývalo na vývin osobnosti spisovateľovej a v duši zanechávalo ako ozvenu, ktorá rezonančne pôsobila na tvorbu, určenú výchove toho ľudu, z ktorého Tajovský vyšiel. A vyšiel z neho ako dobrý pozorovateľ, znateľ, jeho dobroprajník, ktorý vo svojej tvorbe prozaickej i dramatickej k ľudu reálne hovorí: Takýto si a takýto by si mal byť! K tomuto cieľu smeruje Tajovský i vo svojich divadelných hrách, ktoré práve tak ako aj jeho rozprávky sú národné, slúžiace — ako to už aj kdesi sa napísalo — národnej hygieny. Tajovský vyháňa sebeckto, ľahostajnosť, národný spánok, poukazuje na zlo v rodinách, na chamtivosť, úžeru, zlý shon po majetku, ktorý spôsobuje často rodinnú krízu, slovom, obnažuje temné stránky ľudového života, a to bez toho, že by karhal, bránil a ospravedlňoval. To robí jeho dielo samo a v tom je jeho sila, ktorá v našom ľude už veľa dobrého vykonala a ešte aj vykoná.

Pozoruhodné sú Tajovského drobné ľudové obrázky, v ktorých sa javí osobitná jeho skúmatel'ská skúsenosť. Vidieť z nich to, že autor, čo zažil v plnosti, to neskresľuje, ale verne podáva predovšetkým v dobre stavanom majstrovskom dialogu, ktorý v jeho dramatickom diele hodno obdivovať. Môžeme povedať, že práve Tajovského dialog, spojený s obrazom skutočnosti, jeho švih a vernosť (ani čo by ho z úst ľudu vyberal) vyvoláva onen umelecký efekt, ktorý tak zaujíma a pôsobí na diváka.

Celkom môžeme povedať, že Tajovský s Ferkom Urbánkom tvoria dvojicu najúspešnejších dramatických spisovateľov, ktorí najmä v divadelnom ochotníckom živote slovenskom znamenajú úctu a vážnosť. Týmto dvom spisovateľom ďakuje slovenské ochotníctvo za svoju úroveň, lebo bez ich hier sotva by si bolo možno predstaviť také napredovanie ochotníckeho života u nás, aké bolo a aké je. Hry Tajovského sú vždy živé. Prebiehajú slovenskými javiskami stále a aj na náročnejších javiskách, v dnešnom shone po nových moderných javiskových vymoženostiach, znamenajú veľké osvieženie. V hrách Tajovského vidíme pred očima dávnejší i nedávnejší život nášho dobrého ľudu i jeho sociálnu borbu, slovenský utešený folklór — náš miznúci svet a všetko to, čo človeka, i dnešného, duchovne povznáša.

Z predvojnových hier Tajovského treba spomenúť: Statky - zmätky, Tma, Hriech, Matka, Ženský zákon, V službe, Nový život. To sú hry napospol „obrazy z ľudu“, ktoré treba, i v celkovej, teda i povojnovej tvorbe Tajovského uprednostniť. Práve tieto hry daly národu to, čo sme všetko o tvorbe Tajovského vyššie povedali. Tieto hry sa dostaly i na scénu profesionálnu.

Slovenský spevokol z Turč. Sv. Martina. Jozef Gregor-Tajovský „Statky - zmätky”.
Scéna II. a III. dejství. Foto A. Horník, Turč. Sv. Martin.

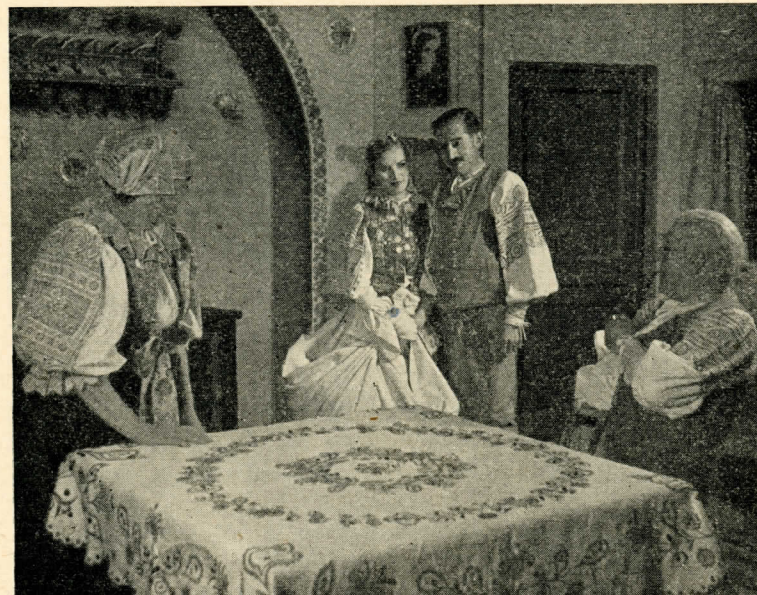
V povojnovej tvorbe dramatickej Tajovský sa neodchýlil od svojho bystrého smyslu pre realistickú pravdivosť. V nových námetoch ostal verný svojmu životnému základu, svojmu koreňu. Najznámejšie hry z týchto čias sú „Smrť Ďurka Langsfelda”, dráma z národného povstania 1848/49 (1923), ktorá, prepracovaná pod názvom „Úsvit nad Slovenskom”, ako prvá slovenská hra prešla r. 1932 i javiskom Národného divadla v Prahe, Hrdina a Blúznivci. I keby týchto tiež vzácných hier Tajovský nám nebol zanechal, jednako by bol ostal v slovenskej dramatickej tvorbe ako autor, ktorý o jej vývin sa veľmi, veľmi zaslúžil.

Tajovského „Statky - zmätky” v očiach realistického režiséra

Keď sa dívame na Tajovského hry, odzrkadľuje sa nám v každej jeho myšlienke, v duševných pochodoch jeho postáv, ba v celej stavbe slovenská dedina. Dedina prirodzených farieb s vôňou bezprostrednosti. Taký je Tajovský a taká je aj jeho hra „Statky-zmätky”.

A na tomto podklade treba chápať aj ich režiú, ktorá je takto vedená:

Pridržiava sa zásad realistického divadla. Stavia charaktery celkove i v detailoch ako prototypy dedinského človeka. Snaží sa vytvoriť prostredie skutočnej slovenskej dediny drobnokresbou i rečovou melódiou

Jozef Gregor - Tajovský: „Statky - zmätky” v provedení Slovenského spevokolu
z Turč. Sv. Martina. Foto A. Horník, Turč. Sv. Martin.
Scéna III. dejství. Palčík: „Ty máš byť už teraz našou nevestou . . .”
Palčík (B. Augustiny), Mara, jeho žena (A. Halašová), Beta (H. Breštenská),
Ďurko (Sv. Hermann).

hry, proti prízvuku gramatickej slovenčiny aj češtiny. (Prízvuk na tretej slabike, ako typický pre slovenskú dedinu.)

Vol'ba hry bola provedená zámerne, aby sa českému človeku ukázal kus života z tohoto prostredia, ktoré aj v českej realistickej dramatickej tvorbe bolo základom divadelného vyžívania.

Folklor hry sám hovorí za celé články, ako sme vyrástli, Češi aj Slováci, z jednej pôdy, ako sme bratia nielen vnútorne, ale aj vonkajším prejavom ľudovej tvorivosti.

Preto sme nesiahli k hrám novším a umelecky závažnejším (Barč, Karvaš, Králik, Stodola atď.) a dali sme prednosť ukážke slovenskej dediny.

Tendencia hry odhaľuje problematiku rovnakú u všetkých národov. Boj človeka o pôdu a majetok. Dáva sa tu možnosť rozvinúť celú škálu ľudskej a dedinskej morálky, charakterov po zlej aj dobrej stránke a zvlášť poukázať na to, že napokon v každom našom človeku je zdravé zrno, dobré srdce, keď je životnou školou privedený k poznaniu svojich chýb. Nikdo nemôže byť odsúdený a priori. Spomeňme Mrštíkovu „Marryšu” a iné hry z českej a slovenskej dediny!

Veríme, že touto hrou, ktorú prinášame z úprimného srdca, dáme možnosť potvrdiť to, čo každý na východe a západe nášho štátu vie a cíti, že sme a zostaneme nedeľiteľným bratským celkom.

Spolek divadelních ochotníků „Tyl“, Přerov

V pondělí dne 19. srpna o 20. hod. več.

V úterý dne 20. srpna o 20. hod. več.

ZDENĚK NĚMEČEK:

RUKOPIS ČASU

Hra o šesti obrazech. - Režie: Fred Přidal. - Výprava: arch.
B. Kavan. - Scéna: Fr. Prachař. - Kostymy: M. Kasíková. -
Masky: Jan Štimpl. - Zvuk: J. Řezník. - Světla: Mír. Seidl. -
Inspicient: Ed. Zemánek.

Osoby a obsazení:

Věra	M. Kasíková
Klára	L. Štimplová
Michaela	D. Valenčíková
Jana	J. Knoflíčková
Paní Krestová	St. Kellerová
Dr. J. Gabriel	Jan Štimpl
Karel Lužný	Fred Přidal
Pavel	Rost. Klaus
Hold	Rajm. Štimpl
Baron Strange	Jan Sagan
Pradlena	M. Štimplová
Agenti Gestapa	Jos. Zemánek
	Ed. Zemánek
Povstalci	Jan Řezník
	Jiří Poledna

Přestávka po druhém a čtvrtém obraze.

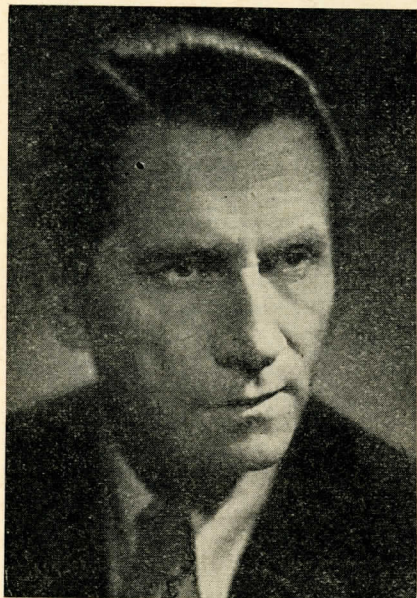
MILOŠ KVAPIL - PROSTĚJOV

NÁR. SPR. FY B. SCHOLLER - Telefon 317, 150, 128

VELKOOBCHOD • PAPÍR • TEXTIL • KARTONÁŽ

Na okraj „Rukopisu času“

Fred Přidal,
režisér hry Zd. Němečka „Rukopis času“.
(Spdo. „Tyl“ v Přerově).

pečí této řádnosti, sporádanosti, přísné mravnosti ztělesňuje Karolina Krestová — řádnost omezená, formalistní, neosvícená, nesvětelná a autoritářská. Vnější protipóly představuje geniální zchátralec Karel Lužný a společenský trubec baron Strange. A ještě nebezpečí vnitřní, ve vlastních zdech: tragedie choroby tělesné a ochořelosti duševní — Michaela“.

Je to hra věrného přátelství dvou žen, Věry a Kláry, které jen s nadlidským úsilím zmáhají nepříteli a tvrdost osudu, a je to hra nezištné obětavosti ušlechtilého dr. Gabriela. — O povaze hlavních představitelů hry P. Eisner soudí, že „v hlavních osobách podstatného vývoje není, leda že se ti lidé víc a více utužují v půdorysových konstantách svých povah, že vítězivě obstávají ve zkouškách života, osudu, doby. Jací lidé, ta Klára, ten doktor Gabriel především! Horko bude na scéně představiteli jeho postavy, nikoli snadnou věcí bude »vyhrát« postavu tak, aby přesvědčila každého diváka, aby nenarazila na námitku, že člověk tak šlechetný je

„Rukopis času“ má šest obrazů, v kterých je obsažen život rodiny po dobu třiceti let od roku 1916 do května 1945. Obě světové války, první a druhá, jsou nejen vnějším rámcem naší hry, ale také jí dávají vnitřní zaměření, i když snad takového v původní koncepci neměla. Je to zřejmo z pátého a šestého obrazu. „Rukopis času“ je spíše — řekli bychom — zdramatizovaná kronika pražské rodiny, sídlící v několika generacích v domě zvaném „U bouře“, a dramatickým motivem je tu čas, jenž je symbolicky naznačen tříkrálovým nápisem na dveřích.

„Je to hra“ — napsal literární kritik Pavel Eisner v programu vinohradského Městského divadla při premiéře — „z prostředí měšťanského a jejími nositeli jsou inteligenti. Všimněte si, že všichni kladní lidé Němečkovi úporně pracují v denní dělnosti šedé, střízlivé, nenáročné a neokázalé, že to jsou pokorní robotníci inteligence. — Vnitřní nebez-

absurdní, že takového člověka není a nebude. A přidá se možná i leckterý hlas, že není a nebude přítelkyň tak ušlechtilých, v denním soužití tolika let tak neškorpivých a láskyplných, jako jsou Věra a Klára. Nepřidávejme se k takovým hlasům, kdyby se ozvaly. Kde je člověk, který by dovedl spolehlivě vymezit, kde je mez a konečná míra pro laskavost a ušlechtilost v člověku? Šest běsovských let, jež dovichřila nad našimi hlavami, poučilo nás, že není meze a míry pro zvrhlost v člověku. Ale nepodalo-li týchž šest let starý a tisícový důkaz o blaživé možnosti opačné? Nesmírný je člověk — a proto klidně věřte Zdeňku Němečkovi: jsou, bohudik, lidé jako Věra, jako Klára, jako ten doktor Gabriel, a je posvátné jaro člověka, jako voní z Jany a jejího Pavla; a na takových lidech stojí svět a všechno doufání člověčenstva.“ Ale tím vším Pavel Eisner nevysvětlil a nepřiblížil posluchači odchod doktora Gabriela z rodiny. K tomu činu najdeme vysvětlení v myšlence, zachycené v románu „Na západ od Panonie“: „Aby člověk mohl konat dobro, musí mít pevnou pod nohama, takovou jistotu, že se kolem nic neboří.“ A nyní při hře si uvědomíme, že doktor Gabriel po osudné události pozbyl životní jistoty a proto musil odejít z domu.

Němečkova hra je plná živé víry v člověka, ta víra je pro autora příznačná a charakteristická a v ní je cele svůj. Němeček od začátku své literární tvorby věří v člověka. V jedné ze svých knih to vyjádřil stručnou větou „lidé bez lidí nejsou lidé“. A Němečkovi obyčejní a průměrní lidé vždy jsou naplněni odhodlanou statečností, kterou ukáží a projeví, až když je třeba.

Myslím, že mohu končiti slovy P. Eisnera: „A je to hra hodně časová. Neboť prokáže-li se společenská složka a vrstva, které říkáme inteligence, takovou mravní usilovností, jak je dána profesorce Věře, poštovní úředníci Kláře, mladé chemičce Janě a tomu krásnému chlapci-studentu Pavlovi, nemůže být nijaké „krise inteligence“, nechť se koleosa společenských dějin hnou směrem kterýmkoliv.“

SPOJENÉ TOVÁRNY na OBRÁBĚCÍ STROJE

Národní podnik — závod:

MACH & FIŠER a. s. HRONOV

STROJE na ZPRACOVÁNÍ PLECHU

LISY výstřed., třecí, tažné, bakelitové, uzavírací stroje na konzervy

PRODEJNÍ KANCELÁŘ:

PRAHA VII.,

Veletržní palác 10

Telefon: 741-41

F. ŘEZÁČ a spol.,

konfekce pánských, dámských i dětských oděvů

V PROSTĚJOVĚ

PETRLÁK
OLOMOUC

- hodiny - klenoty - broušené sklo - keramika

Jednota divadel. ochot. „Rieger“, Pelhřimov

Ve středu dne 21. srpna o 20. hod. večerní
Ve čtvrtek dne 22. srpna o 20. hod. večerní

JAROSLAV HILBERT:

FALKENŠTEJN

Hra o pěti dějstvích a dvou proměnách. - Režie: J. Soukup.
Výprava: Ing. arch. Oldřich Bouška. - Scéna: Jos Kopecký.
Masky: Ant. Stárka. - Kostymy: Aža Huňková, Praha. -
Inspicient: Fr. Svoboda. - Zvuk: Vlad. Řiháček. - Světla:
Mir. Seidl. - (Po druhém a čtvrtém dějství delší přestávka).

OSOBY:

Česká královna vdova - Kunhuta	Božena Blažková
Kravec Václav - Václav II.	Dalibor Lipský
Kněze Kunhuta - jeptiška řádu	
sv. Kláry	Božena Holanová
Kněžna Anežka - představená řádu	
sv. Kláry	Anna Vančurová
Záviš z Falkenštejna	Vilém Lipský
Vítek z Krumlova	Karel Maška
Hynek z Dubé	Karel Karpíšek
Hroznata z Husic	Zdeněk Řiháček
Ojír z Lomnice	František Vítek
Jaroslav ze Šternberka	Vlad. Řiháček
Biskup pražský Dobeš z Bechyně	JUDr. Josef Hložek
Purkart z Janovic	Josef Cinka
Sezima z Krašova	František Svoboda
Mlada z Jenštejna	Anna Vlková
Ješek z Janovic	JUDr. Břet. Rosenbaum
Klíčník	František Rabiška
Mluvčí německého poselstva	Radko Vavřín
Mluvčí Pražanů	Eduard Pártl
Mluvčí poselstva vlády	František Ziskal
Uvaděč	Jiří Švestka
Posel	Josef Pavlovský
Důstojník stráží	František Januš
Šlechtic	Milan Jílek
Jiný šlechtic	Václav Šulc

Dvě strany šlechty - Dvorní dámy - Strážce.

První část prvního dějství na Hradci v Opavsku. Druhá část téhož, jakož i II., III. a IV. dějství na pražském hradě. První část V. dějství v Bílé věži, druhá část pod hradem Vítkovem.

Dojít. Vančura, gymn. profesor v. v.:

Hilbertův „Falkenštejn“ - hra časová

K letošní soutěži na Jiráskův Hronov rozhodla se Jednota divadelních ochotníků „Rieger“ v Pelhřimově nastudovati drama „Falkenštejn“ od J. Hilberta. Jednota měla pro toto rozhodnutí svůj zvláštní důvod: Dějiny z konce 13. stol., jimiž se obírá Hilbertovo drama, mocně připomínají pohnutou dobu, již jsme sami prožili v letech 1938—45 a proto bylo lze předpokládat, že obsah dramatu bude obecněstvem chápán s náležitým porozuměním podle vlastních obdobných zážitků a že bez nesnází bude vnímáno jádro hry a problémy, které jsou v ní autorem řešeny.

A právě tím stává se „Falkenštejn“ hrou časovou a jistě vhodnou pro soutěž na Jiráskův Hronov.

Srovnáváním úseků českých dějin z doby Hilbertova dramatu „Falkenštejn“ a z doby naší, těsně za námi ležící, vysvítá jasně řada podobností, zvláště po stránce politické a hospodářské, takže lze dojít řady paralel. Potvrzují se známé věty, že historie se opakuje a že smysl našich dějin je boj za právo a svobodu s odvěkým naším sousedním nepřítelem, což časovost „Falkenštejna“ jen potvrzuje.

Oba naznačené úseky dějin náležejí mezi nejnešťastnější v české historii, oba vybavují jen vzpomínky plné zármutku a hrůz. Oba znamenají doby největšího ponížení našeho státu, kdy mu hrozí dokonce i zánik. Jest to stejné usilování agresivních a nenasytných Němců o pohlcení českých zemí a českého národa. Už v 13. stol. jest tak zřejmě patrna důležitost polohy našich zemí ve střední Evropě jakožto význačné křižovatky kultur a kmenů, jak to vidíme v jasném světle právě dnes.

Tragika obou uvedených údobí české historie objeví se nám tím větší, uvědomíme-li si jednak okolnost, že takový hluboký úpadek následuje právě bezprostředně po skvělých dobách předchozích, jednak, že základem k ponížení našeho státu v obou těch obdobích byla zrada.

Ve hře „Falkenštejn“ sledujeme řadu vlasteneckých a prozíravých předáků naší české šlechty, usilujících dáti osudu svého národa, vyšinutého z jeho kolejí, původní směr. V čele jich jest pan Purkart z Janovic a abatyše Anežka z rodu Přemyslovců. Odpírají statečně nenasytným úchvatům německým a obhajují neohrožené práva národa a dynastie Přemyslovců. Takové neohrožené charaktery, jdoucí houževnatě za vznešeným cílem, měli jsme i u nás mezi sebou v neblahé době posledních let.

Vyskytla se však v obou zmíněných úsecích našich dějin individua nestatečná, zapomínající své národní cti, nedbající vlastenecké hrdoosti, poklonkující nepřátelským Němcům a ochotná okázale pomáhati těm, kteří nám kopali hrob. Typem podobného kollaboranta XIII. stol. je v Hilber-

tové hře opatrnický pražský biskup Dobeš z Bechyně, nebezpečný dynastii i vlasti.

A sám šlechtic Falkenštejn? I ten má obdobu s mnohými chytráky a oportunisty nynějšího posledního období českých dějin. Dovedl se vychytrale vetřít v přízeň královny-vdovy, nabýt tak znamenitého vlivu a moci v zemi, vystupovat navenek jako zastánce práv dynastie, ale hluboko ve svém nitru hřeje zájmy své vlastní, sobecké o uchvácení i královské moci a kuje pro příhodnou dobu pikle proti dědici koruny. Náleží k těm jednotlivcům doby nedávno minulé u nás, kteří v ní hráli odvážnou hru, jevíci se v obojetnosti, aby sám pak nakonec neušel spravedlnosti.

Co se týče královny Kunhuty, ta zřejmě Falkenštejna původně měla v lásce až vášnivě, ale když pak postřehla dvojakou jeho hru, ustupuje u ní po vnitřních bojích obdiv pro jeho osobu povinností královny-matky. Není jisté bez zajímavosti, že v jejích žilách kolovala ruská krev po jejím otci Rostislavu Michaljoviči, z rodu knížat černigovských.

Hospodářské vyssávání českých zemí, usídlení se cizinců na pražském hradě, vykrádání uměleckých pokladů, obohacování se cizích dobrodruhů, ožebračování domácího obyvatelstva, bída, hlad, šíření se nemoci, toť tožný obraz pustého řádění Němců za Otty Braniborského u nás, jako za druhé světové války.

A za takového ubohého stavu českého státu jsou nejvyšší představitelé jeho v obou zmíněných úsecích našich dějin mimo jeho hranice, ve vyhnanství, v emigraci. Míšeň a Špandava u Berlína, tak jako Londýn, jsou místa, kam se upínaly svého času zraky a toužebné naděje všech věrných Čechů.

„Historia est magistra vitae“, říkali latinci. A poučení pro nás z obou jmenovaných údobí naší historie? I v době největších neštěstí národa nepropadat zoufalství, netečnosti a z toho plynoucí mravní slabosti, nýbrž vystupňovat houževnaté a poctivé úsilí k onomu vznešenému cíli, jímž jest záchrana drahé vlasti a národního bytí. Takové úsilí neminulo se šťastným výsledkem ani v 13. ani ve 20. století. Korunou oněch snah byl slavný květnový návrat hlavy státu z emigrace do vlasti jak v roce 1283, tak 1945, radostně vítaný vším lidem. —

Podle těchto načrtnutých paralel nelze mít za to, že Hilbertův „Falkenštejn“, nacisty za okupace zakázaný, by nebyl hrou časovou, vhodnou v nynější době pro repertoár českých divadel.

Lipského CUKRÁRNA A KAVÁRNA

V PELHŘIMOVĚ má denně čerstvé pečivo a chvalně známou zmrzlinu již v mírové jakosti.

Atelier moderních fotografií

VÁCLAV ŠEVČÍK — PROSTĚJOV

Náměstí Dra Ed. Beneše 6. Telefon 581.

Divadelní sdružení „Frant. Sokol-Tůma“, Mor. Ostrava

V pátek dne 23. srpna o 20. hod. večerní

V sobotu dne 24. srpna o 15. hod. odpo. a 20. hod. večer

FRANT. SOKOL-TŮMA:

GORALI

Hra o 4 dějstvích ze života horalů slezských ráztok
zpoza Těšína.

Režie: Fr. Arleth. - Scéna: Rajmund Velecký a Čeněk Rábl.
Světla: Mir. Seidi.

Uvítací proslov: B. Čurda-Lipovský.

OSOBY A OBSAZENÍ:

Jendrzey Koždoň, chalupník . . .	Hoffmann Augustin
Marta, jeho žena	Valouchová Božena
Maryčka, jejich dcera	Franková Růžena
Michal Orzag, pilař v ráztoce pod Slavičem	{ Arleth František Židlický František
Tereza, jeho sestra	Liberdová Barča
Marie Fajkušová, statkářka, vdova	Samlíková Anděla
JUDr Pavel Fajkuš	Rábl Čeněk
Jenufa	{ její děti Kaštáková Jaroslava
Jan Foltýn, učitel	Valouch Robert
Štěpán Zgabaj	Bober Josef
Meda, jeho sestra	Strnadlová Jindra
Četník	Vicherek Jindřich
Vojtek	Antonín Frank
Machek	{ dřevaři u Orzaga Novotný Jan

I. jednání před chalupou Koždoňovou na návsi na Košařiskách, ostatní jednání na pile Orzagově v horách za Těšínem.

Mezi I.—II. jednáním uplyne půldruhého roku, mezi II.—III. dva roky.

Hlavní přestávka po I. jednání.

„70.000 je nás před Těšínem, před Těšínem, smíme žít?“

Takto smutně volal Petr Bezruč, když viděl porobu a utrpení naší české národní větve na Těšínském Slezsku, sevřené s jedné strany Maďary a Poláky ze strany druhé. Těžko, přetěžko se dýchalo na Těšínsku, z mnoha ran krvácelo tělo slezského Benjamína a nikdo mu nepodal ruky pomocné. A proto burcoval svými verši Bezruč a na pomoc mu přispěl v době nejhorší svým ostrým perem a postřehem románopisec Frant. Sokol-Tůma.

Sokol-Tůma přišel na své herecké cestě v letech devadesátých z Čech na Ostravsko a za krátkou dobu přilnul celým srdcem k zdejšímu kraji. Spatřil jeho morální i sociální bídu, viděl národní ujařmení, viděl nespravedlnost, s jakou se zachází se zdejším pracujícím lidem a umínil si pomoci ubohým a vykořisťovaným.

To, co smutným tónem vyzpíval ve svých písních Petr Bezruč, to zachytil barevnými slovy Sokol-Tůma ve svých dokumentárních románech z Ostravska i Opavska, Valašska i Těšínska a ve svých divadelních hrách, v nichž nakreslil charakteristické výseky ze života našeho lidu. Zachytil je a poslal do světa, aby ukázaly, jak žije na Ostravsku havíř, ve hře „Na šachtě“; jak trpí v grofských lesích beskydských chudý horal, ve hře „Soucit“; jaké vášně ovládají valašský lid v „Pasekářích“, jak žije a rve se s odrodilci naše národní větve na Opavsku, ve hře „Staríček Holuša“ a jak svízelný život prodělává lid na Těšínsku ve hře „Gorali“.

„Gorali“ nechtějí být jen výsekem nebo sytým dramatickým obrazem ze života ujařmeného těšínského lidu. Nechtějí být jen drastickou ukázkou pověrčivosti, nevědomosti a zaostalosti. Tak jako Bezruč ve své Maryčce Magdonové vyzpíval smutný osud ne skutečné události ze Starých Hamrů, nýbrž zobrazil v básni trpký osud a bídu chudiny, žijící na bohatých statcích markýze Gera, tak i Sokol-Tůma chce ze své Maryčky Koždoňové, dcerky jednoho z goralů z těšínských ráztek, vytvořit symbol utrpení těšínského lidu. Utrpení z dob, kdy za panovačného markýze Gera úpěl tento dobrý, pracovitý lid pod knutou maďarských Orzagů a polských přivandrovalců, s nimiž uvědomělí učitelé a pokrokoví domácí lidé sváděli nerovný zápas, avšak zápas posvěcený pravdou, z něhož vyšel lid, jako Maryčka Koždoňová, vítězně.

Také dnes se o Těšínsku znova hovoří. Lid, který v minulých dobách tolik vytrpěl, přes jehož klidné vesničky se před krátkou dobou převalila zničující válka, poznamenavší jej těžce, ten lid trpí znovu. Trpí proto, že si náš slovanský soused v Polsku nedovede ujasnit, že se

Těšínska nikdy nevzdáme, že všechna práva jsou na straně naší a že Těšínsko je nerozlučnou částí naší republiky a těšínský lid zdravou větví národa.

A bychom veřejnosti znovu připomněli, že na Těšínsko nesmí být zapomínáno, přinášíme do Jiráskova Hronova hru ze života tamního lidu „Gorali“. Tak jako jsme Vám loni hrou Sokola-Tůmy „Pasekáři“ přinesli pozdrav smavého Valašska, tak Vám jeho hrou „Gorali“ přinášíme pozdrav Těšínského Slezska.

Hra je nabitá realismem. Postavy jsou ostře řezány, na některých osobách je naneseno příliš mnoho temných barev, aby zato tím lépe vynikly charaktery čisté. Scény jsou namnoze velmi drastické a tvrdé, zabíhající často do neskutečna; to vše se podařilo režiséru hry Frant. Arlethovi uvést do pěkného uceleného obrazu. Místa příliš drastická ztlumil a místa lyrická podbarvil a vyzvedl, aby vedle drsných situací měla hra i klidnější tok. Režisér podrhl obzvláště moment těšínského nářečí, které autor zčásti do hry předepsal. Provedení celé hry v nářečí bylo by obecenstvu dosti nesrozumitelné.

Nutno ještě podotknouti, že účinkující si dovedli opatřiti přes těžkosti do hry původní těšínské kroje, takže hra je i přehlídkou pravého těšínského folkloru.

Bude-li hra „Gorali“ přijata tak srdečně, jak je našimi ochotníky podávána, vykonala plně své poslání.

OKRESNÍ ZÁLOŽNA HOSPODÁŘSKÁ v Semilech	
Používejte s důvěrou služeb nejstaršího peněžního ústavu na Semilsku kterým je OBCANSKÁ ZÁLOŽNA v Semilech	MĚSTSKÁ ELEKTRÁRNA V NÁCHODĚ národní podnik
KOBOSILOVA KNIHTISKÁRNA Praha-Smíchov, U Nikolajky 7.	ŽELEZÁŘSTVÍ Rupert <i>Šafrata</i> veř. obch. spol. MORAVSKÁ OSTRAVA Kostelní 10-14 - Tel. 35.37 Vlastní vlečka Zbraně, střelivo, lovec. potřeby

**SOUBOR PŘEDNÍCH ČLENŮ
SPOLKŮ DIVADELNÍCH OCHOTNÍKŮ
Z ČESKÝCH ZEMÍ.**

V neděli 25. srpna o 15. hod. odpo. a o 20. hod. več.

V pondělí 26. srpna o 15. hod. odpo. a o 20. hod. več.

ALOIS JIRÁSEK:

GERO

Historická hra o 4 jednáních.

*Režie: František Smažík, Divadelní odbor Malostranské besedy
v Praze III.*

*Výprava: Arch. B. Kavan, Spolek divadel. ochotníků Přerov.
Masky: J. Roučka, Jaroměř. Scéna: Fr. Prachař. Světla: Mir. Seidl.
Představení řídí: František Kopáček, Mithönerova dramatická
družina VLAST v Praze XIII.*

OSOBY A OBSAZENÍ:

Gero, markrabě Východní marky	Lange Karel, Scéna V. K. Blahníka, Praha-XI.
Sigifrid, jeho syn	Neužil Václav, Družstvo divadel. ochotn., Zbraslav
Hrabě Rothulf, Gerův bratranec	Beneš Bohumil, Spolek divadel. ochotn., Hořovice
Irmingerd, Rothulfova dcera	Pavlová Věra Divad. odbor Malostranské besedy, Praha-III.
Hatheburch, jeho sestra	Klimešová Marie, Čtenář. ochot. spolek „HÁLEK“, Praha-II.
Hrabě Thietmar	Lhota Ladislav, Mithönerova dram. druž. „VLAST“, Praha-XIII.
Wulfhari, Gerův kaplan	Pokorný František, Scéna V. K. Blahníka, Praha-XI.

Tugomír, z knížecího rodu v Stodoranech	Horský Josef, Mithönerova dram. druž. „VLAST“, Praha-XIII.
Želibor, jeho synovec	Kneifl Mirko, Divad. odbor Malostranské besedy, Praha-III.
Stojhněv, kníže Stodoranů	Soumar Josef, Spolek div. ochotn., Náchod
Godeljub, kníže Ukranů	Macháček František, Spolek divadel. ochotn. „HÁLEK“, Nymburk
Dražko, kníže Břežanů	Šimek Antonín, Ochotn. spolek „JIRÁSEK“, Smiřice
Čedrag, pohanský kněz	Růžička Jan, Dram. odb. „PALCÁT“, Dvůr Králové
Nákon	Václav Knytl, Spolek div. ochotn., Nové Město n. Met.
Milhost	Buřil Felix, „BOZDĚCH“, spol. a div. klub, Praha-XIII
Pribihněv	Knobloch Jan, Čten. ochotn. spolek „SÁZAVAN“, Světlá nad Sázavou
I. Stodoran	Jirák Josef Spolek div. ochotn., Hronov
II. Stodoran	Smutný Jindřich, Div. jednota „VRCHLICKÝ“, Jaroměř
I. starý Stodoran	Kleprlík Štěpán, Spolek div. ochotn., Hronov
II. starý Stodoran	Labík František, Spolek div. ochotn., Hronov
Kastelán	Fiala Ladislav, Spolek div. ochotn. „TYL“, Kolín n. Lab.
Imma, komorná	Brennerová Zdeňka, Scéna Slovan. autorů, Praha-XVI.
Hejtman	Šťastný Josef, Mithönerova dram. druž. „VLAST“, Praha-XIII.
Zbrojnoš	Kotrba Jaroslav, „BOZDĚCH“, spol. a divad. klub, Praha-XIII.
I. posel	Kult Václav, Spolek div. ochotn., Zbečnick
II. posel	Kubiček Václav, Spolek div. ochotn., Velký Dřevíč
III. posel	Sígl Rudolf, Spolek div. ochotn., Velké Poříčí
Slovanští vladkové a knížata, braniborský lid, meziborští žoldnéři.	
V komparsu účinkují členové ochotnických spolků: Hronov, Velké Poříčí, Zbečnick, Velký Dřevíč.	

Proč Jiráskův „Gero“?

Nebylo třeba dlouho uvažovat, která z Jiráskových her by měla být uvedena v prvním osvobozeném festivalu na hronovské jeviště.

Vzor lidového dramatika v nejušlechtlejším slova smyslu, jeden ze starých a posledních buditelů národních, bohatýr ducha a vlastenec nejskvělejší — Alois Jirásek, který se tak hluboce soustředil na český život v minulosti, volil ke svým pracím prosaickým i dramatickým skoro výlučně české látky. Jediné drama o Gerovi výjimečně zpracovává látku poněkud vzdálenou a méně známou. Jirásek tak učinil jistě jen proto, že viděl v historii dávné minulosti a v nelidském zotročení svobodných polabských Slovanů analogii k českým národnostním bojům na počátku tohoto století, kdy hru psal (r. 1904).

Zavraždění knížete Václava Svatého v roce 929 byl čin politicky jistě neopatrný a pro Čechy neskončil tragicky jen proto, že Sasík Otto I. neměl možnost uvést naši zemi do těsnější závislosti k Německu pro domácí bouře. A těchto nepokojů užili polabští Slované ke svržení německého jha, vloženého na ně Jindřichem I. O nezdar odporu přičinil se Ottův markrabě na středním Labi Gero, ukrutník, který vedl válku beze všech ohledů. Roku 939 zdvihli se proti německému panství Bodrci a povraždili všechny Němce na svém území. Gero se bál, aby sousední Lutici neučinili totéž a předešel jejich úmysl hroznou lstí: pozval třicet slovanských náčelníků k sobě na hostinu a povraždil je (obdoba: Svato-pluk a rod Vršovců!) až na jednoho, který uprchl. Pobouření Lutici pobili všechny Němce na pravém břehu Labe. Hroznému Gerovi přispěl na pomoc proti vlastním krajanům pokřtěný muž slovanské krve Tugomir, který v čele Gerových hord vytrhl proti Luticům a pokořil je. Gero násilím zaváděl v Polabí křesťanství a odtud možno pozorovati zásadní a nepřekonatelnou nechuť některých slovanských rodů k cizáckému náboženství.

Toť asi všechno, co o Gerovi po dějepisích shledáme.

Příčiny pádu Luticů, nesvornost, vnitřní rozervanost a slepá důvěřivost se opakovala po tisíci letech v historii národa a proto se Jirásek odhodlal dramatem ukázat svému lidu propast, do které se slepě žene. Jeho varovného hlasu nebylo však uposlechnuto, neboť tytéž příčiny přivodily Mnichov a jen včasnému uvědomění si těchto chyb a všeobecné i rychlé jich nápravy možno vděčit, že nás nestihl osud, podobný Polabským.

„Gero“ je z ostatních Jiráskových historických dramát (Jan Hus, Jan Žižka a Jan Roháč) nejsnazší, poněvadž je formálně pevně zklouben a rozčleněn i vystupňován k ráznému účínu. Pro jeho podporu je ze hry v letošní dramatické úpravě vypuštěna smířlivěji znějící dohra.

Divadelní vlásenkářství

DOU TLÍK — PEČKY

„Gerovi“ se odedávna připisuje poslání politické: apelovati k národu a politickým vůdcům, vyzvati je ke svornosti a ukázati na nebezpečí, které by z nesvornosti hrozilo. A to je aktuální i dnes — lépe řečeno: právě dnes —, kdy leckde a dost lehkomyslně si po svém vykládáme pojem občanské svobody projevu i činu.

Tak se nám asi rýsuje vedoucí motiv scénického provedení „Gera“.

Důvody výběru letošního celostátního představení jsou nyní jistě každému jasné!

Navštivte nás,
rádi Vám dobře posloužíme!

Módní prádlo — JOSEF MACHEK

OLOMOUČ
Kateřinská 2.

Divadelní literaturu Vám v každém
množství dodá české divadelní
nakladatelství a knihkupectví

M. KNAPP, Praha X.,
Královská tř. 50 — Telefon 220-23.

Hotel a rest. SOKOLOVNA

v Náchodě - Telefon 523.

Václav Štěpánek, hotelier.

Jaroslav Zlámal,

drogerie

Prostějov

VÍT SPÁČIL,

továrna na obuv

PROSTĚJOV

HOTEL „TŘÍ KRÁLŮ“ - kavárna - restaurace - vinárna -
buffet Tempo - střed Prostějova a střed společnosti. - Telefon 341.

K inscenaci Jiráskova „Gera“

Po zdůvodnění výběru Jiráskova „Gera“ k celostátnímu představení letošního Hronova je možno ještě předeslat několik poznámek k jeho inscenaci. I když víme, že řádně uchopené a provedené režijní a scénické dílo nepotřebuje vysvětlivek a poznámek, poněvadž má promluvit zřetelně k divákovi samo, přece jsme se rozhodli k pominutí této zásady. Důvodem je pomíjejičnost každého jevištního díla, po němž se uzavíre opona a mimo prchavých dojmů v účastnících nic nezůstane. Již dnes cítíme, že historie Jiráskových Hronův žádá, aby zůstal alespoň v hlavních rysech zachován režijní a scénický rozvrh každého představení, které reprezentovalo na hronovském festivalu vyspělost ochotnického divadelnictví. Proto uchováváme pro budoucnost myšlenku, které vedly inscenátory ke způsobu provedení „Gera“ v prvním roce po prožité šestileté okupaci. Snad si ochotničtí divadelníci se zájmem po letech přečtou náš rozvrh režijní a inscenační práce, jako my pročitáme zdůvodnění Kvapilovo při premiéře 17. listopadu 1904 v Národním divadle.

Dnes už není třeba diskutovat o zásadě, že režisér může vyslovit obsah dramatu jinak, jen když neříká něco jiného a odlišného.

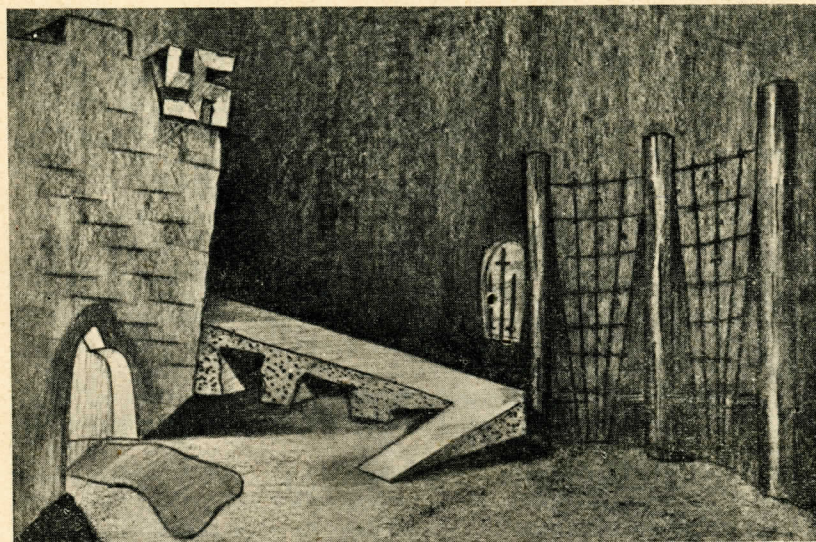
Jiráskův „Gero“ je dramatisací staletého boje mezi Germány a Slovanů. Pokořování okolních kmenů, jich vykořisťování a snižování a záměrné vyvražďování je věčně živý problém, připomínající tak hrůzoplňnou dobu nedávno minulou. Záměr germánského kmene v desátém století se neliší ničím od záměrů německého národa ve století dvacátém. Oba germánští vůdcové jsou v ideovém smyslu tytéž postavy, způsob boje má tutéž zákeřnost.

Výtvarně scénickým pojetím i kostymováním záměrně se odchylujeme od historismu.

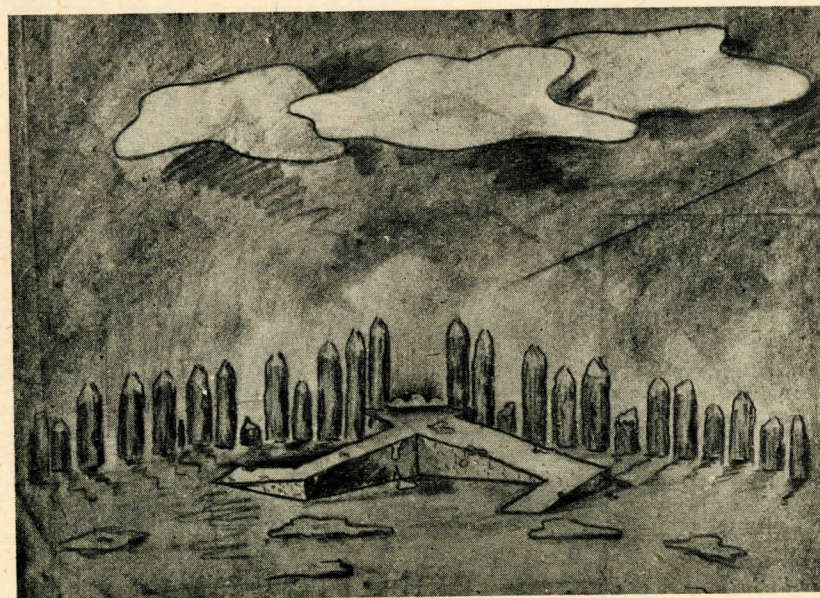
Na počátku každého obrazu střídavě osvětluje v příslušném barevném tónu symbolisující prvky, ať je to šikmo sestupující rameno hákového kříže, či předimenzovaný krucifix, nebo kaluž krve, či slovanický bůžek a novodobý hakenkreuz.

Germánský prostor je roztržštěný, chmurný, pompésně studený, až odpuzující. Dramatická linie prostoru vystihuje vzrušenost děje, mříže dodávají vzhled pasti, tmavé kouty nejistotu a nevyhraněnost prostředí. Ani Germáni, žijící uprostřed Slovanů, nejsou si jisti, proto neusedají a neustále pobíhají. Kostymy Germánů jsou barevně surové a křiklavé jako jejich lžipropaganda, kterou Jirásek zdůraznil v textu hry. Naproti tomu Slované jsou oblečeni do teplých barev až světlé šedi, aby působili dojmem čistoty a vyrovnanosti charakterů, bez zjevné okázalosti.

Vchod do hodovní síně je osou prostoru druhého obrazu, poněvadž v něm vrcholí tragédie zákeřné vraždy. Slované přicházejí nesměle po

Obraz I. - II.

Obraz V.

Návrhy arch. B. Kavana z Přerova pro celostátní představení Jiráskova „Gera“.

šikmém rameni hákového kříže do nastražené pasti a jsou vlákáni do hodovní síně. Meziborští žoldnéři, podobní krysám, lezou na setmělou scénu z otvorů pod rampou, přes rampu a z temných koutů. Plíží se ke vchodu do hodovní síně a proud červeného světla, naznačující zákeřnou vraždu, ozařuje jejich nahá těla a blýskající zbroj. Po vykonané vraždě vytéká ze síně pramen prolité krve, který svítí do tmy a jehož se uleknou i vrahové.

Prostor slovanského prostředí je ohraničen dřevěnou hradbou. Jirásek kreslí povahu baltických Slovanů příliš přímočaře. Dějiny vykládají, že Slované v Německu podlehli nesvornosti, slabosti, zaslepenosti, rysy tak zvané slovanské holubičí povahy. Proto hradba není kompaktní, má mezi jednotlivými kůly mezery, jimiž pronikají Germáni i jejich přísluhovač Tugomír, aby opanovali slovanský prostor. Vycházíme ze skutečnosti, že převaha Germánů se také opírá o latinskou kulturu a sílu velkolepé organizace křesťanského světa (V. Tille). Proto jen předimenzovaný kříž nepřináší kněží, ale Meziborští, aby jim zastínili slovanského bůžka.

V posledním obraze vstupují germánští uchvatitelé na plochu hákového kříže, který již z poloviny vnikl do slovanského prostoru a padací brankou hodlají pronikati dále. Umírají však na ploše rudého skobového kříže a utápějí se ve vlastní krvi podle kletby Dražkovy: Ta krev na tvou krev.

ANT. MÁLEK,
tovární výroba koženého zboží

PROSTĚJOV.

KAREL SKOŘEPA, elektrická pila a obchod dřívím
NÁCHOD - Telefon č. 231. Založeno r. 1892

Národní správa firmy J. KUDELA, drogerie
PROSTĚJOV Masarykovo 22.

EMIL VAŘEKA, továrna lihovin
PROSTĚJOV „U tří zajíců“

Módní dům KAŇKA
Vás vždy obslouží dobře.
PROSTĚJOV

GRAND-HOTEL
v Prostějově
Vedoucí podnik tradiční hotelové kultury

Miloš Borský:

Slovenské divadelné ochotníctvo a Ústredie slovenských ochot- níckych divadiel

Vyššie storočná tradícia slovenského divadelného ochotníctva nás núti zahľadiť sa retrospektívne do minulosti a hľadať korene vzniku ľudového divadelníctva u nás — na Slovensku. A nie je ťažkosťou nájsť jeho počiatok a príčinu. Horúca láska k svojej, národné povedomie vedúcich osobností slovenskej pospolitosti, utlačanej a násilne pomaďarčovanej, hľadala cesty udržiavať slovenského ducha a tam, kde ho tlak otročiteľ'a najviac gniavil, prebúdzal i najmenšiu iskičku národného presvedčenia. Jedným z najúčinnějších obrodných prostriedkov stali sa ochotnícke divadelné predstavenia a zásluhou odvážnych jednotlivcov hraly sa divadlá v mestách aj na dedinách. Rodili sa dramatickí autori, preniknutí vôľou dať národu národné hry. Záborský, Palárik a

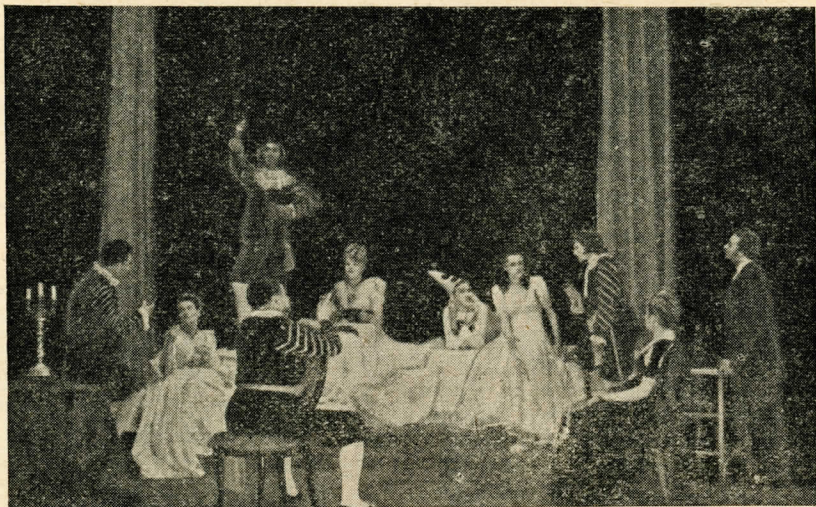
Ochotnícke sdruženie „Detvan“ zo Zvolena: G. B. Shaw „Pekelník“, scéna z 1. dejstva. Režia Ing. G. Stadtrucker.

mnohí iní autori vyznačili sa priekopníckou prácou v dejinách slovenského divadelníctva.

To bol základ a na ňom sa stávalo ďalej. Z momentánnych národných potrieb slovenského človeka vyrástla časom systematická práca s dôležitou náplňou kultúrneho povznesenia. Ochotníckych pracovníkov tak pribúdalo a ich kvalita sa dvíhala. Národné povedomie niekoľkých desiatok ochotníkov prešlo na ďalších a ďalších pracovníkov a pomaly sa vytváraly stabilné divadelné krúžky. A tu sa pridružili k základnej podstate vzniku ochotníckeho divadla sektory nové, ktoré ho podoprely svojou ideológiou umenia a kultúry. Všestranné podnetné sily sa znásobovali, až časom túžba ochotníckych pracovníkov po umeleckom vzraste stala sa živou a večnou.

Ochotnícke sdruženie „Detvan“ zo Zvolena: G. B. Shaw „Pekelník“, scéna z 1. dejstva. Režia Ing. G. Stadtrucker.

Slovenský Spevokol z Turčianskeho Sv. Martina: Peter Zvon „Tanec nad pláčom“, hra v troch dejstvách s prologom a epilogom. Režia František Kudláč.

Musíme si priznať, že dejiny ochotníckej divadelnej činnosti u nás sú jedným z najdôležitejších faktorov, ktoré stvárnilu dušu slovenskej pospolitosti do takých vysokohodnotných rozmerov, v akých je dnes. Príslušníci všetkých spoločenských tried sa začali navzájom poznávať a ich podstatné, zatiaľ jednostranné zameranie vlastnej hodnoty sa rozšírilo o nové a nové poznania. A práve tento faktor sa stal dôležitým činiteľom pre výchovu slovenského človeka.

Tak rástlo a prehlbovalo sa slovenské divadelné ochotníctvo. Dnes niet na Slovensku vari ani jednej obce, kde by sa nehrávaly divadelné predstavenia.

Improvizovaná divadelná činnosť sa však časom tak rozvetvila, že ju bolo treba organizačne zachytiť a

systematicky stvárniť. Vedúci ochotníckí pracovníci poznali zavčas túto potrebu a roku 1922 založili v Turčianskom Svätom Martine Ústredie slovenských ochotníckych divadel (ÚSOD). Záštitu nad touto dôležitou organizáciou prevzala slávna národné-kultúrna organizácia - Matica slovenská. Ústrediu sa podarilo zachytiť všetky význačné ochotnícke združenia a spolky, ktorých počet dnes je už veľmi vysoký. Ústredie išlo však ďalej. Ako jediná celoslovenská organizácia slovenského divadelného ochotníctva zaviedlo organizovanie členov jednotlivcov, ktorí za členský príspevok majú nárok na divadelné knihy z vlastného nakladateľstva Ústredia. Vydavateľská činnosť ÚSOD je vari najrozšírenejšia vo svojom odbore na Slovensku. Vydáva diela autorov domácich i preklady, s umeleckej a literárnej stránky veľmi hodnotné. A treba zdôrazniť, že jediný divadelný časopis na Slovensku „Naše divadlo“ vydáva tiež ÚSOD.

ANNA ŠPITÁLSKÁ

*národná správca
papierníctvi a školní potreby*

Litoměřice, Leninova ul. 8

Telefon čís. 342

Divadelné združenie pri MOMS z Brezna nad/Hronom: Vynášanie Moreny-folkloristická ukážka. Režia Elena Holécí.

Za nevel'a rokov svojej činnosti Ústredie vytvorilo pre slovenské ochotníctvo žirné pole pôsobnosti a napomáha kultúrno-umeleckému rozvoju ochotníctva všemožnými prostriedkami. Každoročne sa usporadúvajú divadelné závody v okresoch, oblastiach a konečne celoslovenské divadelné závody v Turčianskom Svätom Martine, kde predvádza slovenské ochotníctvo výsledky svojej celoročnej úmornej práce. Pri závodoch sú vždy režisérske kurzy, ktoré znamenajú teoretické aj praktické obohatenie umeleckej tvárnosti ochotníctva.

Prvé divadelné závody sa uskutočnili roku 1923 v Turč. Sv. Martine ako závody celoslovenské. Len neskôr sa začali organizovať aj v okresoch a oblastiach. Dnes sa usporadúvajú už systematicky: najprv v okresoch, víťazi z okresných merajú si sily na príslušných oblastných závodoch a najlepšie krúžky z nich vystupujú napokon na celoslovenských závodoch v Turč. Sv. Martine. Závodiacie krúžky sú zadelené do štyroch skupín: A - mestské pokročilé krúžky, B - mestské začiatocnícke krúžky, C - dedinské pokročilé a D - dedinské

VERNOT

Parfums • Eaux de Cologne

Saphir • Corail • Turquoise

Dr. D. RUBANOVIČ

výroba parf. a kosmet. prípravků

PRAHA II., Růžová 15

Národní správa firmy

EDUARD RIEMER

NÁST.

klenotník

PRAHA I., Příkopy 29.

Divadelný krúžok „Záborský“ pri MOMS z Prešova: Anton Pridavok „Pribina“, historická hra v troch dejstvách. Režia A. Pridavok.

začiatocnicke krúžky. Keď niektoré krúžky z nižšej skupiny dosiahly úroveň skupiny vyššej, preradia sa do tejto skupiny.

Skupina A sa časom tak zdokonalila, že v nej niektoré krúžky dosiahly úroveň profesionálnych divadiel a ich výkony boli také vyrovnané, že nebolo možné ľahko určiť poradie. Preto roku 1942 sa vytvorila nová skupina, takzvaný Čestný veniec víťazov (ČVV), do ktorého sa každoročne preraľi víťaz celoslovenských závodov zo skupiny A. Ak by niektorý krúžok ČVV poklesol vo svojom výkone, preradí sa späť do skupiny A. Dnes máme v ČVV 6 krúžkov, a to: Slovenský Spevokol z Turčianskeho Sv. Martina, ktorý sa vytvoril roku 1870 a je najstarším slovenským ochotníckym spolkom, Mestské divadelné združenie z Banskej Bystrice, známy pohostinským vystúpením v Hronove za prvej ČSR, Štefánikov dramatický krúžok pri MOMS z Bratislavy, Dramatický krúžok akademikov z Liptovského Sv. Mikuláša, Ochotnícke združenie „Detvan“ zo Zvolena a Divadelný

odbor pri MOMS z Kremnice. Divadelný krúžok „Záborský“ z Prešova, ktorý bol tiež členom ČVV, zanikol a na jeho mieste vyrástol novoutvorený divadelný krúžok „Záborský“ v Košiciach, ktorý však o začlenenie do skupiny Čestného venca musí bojovať. Prinášame niekoľko snímok z predstavení niektorých krúžkov ČVV.

Ale nielen v skupine A dosahujú krúžky takúto vyspelú úroveň. Je zaujímavé sledovať postup niektorých divadelných súborov aj z nižších skupín, ktoré sa prebojovaly až do skupiny A. Takýmto typickým príkladom je krúžok ochotníkov z Brezna nad Hronom, ktorý sa zásluhou svojich vyspelých pracovníkov zo skupiny C prebojoval až do skupiny A. Z činnosti tohto krúžku prinášame tiež obrázok.

Divadelné závody na Slovensku sa tak udomácnili, že sa javí o ne čoraz väčší záujem aj u širokej verejnosti. Najmä vyvrcholenie celoslovenských závodov v Turč. Sv. Martine priťahuje záujemcov zo všetkých kútov Slovenska. Vidieť najagitnejšie ochotnícke súbory je túžbou divadelných priaznivcov. A

Divadelný krúžok „Záborský“ pri MOMS z Prešova: Anton Pridavok „Pribina“, historická hra v troch dejstvách. Režia A. Pridavok.

ZVUKOVÉ EFEKTY

ktoré potrebuje každé divadlo.

Podrobný seznam zdarma v každé gramofonové prodejně.

DIVADELNÍ PROFILY
DISKOTÉKA DRAMATICKÉHO UMĚNÍ
NA DESKÁCH
ULTRAPHON

napokon nesmieme nespomenúť, že víťazi celoslovenských závodov vystupujú pohostinsky na scéne Národného divadla v Bratislave - na scéne najlepšieho slovenského profesionálneho divadla. Pre víťazných ochotníkov je to najväčším zadosťučinením za ich celoročnú, ba mnohoročnú úmornú prácu. Je ono aj dôkazom úprimnej spolupráce slovenského ochotníctva s profesionalizmom, ktorému sa stalo ochotníctvo cenným dodavateľom talentovaných hercov.

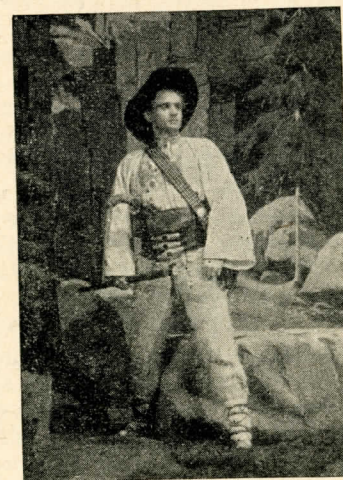
Pre výstižnosť pokladáme za potrebné uviesť štatistický prehľad dosiaľ uskutočnených závodov.

Ústredie slovenských ochotníckych divadiel za svojho jestvovania usporiadalo doteraz 120 rozličných divadelných závodov, na ktorých sa zúčastnilo 1440 krúžkov. Režisérske kurzy usporiadalo 145 a navštívilo ich 18.150 poslucháčov. Keď uvážime, že okresné a oblasťné závody sa začali usporadúvať len v posledných rokoch (predtým boli len celoslovenské), dosiahnuté čísla sú chváľohodné! No veríme, že pevnejším organizačným zachytením tieto výsledky nadpomerné stúpnu.

Význam Ústredia slovenských ochotníckych divadiel, vstupujúceho budúcim rokom do svojho štvrtstoročného jubilea, jeho doterajšiu zásluhnú prácu bolo by treba zhodnotiť obšírnejšie, ale najvýstižnej-

ším zadosťučinením pre ÚSOD je výsledok jeho činnosti, ktorým možno charakterizovať vyspelosť ochotníckych združení.

Keď myšlienka povzníť divadelné ochotníctvo do najširších rozmerov je vždy aktuálna a nájstojčivo živá, tak snaha po najdôslednejšom organickom zachytení ochotníctva je predovšetkým potrebná. Veď bez organizovaného kolektíva niet ani dôslednej systematickej práce. S touto tézou Ústredie stále pracuje a čas najlepšie ukáže, či malo pravdu.

Mestské divadelné združenie z Banskej Bystrice: Mária Rázusová - Martáková „Jánošík“, veršovaná hra v piatich dejstvách. Režia Ján Kováč.

K zahájení první divadelní školy v Hronově 1940

(Z jeho někdejších projevů)

Přátelé, letošní ročník Jiráskova Hronova jako ročník jubilejní postavil nás před úkol, jak zdůrazniti, že jsme po deset let udrželi krásné hronovské slavnosti. Vim dobře jako jeden z těch, kdo na všech desíti ročnících spolupracovali, kolik k tomu bylo třeba práce a úsilí. Bylo by proto jistě spravedlivé, aby naše radost z dobrého díla byla manifestována slavnostním způsobem. Leč nynější doba není vhodná pro okázalé slavnosti. Ostatně si naše Matice na to nikdy nepotrpěla. Prosim, vzpomeňte, že při padesátinách Matice v roce 1936 jsme položili velký důraz na to, abychom jubileum ÚMDOČ oslavili prací. Kromě slavnostního sjezdu v zasedací síni staroměstské radnice pražské to byla zejména výstava a vedle VI. Jiráskova Hronova, který byl jubileu věnován, to byl velký režisérský kurs v Praze, který trval tři dny a shromáždil přes 300 posluchačů. Měl jsem proto na mysli, že nejkrásnější oslavou X. Jiráskova Hronova, oslavou pracovní by byl opět matiční kurs, protože jednak školení není nikdy nazbyt, jednak od posledního kursu, tehdy celostátního, uplynou již v zimě 4 roky. Výkonný výbor přijal s pochopením tento námět, jistě oprávněný už proto, že je přímo naším organizačním úkolem starati se o výchovu divadelního ochotnictva. Ohlas naší divadelní školy je nejlépe patrný z Vaší účasti. Je jistě svědectvím velké lásky českého ochotníka k divadlu, že přes všechny dnešní obtíže se Vás tolik sjelo. Pravda, umožnili jsme finanční podporou, aby z každého okrsku jeden návštěvník mohl snáze unést náklady pobytu mimo domov, leč zájem dalších účastníků je důkazem obětavosti, hodné uznání.

Vítám Vás proto všechny co nejsrdečněji k týdnu práce, v němž máte načerpati nové praktické znalosti, po případě prohloubiti znalosti dosavadní pro svou další divadelní ochotnickou činnost. Přál bych si, aby naše divadelní škola byla Vám zdrojem, z něhož byste získali prospěch nejen sami, nýbrž všichni, s nimiž se ve své divadelní práci stýkáte a jimž zase máte pomáhati, aby jejich práce neustrnula, ale stoupala.

Buďte si vědomi slov Blahníkových, že divadelní kultura se neměří počtem sehraných představení. Kladného divadelního vývoje je třeba. K tomu však nestačí dobří jednotlivci, kteří se utápějí v chabých souborech. Měl jsem při různých příležitostech možnost sledovati, že vynikající výkon jednotlivcův je výkonem marným, jestliže ostatní soubor je podprůměrný. Nemůžeme ovšem požadovati, aby v ochotnických spolcích byly jen tvůrčí divadelní osobnosti. To by bylo příliš žádáno. Musíme však chtít, aby ochotnický spolek byl složen z dobrých divadelních dělníků, kteří se naučí abecedě hereckého řemesla a mají vůli růsti dále.

Nesvádějme své nedostatky na výklad slova „ochotník“, ale vykládejme si toto slovo tak, jak po mém názoru je jediné správné: neplacený herec. K tomu, aby bylo právě dosaženo tohoto dobrého průměru ochotníka, mají sloužiti divadelní školy a kursy. Nestačí ovšem jen škola, kterou nyní pořádáme. Jí nemohou býti účastni všichni, kdo vstupují na ochotnická jeviště. Ve výchově musí pokračovati okrsky, jak také namnoze činí, ale i jednotlivé spolky. Odpovědnost ochotnického poslání přikazuje, aby nebyl ponechán prostě sám sobě ten, koho náhoda nebo ochota hrát divadlo zavane na jeviště. Je nutno systematicky vzdělávati a ne spoléhati jen na větší nebo menší nadání jednotlivcov. Nestačí jen zkoušky na jednotlivá představení. Jim musí předcházeti průprava, která dá ochotníku základní divadelní vzdělání. Ani mezi jednotlivými představeními není možno vypřáhnouti a odpočívati třeba na dosažených vavřínech. Takové strnutí je nebezpečné, protože v umění musí býti stálý život a stálá práce. Kdo se jednou zastaví, činí první krok na cestě zpět. Toho se musí vyvarovati jednotlivci i celé soubory. A o to musí jíti především. Chceme dosáhnouti dobrého průměru ochotnického divadla a k tomu směřuje i naše škola, kterou dnes zahajujeme. Opakuji, že chceme, aby ochotnický celek byl složen z dobrých divadelních dělníků a nebojíme se toho slova, protože není lepšího. Divadlo je práce, protože bez práce není umění. Musí býti naší společnou snahou, abychom vychovávali v ochotnických řadách co nejvyšší průměr, nadprůměrní jednotlivci se již vynoří sami. Prosim, abyste byli se mnou naplněni stejnou snahou jak v naší divadelní škole, tak i ve své další práci.

Bude to k prospěchu českého ochotnického divadla i k Vaší radosti. A to je nejkrásnější odměna, kterou můžete dosáhnouti za svou láskyplnou obětavost. Vaší práci a Vlasti zdar!

Plunder
a

Pollak,
akc. spol.

továrna na kůže
národní správa

Litoměřice

Zajistěte si již dnes

**v ý b o r n é
l i k é r y**

od fy. **ANT. BAJER,**

v ý r o b a l i k é r ů
a o v o c n ý c h š t á v

PREROV,

Dvořákova 3.

Tel. 289.

Otto Minářik, kulturní referent ÚMDOČ:

Jubilejní divadelní soutěž - 60 let ÚMDOČ.

Dne 23. června 1946 skončila v Přerově zemska soutěž, třetí a předposlední kolo jubilejní divadelní soutěže — 60 let ÚMDOČ. Startovalo v ní 20 souborů, které se probily soutěžemi okrskovou a krajeovou.

Leží před námi výsledky 19 soutěžících představení (1 soubor odstoupil), jichž rozbor nám umožňuje nahlédnouti zblízka na ochotnickou divadelní práci a činiti závěry, zdůvodněné suchými čísly. Závažnost výsledků jest zdůrazněna tím, že byly dosaženy jedinou jury, takže měřítko, jimž byly jednotlivé výkony hodnoceny, bylo pro všechny soutěžící soubory stejnorodé. Jury tvořili: O. Minářik, kult. ref. ÚMDOČ, který posuzoval všech 19 představení, J. Hudeček, star. ÚMDOČ, který posuzoval 17 představení a místostar. ing. V. Sommer-Rydván, který posuzoval 2 představení.

V soutěži bylo posouzeno 247 herců, 19 režisérů a 19 scénických výtvarníků. Porota klasifikovala — vzhledem k významu soutěže — všechna představení velmi přísně, plný počet bodů mohl dosáhnouti jen výkon, po všech stránkách nadprůměrný; v celé soutěži se takový případ nevykytl. Jednotlivci obdrželi sice v některém oboru plný počet bodů a projevíli tak nadprůměrnost v onom oboru, ve všech oborech neprojevil nadprůměrnost nikdo.

Dáme-li mluvit číslům, shledáme, že 247 herců dosáhlo celkem 9875,5 bodu na mluvu, znalost role, mimiku, masku a pojetí, to znamená, že průměrný herec dosáhl $9875,5 : 247 = 39,982$ bodu z 50 možných.

Abychom zjistili hercovu úroveň v jednotlivých oborech, uvažujeme počet bodů, v těchto oborech dosažených:

1. mluva	2856	bodů, průměrný herec	11.563	bodu z 15
2. znalost role	2145	bodů, průměrný herec	8.684	bodu z 10
3. mimika	1951	bod, průměrný herec	7.899	bodu z 10
4. maska	1003.5	bodu, průměrný herec	4.063	bodu z 5
5. pojetí	1920	bodů, průměrný herec	7.773	bodu z 10
celkem	9875.5	bodu, průměrný herec	39.982	bodu z 50

Abychom mohli srovnávat úroveň průměrného herce v jednotlivých oborech, převedeme dosažené výsledky na vyjádření v procentech:

1. mluva: z $15 \times 247 = 3705$ možných bodů dosáhl průměrný herec	2856	bodů, t. j.	77.085%
2. znalost role: z 2470 možných bodů dosáhl průměrný herec	2145	bodů, t. j.	86.842%
3. mimika: z 2470 možných bodů dosáhl průměrný herec	1951	bod, t. j.	79.988%

ROZVRAH JUBIL. HRONOVSKÉ DIV. ŠKOLY 1946

Místnost: Divadelní sál restaurace „U mostu“.

	8—8,50 hod.	9—9,50 hod.	10,10—11 hod.	11,10—12 hod.	12,10—13 hod.
1. Pondělí 12./8.	Zápis	Zahájení	Slohy Ing. Karel Lhota	Slohy Ing. Karel Lhota	do 12,30 hod.
2. Úterý 13./8.	Režie Fr. Smažík		Slohy Ing. Karel Lhota		do 12,30 hod.
3. Středa 14./8.	Divadlo pro mládež A. Bočková		Scénické výtvarnictví Ing. A. Pilc		do 12,30 hod.
4. Čtvrtek 15./8.	Režie Fr. Smažík		Scénické výtvarnictví Ing. A. Pilc		do 12,30 hod.
5. Pátek 16./8.	Divadlo pro mládež A. Bočková	Herec prof. O. Minářik	Scénické výtvarnictví Ing. A. Pilc		do 12,30 hod.
6. Sobota 17./8.	Divadlo pro mládež A. Bočková	Pohyb Růž. Pluhařová	Režie Fr. Smažík	Scénické výtvarnictví Ing. A. Pilc	do 12,30 hod.
7. Pondělí 19./8.	Jevištní řec prof. dr. Kl. Rektorisová		Herec prof. O. Minářik	Scénické výtvarnictví Ing. A. Pilc	do 13 hodin
8. Úterý 20./8.	Jevištní řec prof. dr. Kl. Rektorisová		Herec prof. O. Minářik	Pohyb Růž. Pluhařová	
9. Středa 21./8.	Jevištní řec prof. dr. Kl. Rektorisová		Pohyb Růž. Pluhařová	Herec prof. O. Minářik	

4. maska: z $5 \times 247 = 1235$ možných bodů dosáhl průměrný herec
1003,5 bodu, t. j. 81,255%
5. pojetí: z 2470 možných bodů dosáhl průměrný herec
1920 bodů, t. j. 77,732%

Průměrný herecký výkon byl nejslabší v pojetí role, pak v mluvě, t. j. v jevištní řeči, v mimice, v masce a nejsilnější byl ve znalosti role. Aplikujeme-li tyto výsledky hereckého tvoření reprezentantů divadelních útvarů, sdružených v ÚMDOČ, dovozujeme z toho, že herci těchto útvarů by měli uvažovati o tom, jak a čím zlepšiti pojetí herecké postavy při jejím vytváření před divákem, měli by cvičiti a pilně se seznamovati s pravidly jevištní řeči a podle nich upravovati slovný projev svého hereckého podání. Průměrný herec musí věnovati pozornost mimice a snažiti se ve svém hereckém výkonu zlepšiti hereckou tvorbu. Pokud masky se týká, byla jen v jediném případě vytvářena ochotnickým pojetím člena soutěžícího souboru, v ostatních případech byla — podle režisérových pokynů — provedena placeným vlásenkářem. Proto v jejím vytvoření — mimo jediný případ — nevidíme práci ochotnickou a byla posuzována ve všech posledních případech stejně. K masce náleží také oblečení, zvláště u her z prostředí historického. Ale i tuto okolnost nemůžeme posuzovati naprosto přísně, protože víme, že nejsou v oblečení ochotnických herců na jevišti uplatňovány vlastní nápady, ale že ochotnictvo se musí spokojiti tím, co mu příslušné závody mohou nabídnouti. Tím volba oblečení souboru je podstatně omezena a závislá na tom, co příslušná šatna má. Radostí však nás naplňuje, že ochotnický herec je dnes nejsilnější v znalosti slovního textu své role. Není to sice ještě 100% dokonalost — ale již dnes můžeme klidně konstatovat, že doba, v níž ochotnický herec projevoval na jevišti nejmocnější touhu po tom, aby při provádění slovního výkonu své role byl pokud možno nejblíže u boudy — jest zaručeně za námi. Už nevidíme na jevišti tlačenci u boudy, již nevidíme, jak při představení ochotnického divadla jsou všechny herecké sestavy režisérovy na jevišti rozrušovány jen proto, aby herec zachraňoval poušť své paměti hlasem, vycházejícím z boudy.

Soutěž nám jasně řekla, kde jsou slabiny průměrného hereckého výkonu ochotnického herce a je na ochotnickém herci, aby se je snažil odstranit.

Srovnáme-li dnešní rozbor hereckého výkonu ochotnického herce s rozboru minulých let, shledáváme, že v jevištní řeči se stal malý krůček vpřed, neboť dříve to bývala jeho nejslabší stránka. Je to sice jistý úspěch, ale naprosto nedostačující. Uvádím slova Mitlöchnerova: „Profesionální herec může ochotníka předčit v mimice, ve vytvoření masky, v hereckém pojetí atd. — ale v čem vždycky může předčit ochotník profesionála nebo mu stát po boku, je dokonalá jevištní řeč. Ta je věcí každého jednotlivce a té může dosáhnout i ten, kdo divadlo nehraje. Čím osvědčíme, že si své rodné řeči vážíme? Tím, že jí dáme snad různá krásná epitheta, že budeme vykřikovat do světa, jak je nám drahá atd? Ne, svou vážnost k mateřské řeči možno osvědčit jedině skutečným poznáním jejích krás, upozorňováním na tyto krásy a šířením její ryzosti do všech vrstev našeho národa, získávati lásku těch, kdož jí naslouchají. Tím splní český ochotník především svou povinnost k svému českému divákovi.“ —

A nyní se opět zahledme na čísla, abychom z nich vyčetli úroveň ochotnického režiséra:

19 režisérů soutěžících souborů dosáhlo těchto výsledků, vyjádřených body:

1. vhodnost hry	144,5 bodu ze 190 možných, průměrný režisér	7.605 bodu z 10
2. pojetí hry	142,5 bodu ze 190 možných, průměrný režisér	7,5 bodu z 10
3. scénování hry	154 body ze 190 možných, průměrný režisér	7.921 bodu z 10
4. souhra	142 body ze 190 možných, průměrný režisér	7.474 bodu z 10
5. zladění hry	145 bodů ze 190 možných, průměrný režisér	7.632 bodu z 10
celkem	728 bodů z 950 možných, průměrný režisér	38.132 bodu z 50

Průměrný režisér s 38.132 bodu z 50 možných jest za průměrným hercem z 39.982 bodu z 50 možných.

19 uvažovaných ochot. režisérů pracovalo se scénickými výtvarníky. A tu je z čísel patrné, že mezi pěti klasifikovanými částmi režie jsou výtvarníci na místě vedoucím. Je opět radostným překvapením, potvrzujícím, že ochotnická divadla pomocí svých scénických výtvarníků se dostávají značně vpřed proti dobám dřívějším. Po scénování je to zladění hry a skoro stejný počet bodů vykazuje výběr nebo-li vhodnost hry. Tato okolnost je v ochotnické práci velmi důležitá: Režisér, který svůj soubor dokonale zná a podle jeho schopností a scénických možností umí vybrat hru, je pro soubor neocenitelným činitelem. Často se po té stránce hřeší, že režisér správně neodhaduje síly svého souboru a jeviště a volí hru, pro soubor — a v našem případě i pro soutěž — nevhodnou. Tím nejen souboru, ale i svému mateřskému divadelnímu útvaru ublíží. Mnohý režisér, slyší-li slovo soutěž, domnívá se, že musí volit hru, která již sama o sobě přinese body tím, že bude jury vysoko hodnocena. Zapomíná při tom na svůj soubor, který není zplna schopen hru ve všech postavách dobře obsadit, a to že bude také jury uvažovat při výběru hry. A tak body, dosaženými volbou hry, značně hodnotné, nevynahradí ztrátu bodů, vzniklou nevhodným obsazením několika rolí. Velký člověk musí mít velké cíle, řekl Vrchlický — je však třeba mít tolik autokritiky, abychom se dovedli správně ocenit. Vybral-li režisér hodnotnou hru, po všech stránkách souboru odpovídající — viz Sokola-Tůmy: GORALI —, i když nemá nejvyšší hodnoty, přece s ní prorazí, neboť porota neposuzuje jen část, nýbrž celek, k němuž také náleží vhodné obsazení všech rolí.

Zladěním hry rozumíme rytmus, tempo atd., tedy spád toku děje, odpovídající dramatickému rytmu daného okamžiku — něco, co bychom mohli srovnat s rytmem hudební skladby, prováděné několika hudebníky, tedy výkon sbormistra a jeho činnost při zkouškách. I zde je poctitelné stoupnutí hodnoty. A jako u herce, tak i u režiséra — což je pochopitelné — se projevuje nejslabší stránkou pojetí hry a k tomu se druží se stejným počtem bodů souhra. Nedostatek souhry byl často záva-

dcu správného zladění, rušil je. Projevoválo se to nejjasněji v práci s komparsy, v práci s větším počtem osob na jevišti, kdy často režisér utkvěl jen na osobách hlavních a se zřetele pouštěl osoby vedlejší. A je-li při tom vedlejší osoba obsazena slabším hercem, jak bývá zvykem — řekněme spíše špatným zvykem, divák zřetelně cítí porušení onoho žádoucího spádu ve chvílích účastenství slabšího herce, který se režisérově pozornosti vymknul.

V tom je velikost režijního výkonu, je-li celé představení dokonale harmonicky zladěno, takže tvoří jednotlivý celek — není v něm výkonů slabých, t. j. nedotažených, ani silných, t. j. přetažených. Dnes je známo, že soubor, v němž jsou herci vyrovnaných hodnot, je schopen dosáhnouti výkonu, celkové větší hodnotě odpovídajícího, než soubor, sestávající z několika vynikajících jednotlivců a několika podprůměrných herců.

Často se však stává herec podprůměrným jen proto, že režisér jej nedovede vhodně a správně zaměstnávat.

Až na některé výjimky byly postavy her soutěžících souborů obsazeny vhodně. Je to vlastní zájem režisérův, aby postava hry splňovala představu divákovu. Je tím dosažena značná část úspěchu, neboť herec musí ve své podstatě dát zevnějškem, gestem, chůzí, pohybem a j. možnost projevu jevištní pravdy — Není-li tomu tak, divák cítí, že byla porušena jeho představa v samých základech. Na příklad bylo by těžko obsadit statečného hrdinu malou, značně hubenou a ještě jinými tělesnými nevýhodami obdařenou osobností. Někdo namítne, že se v životě stává, že skutečný hrdina tak vypadal — leč normální představa hrdinství, síly, chrabrosti a statečnosti jest toliko v postavě statné, svalnaté a pod.

Pro ÚMDOČ z tohoto rozboru vyplývá, že by bylo záhodno, aby se již začalo se školením ochotnických režisérů. Důsledky školení I. stupně, t. j. školení hereckého se již dnes jeví nesporně kladné, nyní jest nutno přistoupiti ke školení II. stupně: režisérů, aby nedostatek režijního umění ochotnických režisérů se pokud možno zmenšil.

A tak, zatím co všechny soubory, zúčastněné na JUBILEJNÍ DIVADELNÍ SOUTĚŽI — 60 let ÚMDOČ — se všemožně snažily, aby v soutěži co nejčestněji obstály — stáli jsme pozorně stranou a sledovali všechno ono dění, abychom získávali poznatky a z nich odvozovali důsledky, směřující k tomu, aby úroveň českého ochotnictva byla co nejvyšší. To jest naším přáním a k tomu jednou také s vaší pomocí dospějeme.

Úspěšné hry dramatika Jindry Zodera:

REVOLUČNÍ KVĚTEN,

hra ve třech jednáních, která líčí slavné dny československého lidu 1945.

BÁJEČNÁ ZEMĚ

satirická komedie v pěti obrazech — vysmívá se všem těm, kteří ještě dnes dovedou stát stranou se založenými rukama.

Nakladatelství L. J. PEROUTKA, Praha-Letná, Letenská 90

SVĚT DIVADLA v nakladatelství Melantrich

Divadelní hry:

Stanislav Lom: KAREL IV.

Nové, škrtnuté censurey zbavené vydání královského dramatu o Otci vlasti. S obálkou V. Hofmana. Brož. 60 Kčs

Vítězslav Nezval: MANON LESCAUT

Slavné básnické drama na námět klasického milostného románu Abbé Prévosta, stále okouzluje hudbou a něhou svých veršů. S obálkou Frant. Muziky. XXI. vydání rozebráno, nové vydání v tisku.

Josef a Miroslava Tomanovi: VINICE

Přepřelované vydání baladické hry z repertoaru pražského Národ. divadla, vyznamenané už roku 1940 ve velké dramatické soutěži Melantricha, básnický vyjadřuje víru a naději českého národa ve vykoupení z doby temna. S obálkou Z. Rossmanna. Brož. 50 Kčs

Studie o dramatu a divadle:

Jiří Freika: ŽELEZNÁ DOBA DIVADLA

Cyklos podnětných statí o minulosti, přítomnosti a budoucnosti českého divadla, provázený četnými reprodukcemi scén z významných Freikových inscenací. S obálkou Jiřího Trnky. Brož. 60 Kčs, váz. 85 Kčs

Jindřich Vodák: EDUARD VOJAN

Třetí, škrtnuté censurey zbavené definitivní vydání slavné monografie o největším českém herci, rozšířené o řadu nových snímků Vojanových rolí. S obálkou Františka Muziky. Brož. 80 Kčs, váz. 105 Kčs

Operní libreta:

Eliška Krásnohorská-Bedřich Smetana: ČERTOVA STĚNA

Libreto poslední opery Smetanovy vydal a kritickými poznámkami opatřil Mirko Očadlík. S obálkou Karla Svolinského. Brož. 65 Kčs - v tisku

U knihkupců

MELANTRICH

Předprodej vstupenek

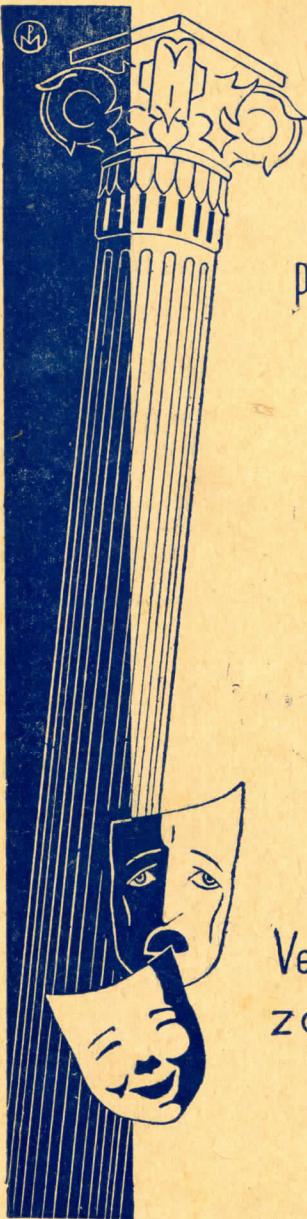
„KLAS“

cirkus, divadla, biografy a sportovní hřiště

PRAHA II., Václavské nám. 49 - Telefon 371-15

Účet Spořitelny Pražské 45077

Otevřeno od 8.—18. hod. nepřetržitě.

Půl století sloužíme divadlu!

1894 - 1944

Fr. Fert

Veřejná obchodní společnost
zařizování divadel

BRNO 14

TEL. 12506